ISSN 1814–4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

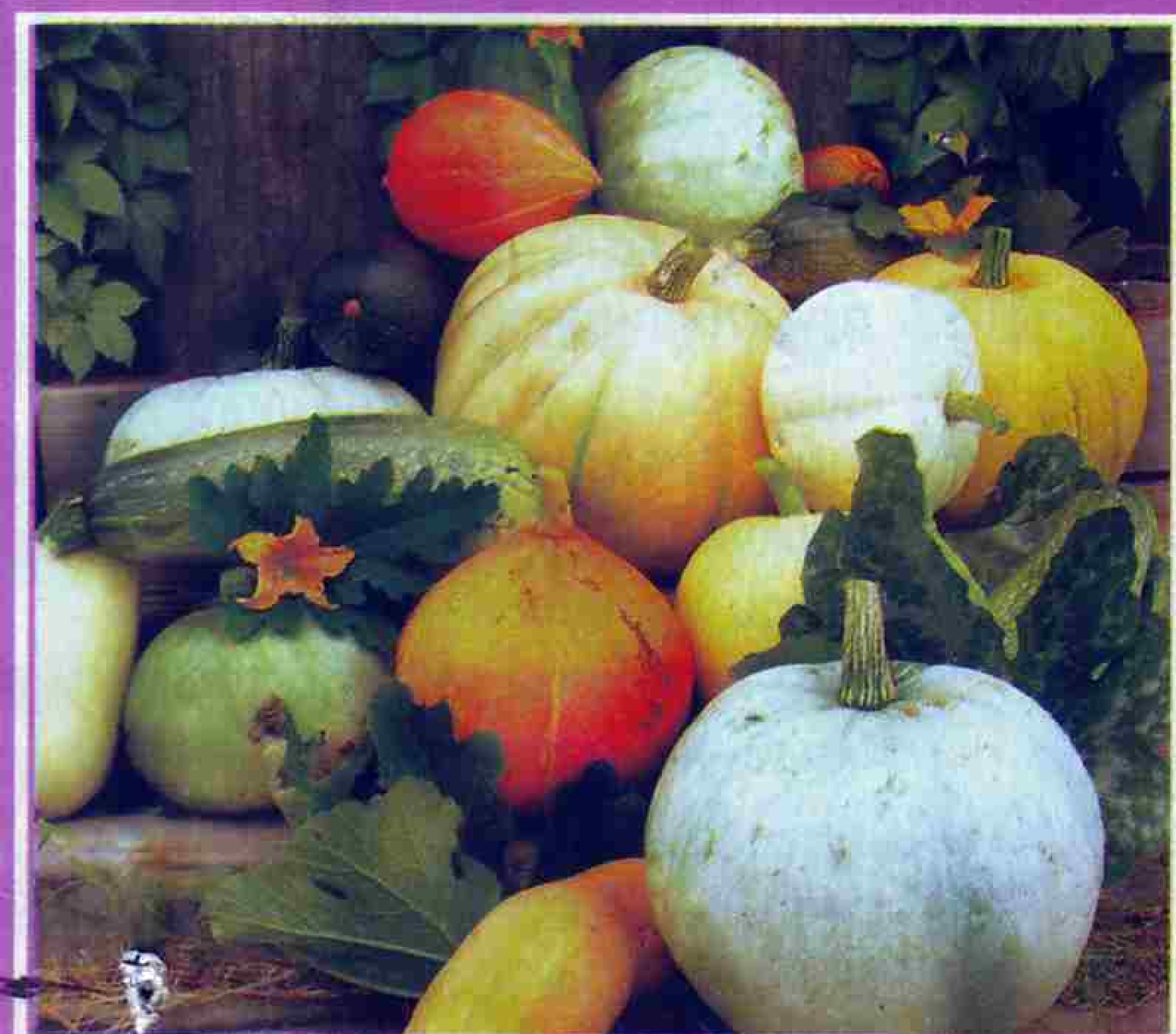
ДІМ • САД • ГОРОД

Передплатний індекс 74142

№ 12 ГРУДЕНЬ 2009

Сурфінія квітує аж до морозів

Гарбуз – цілюща їжа-ліки

Помідори вродили на славу

Юридичні консультації

Рубрику веде
Б.І.Дегтярьов,
юрист

Заощадження відновлюються

Поясніть, будь ласка, яким чином компенсуються втрати від втрати грошових заощаджень, вкладених до 2 січня 1992 року в установу Ощадбанку колишнього Радянського Союзу.

В.Ю. Легкий,
селище Дениховка
Тетіївського р-ну Київської обл.

Законом України "Про Державні гарантії відновлення заощаджень громадян України" встановлено зобов'язання держави перед громадянами України, які внаслідок знецінення втратили грошові заощадження, що були вкладені в період до 2 січня 1992 року в установи Ощадного банку СРСР, котрі діяли на території України, а також у державні цінні папери СРСР.

Заощадження відновлюються у співвідношенні 1 карбованець заощаджень на 1,05 гривень.

Нарахування компенсації здійснюються установами Ощадбанку на вимогу власника цінних паперів особисто або за його дорученням (незалежно від номера рахунку).

Згідно із статтею 7 цього Закону Кабінет Міністрів України щорічно встановлює порядок здійснення компенсаційних виплат по знецінених грошових заощадженнях у межах коштів, передбачених Державним бюджетом України на відповідний рік.

А, що стосується виплати компенсації у 2009 році, то її порядок визначено постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2009 р. № 481 "Про виплату в 2009 році громадянам України компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень, вкладених в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, та в облігації Державної цільової безпроцентної позики 1990 року, державні казначейські зобов'язання СРСР і сертифікати Ощадного банку СРСР, придбані на території Української РСР".

Згідно з пунктом 2 цієї постанови, установи Державного ощадного банку України повинні зараховувати кошти, що надійшли на їхні рахунки, на поточні чи вкладні рахунки громадян України, відомості про яких внесено до інформаційно-аналітичної системи "Реєстр вкладників заощаджень громадян", згідно з встановленим порядком.

Державному Ощадбанку та Національній акціонерній страховій компанії "Оранта" доручено забезпечити до 25 грудня 2009 року здійснення виплат згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2009 року № 481.

За електромережі відповідає їхній власник

Звертаємося до вас з проханням дати відповідь на запитання, хто і за чиї кошти будує лінію електропередач на селі?

В.В. Поган,
селище Тросник Виноградівського р-ну
Закарпатської обл.

Згідно з пунктом 3.1 Правил приєднання електроустановок до електричних мереж, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 14.12.2005 р. № 1137 із змінами, внесеними згідно постанови НКРЕ від 20.09.2007 року № 1232 власник мереж має забезпечити відповідно до умов договору про приєднання та технічних умов підмкнення електроустановок у місці приєднання.

Замовник має забезпечити за власний рахунок виконання технічних умов та оплатити власнику електричних мереж вартість приєднання до електричних мереж.

Відповідно до п. 3.3. цих Правил проектні, будівельно-монтажні та налагоджувальні роботи, пов'язані з виконанням договору про приєднання та технічних умов приєднання, мають виконуватися організаціями або фізичними особами, які мають право на виконання цих робіт.

Згідно з пунктом 3.7 Правил будівництво нових ділянок електричної мережі та або її реконструкція чи технічне переоснащення, що виконується з метою приєднання електроустановки замовника, забезпечується власником цієї електричної мережі.

Усі питання та взаємини, які виникають під час приєднання та підмкнення новозбудованих, реконструйованих чи модернізованих електроустановок замовників, регулюються вищезгаданими Правилами приєднання.

Одним із шляхів вирішення проблеми з приводу електрифікації нової вулиці може бути об'єднання власників земельних ділянок вулиці у громадську спілку, установчі документи якої б регулювали умови технічного забезпечення електропостачання електроустановок споживачів населеного пункту, утримання та обслуговування технологічних електричних мереж населеного пункту, умови використання електричної енергії, розрахунків за неї.

Таке об'єднання, за наявності статуту, надало б право її учасникам виконувати взаємні фінансові розрахунки між собою.

Нинішній рік був особливо несприятливим у нас на півдні. Посуха не тільки на ґрунті, а й у повітрі, спека. А це дуже небезпечно для хворих людей. Від спеки потерпали й рослини. У дні, коли температура була вища +30°С, плоди не зав`язувалися, а квітки опадали. А за температури +35°С порушувався синтез лікопіну. Внаслідок його дефіциту помідори не червоніють, а набувають жовто-оранжевого забарвлення, або ободок навколо черешка залишається жовто-зеленим.

Проте, незважаючи на несприятливі погодні умови, урожай помідорів у мене був рекордним. Цьому сприяли добір чудових сортів, те, що насіння набувало нових властивостей у піраміді, і найкраща технологія вирощування на вузьких грядках за технологією Міттлайдера.

Помідори на вузьких грядках.

Помідори вродили на славу

Насіння почав готувати до сівби 9 березня. Протруїв і поставив на 48 годин для барботування. Після цього розклав його у чашки Петрі і поставив у піраміду на пророщення. У піраміді все насіння наклюється через дві доби, посіяне в ящички таке насіння проростає у піраміді теж через дві доби. Як тільки з`являються сходи, ящички я переношу на балкон.

Поливаю розсаду виключно рідиною для постійного живлення і ніколи – чистою водою. Рідина робиться так: відважую 475 г суміші 2 і розчиняю її у 200 мл води. Такою сумішшю рослини неможливо перегодувати, вони швидко ростуть.

Сорт Кубинський чорний.

Висаджувати розсаду планував у третій декаді квітня. Проте низькі температури та заморозки не дали змогу цього зробити. А розсада росла. На балконі площа обмежена, тому рослини почали перекривати одна одну, витягнулися й переплелися. На дачу вивіз їх лише 10 травня. Коли зносив метрову розсаду з третього поверху, вкладав у багажник, потім з багажника у парник без обігріву на дачі, частина розсади була пошкоджена. А 12 травня висаджував її на вузькі грядки. На кожному горщечку приклеїв етикетку з назвою сорту. Розбирав у парнику рослини і вибирав сорти, а потім метрову розсаду саджав на вузькі грядки через 175 см на глибину горщечка.

У всіх рослин коріння було маленьке, бо все, що їм потрібно, вони одержували з поливом. Цікаво, що на маленькому корінні виросла така велика, міцна розсада. Під час садіння стебла не піднімав, а клав на ґрунт у той бік, куди було можна акуратно покласти, бо ж рослини пошкоджені. Зверху вони лежали одна на одній. Сусіди думали, що розсада не приживеться. Після садіння я полив її. А на вузьких грядках поливають так, щоб між валками вода стояла ставочком глибиною 5–7 см по всій грядці. У наступний день розсіяв по 30 г карбаміду на один погонний метр і знову полив. Ще через два дні розсіяв по 25 г суміші 2 на погонний метр і таку ж саму норму вніс через 4 дні, все з поливами. Після цього вносив суміш один раз на тиждень.

Підв`язав рослини до шпалери через два тижні. За цей час вони зміцніли, рани загоїлися, отож ні однієї рослини не втратив. Протягом червня і липня вносив на 40 г суміші 2 на погонний метр, а в серпні–липні по 20 г. Це тому, що рослини віддали основний урожай і дні стали коротші. Так я роблю й у вересні. І припиняю підживлення лише у жовтні (залишаються тільки поливи). А перед заморозками вириваю рослини з корінням і підвішую на дачі вниз "головою". Отож матиму стиглі, смачні помідори до Нового року.

Хочу підкреслити надзвичайно високу врожайність моїх помідорів. Сам я ніколи її не підраховував, бо для цього існує методика, яку застосувати на дачі неможливо. Тому скористаюся даними доктора біологічних наук Т.Ю. Угарової. Згідно з її даними, найвищий урожай одержують на сортодільницях, він становить для сортів 450–800 кг з однієї сотки, а гібридів – 800–900 кг (Малишок і Ярило). На вузьких грядках врожай помідорів, вирощених за технологією Міттлайдера, щороку становить 800–1000 кг, незалежно від ґрунту та погодних умов. Мої

Дім·сад·город №12 2009 р.
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець – КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Сорт Динні червоні.

сорти викликають здивування. Про це часто пишуть городники, які скористалися моїм насінням. Крім великої кількості плодів, слід не забувати про їхню якість.

Якось на базарі купив декілька красивих плодів помідорів, а вдома влаштував дегустацію, порівнював із вирощеними на дачі. Мої помідори були набагато смачніші. Воно й зрозуміло, адже мої плоди мають найвищу якість – і по хімічних аналізах, і по вигляду, й по смаку. І це закономірно, бо вони одержують у достатній кількості повний набір елементів, потрібних для життя.

Добре відомо, що нестача калію в раціоні людини сприяє розвитку серцево-судинних захворювань, сірки – гормональних розладів, кальцію – алергії та бронхіальної астми. Виявилося, що магній є могутнім агентом проти пухлин. Нестача цинку лежить в основі багатьох захворювань, а у місцевості, де в ґрунті (а відтак і в рослинах) мало йоду, кобальту чи інших мікроелементів, населення хворіє специфічними хворобами (наприклад, зобом в разі нестачі йоду). У моїх помідорах все це є, тому вони лікувальні, особливо кольорові: білі, жовті, оранжеві, вишневі, малинові, рожеві, чорні. Вони не спричиняють алергії.

Сорт Динні оранжеві.

Ще один показник забруднення помідорів речовинами, шкідливими для здоров`я, це – важкі метали, продукти часткового розпаду пестицидів, радіонуклідів тощо. Рівень їхнього накопичення у рослинах залежить від концентрації їх у навколишньому середовищі, а також від технології вирощування, здатності даного виду чи сорту накопичувати ті або інші речовини. Зараз не знайти чистого місця з багатим і незабрудненим ґрунтом, чистою й прозорою водою та повітрям, у якому до аромату саду не примішувалися б вихлопні гази й промислові викиди. А на моїй грядці ви не побачите жодного хворого плоду, тому що ситі рослини менше хворіють, а насіння пройшло обробку енергією Космосу у піраміді. Тому обробляти рослини отрутохімікатами немає потреби.

У помідорів могутня стрижнева коренева система. За безрозсадного вирощування коріння може проникати в ґрунт на глибину 1–1,5 м і до 1,5–2,5 м – у діаметрі. Ось таку площу один кущ може "обнишпорити", щоб знайти потрібний йому елемент. А якщо там мало кальцію чи калію, рослини інтенсивно накопичуватимуть стронцій і цезій (для нас – отрута). Якби ви бачили, яке могутнє виросло стебло, а коріння маленьке, лише по дну вузької грядки, навіть у проходах його немає! Отже, моїм помідорам не доводиться "обшарювати" площі, бо все у них є. Рослини на вузьких грядках мають підвищену здатність до самоочищення від токсичних речовин. Яким би чином шкідливі елементи або сполуки не потрапляли всередину рослин, через ко-

Барботування насіння.

ріння із ґрунту або через дихальця з повітря, вони намагаються від них звільнитися і вивести їх у навколишнє середовище, шляхом кореневих виділень. Чим інтенсивніший перебіг фотосинтезу, тим більше утворюється органічних сполук. У навколишнє середовище їх може виділятися від 5% до 25%. Разом з ними видаляються й токсини.

Дещо про нітрати. Я підживлюю рослини виключно мінеральними добривами. От лихо! Це ж захімічується ґрунт і вода, у рослинах буде багато нітратів! Треба негайно відмовитися від міндобрив, і ніяких нітратів не буде. Так міркують деякі невігласи. Насправді ж проблема нітратів – тільки один з наслідків невпинно прогресуючого розбалансування природного середовища, в тому числі порушення балансу поживних елементів у ґрунті.

Відомо, що перетворення нітратів на амінокислоти потребує наявності деяких мікроелементів, перш за все молібдену. Крім того, на цей процес витрачається

Сорт Деліціозус.

Щедра грядка

багато енергії, а вона забезпечується фотосинтезом, для якого потрібен магній (входить до складу хлорофілу), належною забезпеченістю всіма мінеральними речовинами, світлом і водою. Дефіцит будь-якого із перелічених факторів може призвести до надмірного накопичення нітратів.

Під час вирощування на вузьких грядках за технологією Міттлайдера забезпечуються всі перелічені вимоги і таким чином створюються оптимальні умови для переробки нітратів. Тому мої овочі багаті білками, амінокислотами, вітамінами та іншими азотовмісними сполуками, а вільних нітратів у них не більше, ніж потрібно для нормального перебігу життєвих процесів у рослинах, що доведено сотнями аналізів овочевої продукції. У цьому році я вирощував багато цінних сортів. Коротко розповім про деякі з них.

Динні оранжеві – маса плоду 400–600 г, вони красиві, м`ясисті, солодкі, середнього строку достигання.

Сорт Хурма.

Сорт Оранжеве чудо.

Динні червоні – масою до 500 г, приплюснуті, м`ясисті.

Кавун – плід круглий, червоний, масою до 500 г, з ніжним кавуновим м`якушем.

Цукровий бізон червоний – масою до 800 г, м`якуш ніжний, з вираженим ароматом.

Цукровий бізон рожевий – масою до 400 г, плескато-округлий.

Блю скай – масою 400 г, плескато-округлий, фіолетовий.

Деліціозус – плоди округлі, вишневого кольору, масою до 1,6 кг.

Кременчуцький – один з кращих суперранніх сортів, плід червоний, масою 270 г.

Я назвав лише деякі сорти, а їх у мене 210, і один кращий за інший.

В.В. Беспалов

Якісна розсада з теплиці на електрообігріві

Помідори сорту Ляна.

Після опублікування моєї статті "Овочі без поливу" в № 5 журналу "Дім, сад, город" за 2003 рік моїми порадами та насінням скористалися багато читачів, які написали мені листи, консультувалися з приводу агротехніки. В цьому році я виростив, зібрав насіння з кількох десятків нових сортів помідорів. Це і високорослі гіганти, і менш примхливі з непоганою стійкістю до хвороб.

Ще взимку вирішив посіяти побільше помідорів для надраннього врожаю. Відомо, що чим раніше вони достигнуть, тим більший прибуток можна мати. 5 лютого посіяв помідори в ящики. Насіння надійних, ранніх сортів протруїв, замочив у стимуляторах, загартував. 13–15 лютого з`явилися гарні рівненькі сходи. Цієї весни вирішив зекономити на опаленні теплиці, тому ящики з сіянцями тримав на підвіконні. Вікна виходять на південну сторону. Проте, щоб запобігти витягуванню від нестачі світла, зверху над ящиками підвісив дві лампи денного світла, які вмикав щовечора, аби продовжити світловий день. А позаду підвіконня повісив блискучі дзеркальні штори-жалюзі, які продаються у господарчих магазинах. Старанно доглядав за сіянцями. Світло вони отримували з трьох боків, тож не витягнулися.

Попередньо в теплиці підготував 1000 горщиків для пікірування. Для розсади я виготовив дві тисячі саморобних горщиків, нарізних з пластикових пляшок. Обрізав верх і низ, щоб отримати циліндрики діаметром 8–10 і висотою 10–12 см. Вже п`ять років ними користуюся. Не купую дорогі стаканчики і не зшиваю з плівки.

Отож розпікірував свою тисячу сіянців у горщики в теплиці. В минулі роки я опалював теплицю за допомогою грубки. Мав клопіт заготовляти дрова, вугілля, підтримувати необхідну температуру, щоночі по кілька разів підкидати паливо. Хто цим займався, той знає, яка це морока. Тож в цьому році вирішив спростити справу. Подумав: а чому б не скористатися електрообігрівом? З досвіду знаю, що у цього способу є свої переваги: зручне регулювання температури, чого не скажеш про грубку. Ще один позитивний момент – прогрівається один і той самий об`єм повітря. Вентиляція не обов`язкова. А при роботі грубки гаряче повітря струменем з димаря гріє атмосферу. В теплиці створюється знижений тиск, тому з усіх щілин підтягуються холодні струмені повітря, які охолоджують всю теплицю, і так безперервно.

Придбав у магазині тепловентилятор потужністю 1–2 кіловати з перемикачем потужності з терморегулятором. Встановив у теплиці горщечки з помідорами однією смугою 1,5 х 7 метрів. Цей розсадник додатково накрив плівкою на дугах. Отримав теплицю в теплиці. І всередині її встановив тепловентилятор. Об`єм обігріву становив до 15 кубометрів.

Вдень, коли світило сонце, температура в теплиці була +20–25°С навіть без обігріву. Вночі при 2–5° морозу надворі у розсаднику трималася на рівні +10–15°С. У деякі морозні ночі, коли було мінус 10°, накривав розсадник подвійним шаром плівки і так підтримував необхідну температуру.

Звичайно, грубка в теплиці була і дрова про всяк випадок я заготовив, але ні разу скористатися грубкою не довелося. Електрообігрів діяв надійно. Перші ночі вставав, контролював, як все працює. Та проблем не виникло. Увечері накидав на розсадник подвійну плівку, вмикав тепловентилятор. До речі, потужністю 2 кіловати користувався дуже рідко, лише 3–4 ночі. В інший час одного кіловата вистачало для підтримання оптимальної температури. Мій електрообігрів працював надійно.

До 15 квітня виростив гарну розсаду 60-денного віку, деякі рослини вже почали квітувати. Підрахував, у яку суму мені обійшовся електрообігрів.

Сам електроприлад придбав за 95 гривень (встиг до подорожчання). Щодня контролював по лічильнику вит-

рати електроенергії. За добу витрачалося 20–30 кіловат. За весь період опалення з 10 березня по 15 квітня довелося додатково заплатити за світло до 200 гривень, а всі витрати становили близько 300 гривень. Це майже смішна сума. Якби я опалював теплицю вугіллям та дровами, витрат було б у кілька разів більше, та ще й скільки безсонних ночей додалось би!

Одержав якісну розсаду при мінімумі витрат. До речі, в цей період на ринку розсада надранніх помідорів коштувала 10 гривень за десяток.

15 квітня висадив розсаду на город і накрив плівкою на дугах. Були весняні, сонячні, теплі дні. Все так добре починалося, та в ніч на 20 квітня я почув про загрозу приморозків. Особливо не хвилювався: грядки ж під плівкою, однак про всяк випадок частину парників накрив другою старою плівкою і спокійно пішов спати. А дарма. Зранку прокинувся, перевірив город і побачив, що плівка вкрита інеєм. Що дуже сумно, інеєм був вкритий і внутрішній шар плівки, і навіть розсада помідорів, яка підмерзла навіть під плівковим укриттям. Як виявилося, це були не ранкові приморозки, а справжній мороз. Температура з одинадцятої вечора до шостої ранку трималася на рівні –4–7°. У нас навіть взимку таке рідко трапляється. Тож одинарне плівкове укриття нічим не допомогло, а ті рядки, які були накриті подвійним шаром, залишилися неушкодженими.

Частина розсади загинула, а ті рослини, що залишилися, втратили перші квітки і частково листя. Довелося частину городу пересаджувати (про всяк випадок я підготував резервну розсаду сорту Ляна). Хоч вона і не була така, як попередня, а трохи молодша, після нічних приморозків довелося і її садити.

Розсаду Ляни для отримання хоч якогось раннього врожаю (про надранній вже не йшлося) висадив за своєю улюбленою схемою. Практикую загущене садіння спареними рядками, відстань між парами рядків – 50 см, потім стежки 80 см, а відстань у рядку – 20 см. Під звичайним плівковим укриттям за такою схемою розміщуються чотири рядки рослин.

Комусь може здатися, що це надто загущено. Отож якщо хтось скопіює цю схему і залишить кущі рости, як заманеться, то і врожай буде мізерний. Буде ліс з гілок та листя. Я роблю по-іншому. Як підростуть рослини – видаляю 3–4 нижні пасинки. Вздовж рядків натягую невисоку шпалеру (40–50 см) і підв`язую кожний кущ. Завдяки такому догляду отримується високий ранній врожай. Хоча кожен кущ дає менше плодів, ніж за звичайного садіння, та перевага цього способу – у спалаху врожайності в дуже ранні строки. Плодоношення триває 30 днів. Якщо цей метод використати для бізнесу, то гарні заробітки гарантовані.

Дуже багато читачів запитують про нові методи підвищення врожаїв, агротехніку, цікаві технології, експерименти. Я і зараз впроваджую нові технології. Моя мета – виростити високі врожаї за несприятливих умов, з мінімальними фінансовими затратами. Практикую високоврожайне овочівництво без поливу. За 6 років з моменту опублікування журнальної статті ця технологія значно доповнилася десятком різних тонкощів, елементів агротехніки. Завдяки цьому нормальний врожай у посушливих умовах – 2–2,5 кг з куща помідорів при густоті насадження 400 шт. на сотку.

На сезон 2010 року випробую ще один із своїх способів, завдяки якому, витративши у 3–5 разів менше добрив, води для зрошення, можна отримати до 5 кг з куща помідорів, до 2 кг картоплі, огірків, а врожай високорослих помідорів навіть без сівозміни набагато перевершує звичні показники. За впровадження таких методів я отримував призові місця в конкурсах бізнес-планів на Всеукраїнському рівні.

Хочу порівняти врожайність овочів, вирощених за технологією Міттлайдера. Про це неодноразово писали в журналі "Дім, сад, город". Цікаво: може, хтось із читачів вже користувався цим методом? Про підживлення, добрива відомо все. Проте хотілося б довідатися про реальну врожайність у цифрах: кількість врожаю в кілограмах з куща, з сотки.

Багато городників чекають поради, як захистити помідори від хвороб, просять розкрити свою секрети. Чомусь більшість з тих, хто купує моє насіння, вважають, що я користуюся якимись диво-препаратами, завдяки чому мої помідори не хворіють. Проте у мене немає ніяких секретів. Просто твердо усвідомив: врожай залежить від правильної агротехніки, дотримання вимог до вирощування. Якщо, наприклад, рослини помідорів будуть добре доглянуті, в міру напоєні та нагодовані, то матимуть природний імунітет до несприятливих факторів, і потреба в хімічному захисті буде мінімальною. Коли все ж таки виникає необхідність обробити кущі від фітофтори, то я не шукаю якийсь диво-препарат. До плодоношення можу обробити ридомілом. Під час наливання плодів і до достигання обприскую препаратами чемпіон або квадрис. Але так роблю не щороку, а тільки коли виникає потреба.

Ці препарати обрав не тому, що вони якісь особливі. Це звичайні хімікати, і при правильному обробітку захищають рослини від хвороб, до того ж їх можна придбати без проблем.

Запитують мене, чи користуюся народними способами боротьби з фітофторою і якими саме. Я знаю кілька рецептів. Деякі з них застосовую на практиці. Але вони не завжди спрацьовують так, як хотілося б. Та це й зрозуміло, адже ці альтернативні методи не такі сильнодіючі, як хімічні препарати. Колись я обробляв грядки часниковим настоєм. Добу настоював 200 г подрібненої зелені в 10 літрах води, після цього обприскував помідори. Також непоганий ефект дає 1%-ний настій попелу. Його необхідно настоювати добу, процідити й обприскувати. Це ще непогане підживлення рослин мікроелементами.

Запобіжним засобом проти фітофтори є 10%-ний розчин молока на воді з додаванням кількох крапель йоду. Чув, хоч і не перевіряв, що багатьом городникам допомагає настій кропиви, який має антисептичні та стимулюючі властивості. Відомо, що фітофтора – це грибкова інфекція. То ж можна спробувати обприскати кущі таким препаратом. Купують в аптеках протигрибкові таблетки трихопол, розчиняють одну таблетку в літрі води і обробляють город.

Та я найчастіше користуюся слабким світло-рожевим розчином марганцівки. Ним обробляю рядки помідорів у період плодоношення регулярно, 1–2 рази на тиждень.

Сподіваюся, що мої поради допоможуть городникам отримувати високий ранній врожай помідорів.

М.П. Курінний,
смт Високопілля, Херсонська обл.

ЧАСНИК: озимий чи ярий?

Про цю рослину найчастіше згадують восени. Саме в цю пору року з'являється більше вільного часу, тому можна приділити їй достатньо уваги. А як же без часнику? І фарш, і ковбаса, й перші страви – не ті. Стародавні німці вважали, що часник має чудодійну силу. Проти чаклунів ним натирали підошви ніг і груди біля серця. В Угорщині головки часнику клали під матраци новонароджених, щоб, мовляв, міцним запахом відігнати нечисту силу. Деякі народи носили зубки на шиї на ниточці, аби запобігти захворюванням.

У народній медицині часником загоюють рани і виразки, а вдихання парів ефективне при туберкульозі (в наш час це стало актуальним), застудних захворюваннях. І мало хто знає про його сильну фітонцидну антисептичну дію, за якою він є чемпіоном з-поміж овочевих. Судіть самі: подрібнені або розтерті зубки можуть понад 200 годин знищувати мікроорганізми, тоді як цибуля – лише 8. Тож при епідеміях розкладіть в офісах, у кабінетах, в аудиторіях не розрізані цибулини, а часник. Недаремно ж саме його, а не цибулю носили на шиї.

Найскладніше у часнику – розібратися в його класифікації. У цієї рослини є озимі і ярі форми, стрілкуючі та нестрілкуючі, проміжні із слабким стрілкуванням. Нерідко складним є питання: а що ж буде, коли озимі форми посадити навесні, а ярі – восени? Спробуємо в цьому розібратися.

Озимі представлені як стрілкуючими, так і нестрілкуючими формами, тоді як ярі – переважно нестрілкуючими. Ярі, зазвичай, менш врожайні, але відрізняються підвищеною лежкістю, лежкість озимих нижча. Відразу слід зазначити, що ярі можна висаджувати й восени, тож їх можна вважати дворучками. Просто при висаджуванні восени їх врожай буде нижчий, ніж за весняної культури. А от при висаджуванні навесні озимих виростає однозубка і її врожайність вже поступається ярим.

Зазначимо, що усі сорти часнику у вітчизняному Державному реєстрі – озимі. Це такі відомі, як Харківський фіолетовий і Перемога (створені у Харківському інституті овочівництва і баштанництва), Софіївський та Прометей (створені в Уманському національному аграрному університеті), Донецький фіолетовий, Старобільський місцевий. Львівський аграрний університет створив сорти Спас (районований у 1999 р.) і Лідер (у 2000 р.). Російська селекція представлена сортами Ювілейний грибівський та Парус.

Ознака стрілкування часнику також досить важлива. Стрілкуючі форми зараз модні. Адже вони зимостійкіші, гостріші, їх можна розмножувати повітряними цибулинами (що дає змогу не витрачати зубки як цінну харчову продукцію). Нині вважається, що розмножувати їх зубками – недоцільна розкіш, адже забирає у вас те, що можна з'їсти. Але головне, чому такі форми модні, – їх видалену стрілку можна відварити, підсмажити, і смак буде, як у грибів. Недолік полягає у тому, що потрібно видаляти стрілки, інакше врожайність різко зменшиться (а це і зусилля, й час). Усі перелічені вище озимі сорти стрілкуючі.

Перший нестрілкуючий озимий сорт з'явився у 1983 р., вразивши усіх не стільки ознаками, скільки місцем створення: Український білий гуляйпільський. Немов безшабашний отаман, він відрізнявся з-поміж інших усім – неправильною формою, лежкістю, морозостійкістю, смаком із приємною гостротою, а також тим, що було незвично бачити озимий часник нестрілкуючим. Лише потім прийшли сорти Сакський та Одеський 13. Вони й досі трапляються у вигляді місцевих форм. Відрізнити, який буде у вас доволі просто за зовнішнім виглядом цибулини. Ті, що стрілкують, мають одне кільце з 4–12 зубків. У нестрілкуючих їх 14–30 і більше, розміщених у вигляді спіралі, значно дрібніших. Тут вже вибору немає. Такі форми можна розмножити лише цінними зубками, повітряних цибулин вони не дають. Але це і позитивний момент: відпадає потреба у видаленні стрілки, на яке завжди важко знайти час.

Типова помилка, якої припускаються у нас, – висаджувати привозний часник, куплений на ринку у відрядженні або з інших регіонів вдома. Неадаптований до інших умов, він різко знижує продуктивність. І хоча начебто умови по території України не надто відрізняються, та й відстань незначна, але неодноразово доводилося бачити, як куплений на ринку в Тернопільській області часник давав досить низький врожай у Київській чи Полтавській, а завезений з Черкаської погано вдавався в Житомирській. Тому відбирайте лише місцеві форми, обережно випробовуючи інші у невеликій кількості.

Відтак ярі форми в наших умовах трапляються лише у вигляді місцевих популяцій (навіть не внесених до Реєстру), де народний досвід визначив оптимальний термін їхнього висаджування. Зазвичай, вони не-

стрілкуючі. Позитивне у них те, що весняне садіння вирішує проблему вимерзання взимку. І хоча врожайність таких форм нижча за озимі, але за несприятливих умов взимку, коли озимі випадали, ярі не раз виручали. Тож не дивуйтеся, якщо десь зустрінете місцеві форми для ярої культури, але обережно випробуйте їх для вашої місцевості.

Агротехніка часнику напрочуд проста. Перед посадкою прокопайте ділянку під нього, вносячи опилки, перегній, тирсу. Це розпушує ґрунт, що особливо важливо для неглибокого коріння цієї культури, а також дає змогу легко заглиблювати зубки. Їх краще розподілити на фракції: дрібні, середні та великі. Це дасть рівномірні сходи з однаковою висотою рослин. Глибина садіння має бути 7–9 см. За меншої відбудеться випирання під час промерзання ґрунту з оголенням коріння (потрібно буде його підгортати). Ширина міжрядь – 45 см, відстань між зубками – 5–6 см, лише для дрібних фракцій можна її зменшити.

Стрілкуючі форми краще розмножувати повітряними бульбочками. Для цього залиште стрілку на окремих рослинах (достатньо на двох–трьох). З цибулини масою лише 0,01–0,1 г виросте однозубка масою вже 1–4 г. От її вже висадіть наступного року. І хоча це забере зайвий рік (чекати доведеться два роки), ця однозубка вже в 40–100 разів збільшила масу порівняно з висадженою повітряною бульбочкою, а наступного року дасть дуже високий урожай. Спробуйте цей захід на власному городі – не пожалкуєте, адже в цей час клопоту на городі небагато.

Стрілкуючі форми спочатку потребують мало поживних речовин через невелику масу рослин. Але потреба різко збільшується під час утворення стрілок, що є критичною фазою у формуванні врожаю. Стрілки видаліть на початку їхнього утворення, а рослини підживіть, краще комплексними добривами ("Ідеал", "Вермісол", "Флоромікс" та ін.). Міжряддя систематично розпушуйте. Це не лише видаляє бур'яни, а й аерує ґрунт, збагачує його повітрям, яке необхідне для неглибокого коріння. Залишається дочекатися пожовтіння бадилля й викопати цибулини, а потім просушити їх.

Ю.В. Слєпцов

Плакун верболистий

Цей багаторічник часто росте як бур'ян на перезволожених, заболочених місцях, по берегах річок, озер. Російською мовою його називають "дербенник", латиною – Lythrum salicaria L., народна назва – плакун-трава, дівоча трава. Поширений у Європі, в Азії.

Цвітіння плакуна верболистого.

Листки у плакуна видовжено-ланцетні, схожі на листки верби, тому й отримав назву "верболистий". Квітконосне стебло досягає заввишки 80–120 см. Зацвітає влітку яскраво-бузковими квітками, зібраними у довге прямостояче суцвіття. Цвіте протягом усього літа.

Використовується в народній медицині в якості протизапального засобу як внутрішньо, так і зовнішньо для загоювання ран та зупинки зовнішніх кровотеч. Хімічний склад цієї рослини вивчений недостатньо, тому як лікарську рослину його застосовують дуже обережно.

Плакун можна вирощувати як невибагливу декоративну рослину, що витримує підтоплення (занурення у воду на глибину до 30 см), а також висихання ґрунту. Добре росте на сонці і в напівзатінку. Можна розмножувати його насінням, висіваючи зразу ж після танення снігу (березень), але сіянці цвітуть тільки на 2–3-й рік. За вегетативного розмноження кущі ділять на окремі рослини. Зацвітають вони у рік висаджування.

Плакун верболистий – вологолюбна рослина.

Як декоративну рослину плакун використовують для оздоблення водойм, у змішаних квітниках на вологих місцях, висаджуючи ці високі рослини на задньому плані (враховуючи висоту квітконосів). Існують численні сорти плакуна іноземної селекції: "Sticflamme", "Lady Sackville", "Augenweide", "Brilliant", "Roseum", "Robert " та інші. Ця рослина – хороший медонос.

Н.М. Смілянець,
Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України

Працювати для людей

Лисанюк Віктор Григорович, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Академії технологічних наук України

1 грудня 2009 року Віктору Григоровичу Лисанюку виповнюється 60 років. Народився він у селі Сабадаш Жашківського району Черкаської області. Після закінчення восьмирічної школи (1956–1964 рр.) вступив до Городищенського сільськогосподарського технікуму, здобув середню спеціальну освіту. Працював агрономом-бригадиром садівничої бригади.

У 1968 році призваний до лав Радянської Армії, після демобілізації вступив до Української сільськогосподарської академії, яку успішно закінчив у 1975 році.

Отримавши вищу агрономічну освіту, працював на керівних посадах у сільському господарстві. Без відриву від виробництва закінчив аспірантуру, у 1987 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1992 році – докторську дисертацію за спеціальністю плодівництво. З 1992 року за сумісництвом – професор Національного аграрного університету, з 1997 року – академік Академії технологічних наук.

Автор (співавтор) близько 100 наукових праць, трьох монографій, підготував двох докторів та шістьох кандидатів наук.

У різні роки був і зараз є членом двох наукових спеціалізованих рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій.

З січня 2002 року працює директором Дослідного господарства "Новосілки" Інституту садівництва УААН. За час роботи в господарстві під його керівництвом запроваджені сучасні технології вирощування садівничої продукції. Господарство забезпечує виконання дослідної програми Інституту садівництва та є новатором впровадження наукових досліджень у виробництво.

У 2007 році Дослідне господарство було визнане кращим з-поміж господарств Київщини, у 2008 році зайняло 1-ше місце серед державних підприємств України з ефективності ведення сільськогосподарського виробництва, а В.Г. Лисанюк визнаний переможцем у номінації "Керівник року" з врученням ордена "Професіонал галузі".

За видатні заслуги в галузі створення і використання новітніх технологій для розбудови економічної, науково-технологічної та соціально-культурної сфер діяльності суспільства України у 2008 році В.Г. Лисанюка нагороджено Медаллю академіка Глушкова.

Ряд нагород Віктор Григорович одержав і в 2009 році. Серед них – державна нагорода Трудова відзнака Міністерства аграрної політики України "Знак пошани", Орден Христа Спасителя за вклад у розвиток духовності і розбудову Української держави та почесне звання "Лицар вітчизни" з врученням "Золотого хреста честі і звитяги" від Лицарського легіону України за високу національну гідність, патріотизм та активну участь у розбудові Української держави.

Упродовж усієї трудової діяльності для В.Г. Лисанюка завжди було і є життєве кредо – працювати для людей. Тож і в теперішньому трудовому колективі, який очолює Віктор Григорович, особливу увагу він звертає на задоволення потреб колективу. Збільшення обсягу виробництва та підвищення його ефективності сприяло підвищенню оплати праці персоналу й інженерно-технічних працівників. Проводиться регулярна виплата заробітної плати та матеріальне стимулювання праці.

В.Г. Лисанюк від самого початку заснування журналу "Дім, сад, город" є постійним його автором, багато років входить до складу редакційної колегії. Колектив редакції щиро вітає Вас, Вікторе Григоровичу, з ювілейним днем народження і бажає Вам творчого натхнення, великих трудових здобутків на благо нашого народу, молодечого здоров`я на багато-багато літ і щастя в особистому житті.

Відгукуючись на виклики сучасної ринкової економіки, доктор сільськогосподарських наук, професор В.Г.Лисанюк розробив курс лекцій з питань підприємництва в аграрному секторі. Адже наше бурхливе життя, наше сьогодення потребують нових підходів, нового бачення ситуації, що складається в аграрному секторі. Для цього необхідні висококваліфіковані спеціалісти, здатні взяти на озброєння все те краще, що може дати агробізнес.

Публікацією у цьому номері під рубрикою "Школа садівника-підприємця" ми розпочинаємо стисле друкування цього курсу лекцій. Сподіваємося, що вони знайдуть широкий відгук у наших читачів і принесуть користь не лише тим підприємливим людям, які стоять перед вибором свого шляху в аграрному бізнесі, але й тим, котрі вже досягли у цій справі певних успіхів.

Слід справедливо зазначити, що в садівництві, як і в інших сферах господарської діяльності, ми зараз починаємо не з чистого аркуша. Нам є в кого вчитися і з кого брати приклад з-поміж своїх співвітчизників. Взяти хоча б Левка Платоновича Симиренка, який ще в далекі дореволюційні часи започаткував промислове садівництво в Україні.

Критерії досягнення успіху підприємцем-плодоовочівником

Л. П. Симиренко – фундатор вітчизняної садівничої науки та промислового садівництва в Україні

Л.П.Симиренко народився 6 лютого 1855 року. Він був старшим сином з шістьох дітей родини Тетяни і Платона Симиренків. Батько Л.П.Симиренка походив із старого козацького роду, який мешкав на Платоновому хуторі між Млієвом та Городищем на Черкащині. Мати Л.П.Симиренка – Тетяна була дочкою голови Одеської міської думи, купця першої гільдії, мільйонера.

Життєвий шлях Л.П.Симиренка був складним. Левко Платонович зумів поєднати бізнесову діяльність з науковою. Звичайно, він більше був науковцем, ніж підприємцем. Але на його життєвому шляху не можна відокремити одне від одного. Науковцем Симиренко став за покликанням. Та наукою він міг займатися, лише організувавши приватний садівничий бізнес, який отримав визнання і високу оцінку не тільки в тодішній Росії, а й у Європі.

Навчався Левко у приватній гімназії в Одесі, яку закінчив із золотою медаллю. У 1873 році вступив до Київського університету на природничий факультет. Через рік, щоб уникнути арешту за рево-

На нашій обкладинці

Ваш талісман – це ваші розум і енергія

люційну діяльність, він перевівся до Одеського університету. У1879 році жандарми вчинили обшук на квартирі в Одесі й примусили Симиренка по закінченні університету виїхати до Млієва. Але через два місяці у Млієві жандармерія вчиняє обшук, знаходить нелегальну літературу та нецензурований примірник "Кобзаря". Л.П.Симиренка заарештовано й засуджено на 9 років каторги. Відтак 24-річний Левко Платонович диплом кандидата наук отримує вже у в'язниці у Мценську.

Далі хронологія його поневірянь така. Дорога на каторгу, етап: Мценськ – Москва – Нижній Новгород, Перм, Єкатеринбург, Тюмень, Томськ – Краснокутськ – 1880-й рік.

1882-й рік – одруження з Альдоною Емільївною Гружевською. Сибір: сланкі сади, оранжерейне вирощування фруктів, винограду, квітів.

1886-й рік, вересень – звільнення. Навесні 1887 року – прибуття до Млієва.

1887-й рік. Заклав перший у Росії помологічний розсадник і маточний сад.

1901-й рік – "Генеральний каталог плодових".

Протягом 20 років Симиренко вивчає кримське садівництво і в 1912 році видає "Кримське промислове садівництво".

У 1916 році йому пропонують кафедру в Москві, у Петро-Розумовській академії. Симиренко відмовився, він працює над книгою про помологію, яку закінчив у 1919 році.

24.12.1919 року загинув від руки чекіста.

"Помологія", рукопис якої був збережений його дочкою Тетяною в Канаді, вийшла у світ лише в 1961 році.

У центрі нашої уваги – не детальне дослідження життєвого й творчого шляху фундатора вітчизняного садівництва, а вивчення тих критеріїв, якими він користувався для досягнення успіху.

Перші критерії – бажання і віра. Мрії здійснюються тоді, коли заради бажання починають діяти. Оцінивши реально ситуацію в садівництві, Симиренко прийшов до висновку, що основним критерієм, який гальмує розвиток садівництва в Росії, є сорт. У насадженнях яблуні переважали такі сорти, як Антонівка, Боровинка, Аниси, Грушівка, груш – Безнасінна, Тонковєтка, Лимонка, вишень – Володимирська, слив – різні сіянці терносливу й терену. Але не лише надія, а бажання вивести садівництво на передові рубежі в Європі примушує Симиренка створити плодовий розсадник.

До 25-річчя існування розсадника в маточному саду налічувалося:

яблуні – 900 сортів, груші – 889, сливи – 81, вишні й черешні – 350, персика – 115, абрикоса – 165, горіха – 45 сортів.

Крім того, 927 форм троянд, 305 різновидів хвойних порід та кущових – всього понад 3000 сортів, форм та видів рослин.

Симиренко досяг поставленої мети – створив кращий у Європі розсадник тому, що визначив конкретну мету і всю свою енергію спрямував на її вирішення.

Підприємництво (агробізнес) – один із шляхів до самореалізації підприємця-плодоовочівника

Мотивація бізнесу

Перед кожним, хто отримує диплом агронома-плодоовочівника, неодмінно постає питання: що робити далі, якою справою зайнятися? Продовжити подальше навчання, чи піти працювати до приватного підприємства або до державної установи за обраним фахом. А, може, організувати фермерське господарство чи приватну фірму, в якій стануть у нагоді знання, отримані у вищому навчальному закладі?

Будьте певні, що це питання не вирішить за вас ніхто, ви будете вирішувати його самі. Програмою навчання у вузі передбачено дуже короткий курс агробізнесу який, на мою думку, допоможе звірити правильність обраного вами курсу на майбутнє, зорієнтуватися в ситуаційному середовищі сьогоднішнього дня. Отож, якщо мені вдасться це зробити, то я буду дуже радий, що мій, хай навіть і невеликий досвід у агробізнесі, приніс комусь користь. Також приємно буде передати досвід друзів, колег, з якими випало працювати безпосередньо, чи дізнатися про їхню діяльність з інших джерел, і така інформація буде корисною для вас.

Організація нового бізнесу (або нової справи) нагадує першу експедицію геолога за корисними копалинами у невідомій безкрайній пустелі, де його на кожному кроці підстерігає небезпека і дуже легко збитися з курсу. Дорога небезпечна, шлях тернистий, але геолог вирушає, тому що за позитивного збігу обставин, згідно укладеного контракту, від цієї експедиції він матиме матеріальну вигоду та особисте задоволення. Повторюю: отримає особисте задоволення від самоствердження як висококваліфікованого спеціаліста, що в подальшому допоможе йому укласти ще вигідніші контракти і мати ще більшу матеріальну винагороду.

Але, перш ніж геолог вирушить в експедицію, він вже має спеціальну підготовку, знає, що саме йде шукати: нафту, газ, вугілля чи золото. Він знає, з ким вестиме геологорозвідку, які йому необхідно взяти з собою прилади, матеріальні ресурси.

Ми з вами вирушаємо в експедицію під назвою "Агробізнес" і маємо з'ясувати, що нам потрібно зробити, аби кожний з вас від своєї справи мав задоволення.

Отже, перше і найголовніше – визначитися, що ж насправді ви хочете отримати від агробізнесу. В усі часи найважливішою мотивацією до ведення будь-якого бізнесу є, була і буде грошова винагорода. Тому обов'язково вам треба визначитися з прибутком, який хочете отримувати. Добре подумайте над цим! Одному достатньо 100 тисяч гривень на рік, а іншому може виявитися замало й одного мільйона. Все залежить від апетиту, злету мрій та відправних можливостей. Вибрана сума не може бути завеликою, вона має бути реальною і такою, котра викликала б у вас почуття гордості.

Повторюю: вибрана сума повинна викликати почуття гордості.

Але гроші – то ще не все. Монах, у якого немає ні цента за душею, може буде щасливіший за монарха, якому для повного щастя не вистачає ще одного загарбаного царства.

Друге. Ви повинні з`ясувати, що для вас має значення: ви хочете бути незалежним бізнесменом, мати свій приватний бізнес, чи вам краще бути компаньйоном? Ви хочете самі встановлювати правила гри у своїй фірмі, чи вам краще підпорядкуватися вже існуючим порядкам в існуючій фірмі? Чи стане виробництво фруктів, ягід, овочів, винограду, насіння або саджанців стимулом життя? Чи хочете ви відчувати себе корисним для людей, чи працюватимете лише в інтересах своєї фірми?

Отже, друге – стратегія бізнесу повинна відповідати особистим планам бізнесмена. Добре подумайте і сплануйте перспективу.

Перший варіант: ви будете працювати все життя, доки вам дозволятиме ваше здоров'я.

Другий варіант: ви швидко хочете заробити великі гроші, потім відійти від бізнесових справ, а жити на дохід від зароблених грошей.

На першому етапі ви визначаєтеся зі своєю перспективою, оцінюєте, враховуєте особливості свого характеру – це дуже важливо для вашої майбутньої справи.

На другому етапі маєте з'ясувати, якою конкретною справою будете займатися. Ви повинні обрати дуже вузький напрямок діяльності, але організувати його так, як до цього не робив ніхто. Якщо ви за натурою ближче до практичної роботи, то організуйте виробництво одного з видів продукції – так, як ви навчалися цьому протягом п'ятьох років в університеті, або маєте життєвий практичний досвід у даній сфері діяльності. Якщо ви комунікабельні, легко сходитеся з іншими людьми, у вас є хист до торгівлі, то організуйте разом зі своїми колегами асоціацію, де вони вироблятимуть продукцію, а ви на взаємовигідних умовах збуватимете її.

Можливо, ви високопродуктивний, комунікабельний, але не любите колективної праці. Тоді займіться консультаційними справами – допоможіть людям за їхні гроші перетворити маленьку справу у великий бізнес. Якщо вам пропонуватимуть очолити якийсь колектив, то подумайте, чи вистачить вам вольових якостей, вимогливості до підлеглих, які не завжди виконують свої функціональні обов'язки належним чином.

Критично оцініть свої здібності, погодьте їх зі своїми бажаннями, сконцентруйте силу волі й таланту на вибраній справі.

Віра у свою справу – шлях до успіху

Перш, ніж приступити до нової справи, необхідно переглянути свої вчинки, привести у відповідний порядок спосіб життя.

Після самоаналізу внутрішніх резервів та недоліків ви виявите, що найвразливішим фактором є відсутність віри у нову справу. Цієї перепони можна позбутися шляхом самонавіювання. Сконцентровуйте увагу на поставленій меті, знаходьте позитивні думки, записуйте їх і повторюйте до тих пір, поки вони не стануть рушійною силою поза вашою свідомістю.

Для вироблення віри у свою справу придумайте для себе подібну клятву.

1. Мета мого життя зрозуміла, і в мене є всі можливості для її досягнення. Тому я вимагаю від себе наполегливості, щоб ніколи не полишати цю справу. Не відкладаючи все на потім, обіцяю собі зробити для досягнення мети все, що в моїх силах.

2. Я знаю, що думки – господарі моєї свідомості і завжди те, про що думаю, збудеться в дійсності. Тому щоденно по півгодини я буду зосереджуватися на вихованні себе і на своїй справі. Мова йде про те, якими б я хотів бачити себе і свою справу.

3. Із принципів самонавіювання я знаю, що всяке бажання, якщо його наполегливо повторювати у свідомості, в кінцевому результаті буде реалізоване. Тому 10 хвилин щоденно буду присвячувати завданням самоутвердження.

4. Я чітко сформулював головну мету свого життя і буду прагнути цього до тих пір, поки не доб'юся необхідної впевненості в собі.

5. Повністю усвідомлюю, що ні багатство, ні положення у суспільстві не можуть бути надійними, якщо вони досягнуті неправдою та несправедливістю. Тому робитиму справи, які вигідні лише всім її учасникам. Я досягну своєї мети, залучаючи на допомогу сили, які хотів би використати, об'єднуючись з іншими людьми. Намагатимусь переконати їх допомогти мені, показавши свою готовність допомагати їм. Буду викорінювати з себе ненависть, заздрість, підозрілість, черствість та цинізм, удосконалюючи свою любов до людей, тому що знаю: погане ставлення до оточуючих ніколи не принесе успіху.

Я змушу людей повірити мені, тому що вірю в людей і в себе. Буду повторювати написане вище, тому що абсолютно впевнений: це впливатиме на мою свідомість і вчинки та принесе мені успіх і впевненість у собі.

Визначення сфери діяльності бізнесмена

Всі релігії на землі мають свої мотиви, які спираються на закони природи, які ще ніхто до кінця не зміг пояснити. Багатократне повторення бажань діє на благо людини, якщо ці бажання конструктивні. Але якщо це використовувати протилежним чином, тоді відбувається руйнація створеного раніше.

Це підтверджують багато історичних фактів (наприклад, фашистська Німеччина – перший і другий етапи націонал-соціалізму).

Провали, нещастя, убогість та інше, що трапляється в житті людини, – це результат самонавіювання негативних емоцій, тому що всякі думки мають властивість матеріалізуватися. Тому при визначенні сфери діяльності необхідно налаштувати себе на позитивні емоції й відкинути думки:

– я нездібний;
– в мене не вистачає коштів;
– справа явно безперспективна;
– весь ринок схоплено і мені немає на ньому місця;
– конкуренти сильніші за мене;
– ситуація у країні складна, і мій бізнес обов'язково провалиться.

Ще раз! Відкиньте такі думки!

– Налаштуйтесь на позитивні емоції;
– подумайте, яка справа найбільше вам до душі;
– яку справу ви можете робити краще за інших, або не поступитися їм;
– чи ця справа дасть вам матеріальну вигоду;
– чи отримаєте ви від своєї справи моральне задоволення;
– чи може ваша справа бути корисною вашим нащадкам;
– чи не порушуєте ви державні закони своєю діяльністю;
– чи не суперечить ваша діяльність інтересам нації.

Після того, як ви оберете сферу діяльності, необхідно визначитися, яка кількість вашої продукції може забезпечити вирішальні переваги над конкурентами. Для цього дайте характеристику своїм товарам за такими факторами:

1. Чи забезпечують вони впровадження нової ідеї?
2. Чи краща ваша версія порівняно з уже існуючими?
3. Чи дешевші ваші товари, ніж у інших?
4. Чи можете ви запропонувати кращі умови поставок та обслуговування?
5. Чи більш доступна покупцям ваша продукція, ніж продукція ваших конкурентів?

Коли ви добре обдумаєте ці питання, то зрозумієте, що вам необхідно зробити бізнес-план для вашого підприємства.

В.Г. Лисанюк

(Далі буде)

Обрізування плодових дерев у дачних і присадибних садах

(Продовження. Початок у № 10, 11, 2009 р.)

Особливості формування і обрізування груші

Груша за характером росту та плодоношення схожа з яблунею. Як і яблуня, вона плодоносить на кільчатках, плодушках, списиках, плодових прутиках і генеративних гілочках змішаного типу. Принципи формування й обрізування крон цих зерняткових порід збігаються або дуже схожі.

У перші роки після садіння правила і прийоми формування груші такі самі, як у яблуні. Вони в основному схожі і в наступні роки. Але приблизно з третього року після садіння проявляються особливості цієї породи. Хоча окремі з них слід враховувати з першого обрізування. У більшості сортів груші:

– висока пробуджуваність бруньок, але слабка пагоноутворювальна здатність (гілкування);

– більша, ніж у яблуні, схильність до гострих кутів відходження, до пірамідального габітусу крони. Ці особливості слід враховувати з перших років;

– кільчатки у груші частіше диференціюються в пагони, а не у квітки;

– кільчатки, списики, прутики, що ростуть під великими кутами, частіше дають початок майбутнім гілкам (навіть основним);

– скелетні і напівскелетні гілки у більшості сортів недостатньо розгалужені, але густо покриваються плодовою деревиною;

– лише у деяких сортів, навпаки, із-за недостатньої пробуджуваності бруньок гілки залишаються голими;

– у більшості випадків дерева цієї породи потребують дещо сильнішого обрізування, ніж яблуня;

– у груші велика потреба у допоміжних і тих, що замінюють обрізування, способах (див. рис. 3 у статті "Основні правила обрізування, "ДСГ" № 3, 2009 р.).

Фото 11. Молоде деревце груші впродовж кількох років росте без формування крони. Нижні гілки слабшають і є загроза повного їхнього відмирання.

Фото 12. Дерево груші із слабким гілкуванням.

Деякі особливості формування молодих дерев

Параметри розріджено-ярусної крони і способи її формування для груші такі самі, як і для яблуні. Способи та правила початкового обрізування її саджанців, способи закладання гілок різних порядків, корекція підпорядкування гілок, їхніх кутів відходження й розходження такі самі, як у яблуні (див. фото 11, а також статтю в "ДСГ" № 4, 2009 р.). Але слід ретельніше враховувати специфіку ростових і генеративних тенденцій груші, її сортів і застосовувати додаткові способи й ступені обрізування (внаслідок слабкішого гілкування більшості сортів, гостріших кутів відходження гілок, пірамідальних габітусів крон тощо).

Починаючи з третьої весни після садіння, особливості цієї породи та її сортів слід враховувати ще уважніше. Ми вже знаємо, що у більшості її сортів пробуджуваність бруньок висока, а пагоноутворювальна здатність (сила гілкування) слабкіша, ніж у яблуні. У таких дерев, залишених для обрізування, гілок у кроні мало, хоча потім вони густо обростають плодовими гілочками (див. фото 12). Це диктує специфічні вимоги до обрізування таких сортів з метою попередження зрідженості крони, стимулювання посилення гілкування, недопущення (з переходом до плодоношення) дисбалансу генеративних і вегетативних процесів та його шкідливих наслідків. Ось чому, починаючи з третьої весни, у сортів, що слабо гілкуються (їх у груші більшість – Деканка зимова,

Бере Арданпон, Олів`є де Серр, Бере Жиффар, Бере Аманлі та ін.) прирости на кінцівках скелетних і напівскелетних гілок, довші за 60 см, вкорочують на 1/4–1/3, тобто дещо сильніше, ніж у аналогічних сортів яблуні. Для підсилення слабких ростових пагонів (15–20 см) їх вкорочують на 1/2. Але за довжини 25–60 см у них видаляють лише пару верхівкових бруньок для стимулювання бокового гілкування (І.І. Хоменко, І.С. Михайлов, В.І. Сайко, 1994).

У сортів, що мають середнє і сильне гілкування (їх у груші небагато – Улюблена Клаппа, Лісова красуня, Бере Лігеля, Бере Діль та ін.) кінцеві прирости, більші за 60 см, потребують слабкішого вкорочування – на 1/5–1/4. Прирости меншої довжини у таких сортів не вкорочують. Особливої уваги надають проріджуванню до необхідних інтервалів.

Фото 13. Груша без своєчасного відгинання гілок, які набули вертикального напрямку, почала плодоносити аж на 12-й рік.

Поряд з укорочуванням кінцевих приростів для груші рекомендують вкорочування бокових пагонів з метою їхнього перетворення в скелетні, напівскелетні та обростаючі гілки. Способи такі самі, як і для яблуні (див. "ДСГ" № 5, 2009, параграф "На 3-ю весну"). Крім укорочування пагонів, застосовують також різні способи їхнього нагинання: розпірки, наважки, відтягування, заплітання тощо.

Слід також враховувати, що дерева більшості сортів груші через велику схильність до вертикального росту мають більш стиснуту форму крони, ніж яблуня. Часто навіть ті скелетні гілки, які відходять під кутом 60–80° і міцно зростаються зі стовбуром, на відстані 20–30 см від нього набувають вертикального спрямування. Звідси пірамідальні крони у більшості сортів груші. Правда, після початку плодоношення скелетні гілки значно відхиляються під масою врожаю і крона стає ширшою. Але це – тривалий процес. А припідняте положення гілок віддаляє і гальмує початок плодоношення (див. фото 13). Ось чому за формуючого обрізування сортів з природно пірамідальними кронами (Альянс літній, Бере гарді, Сен-Жермен, Парижанка, Ільїнка, Пасс-Крассан, Шарль Коньє та ін.) потрібно гальмувати ріст скелетних і напівскелетних гілок та розкривати крону. Для цього пагони подовження вкорочують слабо – на 1/4–1/5 і обов`язково з переведенням на зовнішнє гілкування або бруньку. А ліпше в перші ж роки після садіння відхиляти гілки до 45–50° різними методами (див. рис. 8 а, б).

У сортів з розлогими і плакучими кронами (їх у груші мало – Бере Жиффар, Ніколай Крюгер, Бере Аманлі, Улюблена Клаппа та ін.), щоб крону зробити компактнішою, гілки переводять на внутрішнє гілкування з оптимальним кутом нахилу чи на внутрішню бруньку. У нижніх гілок, які звисають, цю процедуру виконують на 70–80 см від землі (у карликових – на 50–60 см).

Доречно ще перед укорочуванням зробити проріджування. В усіх сортів видаляють усі зайві, непридатні гілки і ті, які ростуть неправильно, але не піддаються виправленню. Категорії гілок, які підлягають проріджуванню, ті ж, що й для яблуні (див. статтю в "ДСГ" № 10, 2009 р.).

Основні особливості обрізування плодоносних дерев груші

Із вступом у плодоношення основні завдання обрізування полягають у наступному: збереження нормальних приростів, стимулювання закладання нових плодових гілочок, підтримування дедалі зростаючої продуктивності дерев. Починати обрізування в цей період слід зі зниження крони. Оптимальні умови для освітлення крони й ефективного фотосинтезу для сильнорослих

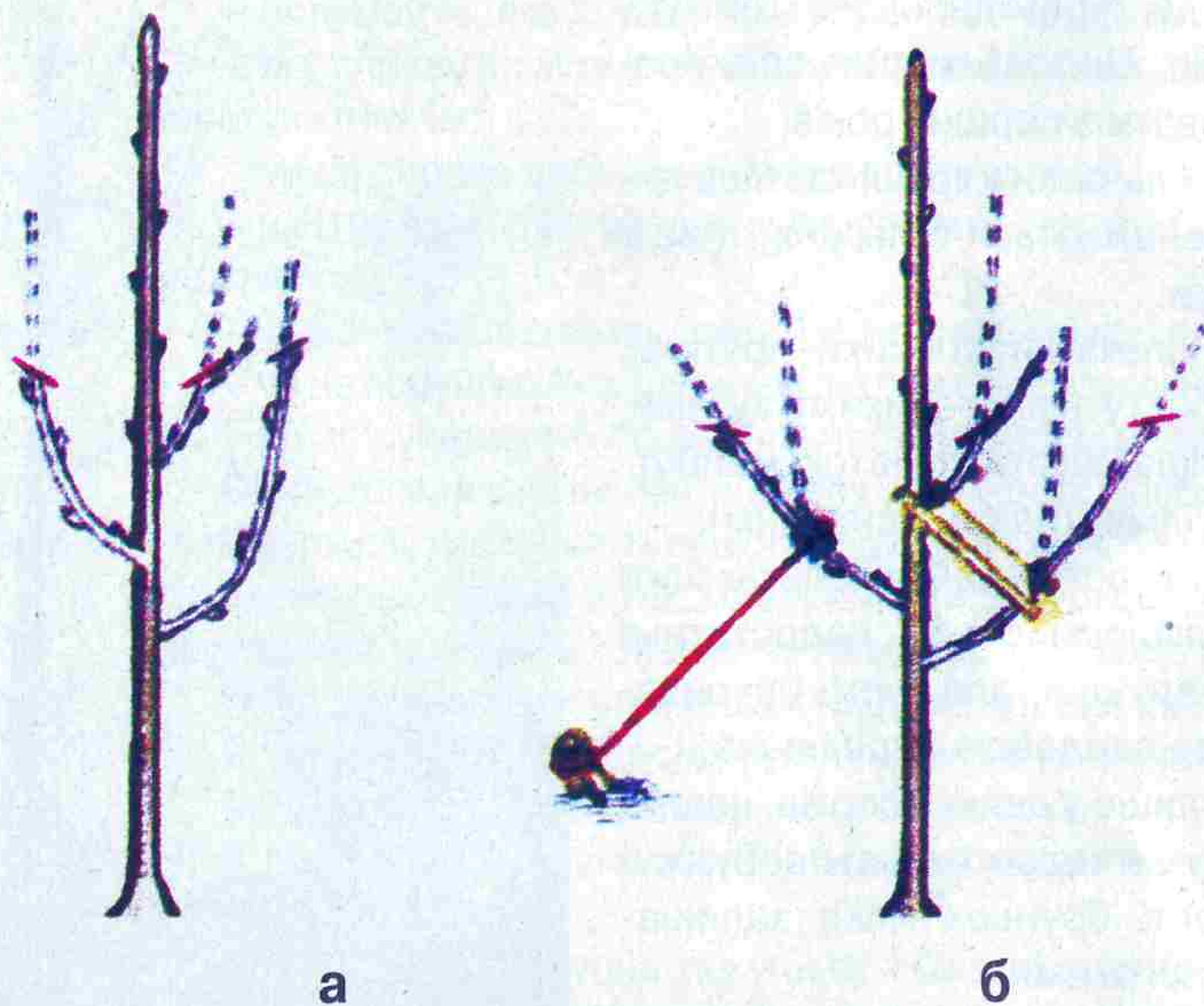

Рис. 8. Способи формування крон природно-пірамідальних сортів:
а – вкорочування на зовнішню бруньку або гілкування;
б – відгинання різними способами до оптимальних кутів (ефективніший спосіб).

дерев груші на сіянцевій підщепі створюють тоді, коли їхня висота не перевищує 4–4,5 м, а на айві – 2,5–3 м при ширині крони або плодової стіни 2,5 м, а для пласких і малогабаритних крон – 1–1,5 м. (Про необхідність зниження крони та його технології див. "ДСГ" № 10, 2009 р.).

Слід також враховувати, що сорти груші мають різну силу росту:

– *сильнорослі:* Талгарська красуня, Добра Луїза, Вікторія, Бере Гарді, Парижанка, Улюблена Клаппа, Платонівська, Зимова мліївська, Лісова красуня, Бере Лігеля, Золотиста та ін.);

– *середньорослі:* Шарль Коньє, Бере Боск, Гранд чемпіон, Райдуга, Деканка зимова, Конференція, Бере прекос Мореттіні, Корсунська, Деканка дю Коміс, Оксамит мліївський, Жозефіна мехельнська та ін.);

– *слаборослі:* Вільямс руж Дельбара, Пасс-Крассан, Олів`є де Серр, Деканка краснокутська, Бергамот Есперана, Вільямс літній, Золотиста мліївська.

Сила їхнього росту може збільшуватися або зменшуватися залежно від умов. Все це також слід враховувати, особливо при обмеженні крони. На сіянцевій підщепі висота дерев груші сильнорослих сортів (як уже згадувалося) не повинна перевищувати 4–4,5 м, середньорослих – 3–3,5 м, слаборослих – 1,8–2,5 м.

Після зниження крони виконують проріджування тих самих категорій гілок, що й у яблуні. Затим – відгинання гілок. Після цього приступають до вкорочування, яке в перші роки плодоношення дещо сильніше, ніж у яблуні: у сортів, що слабо гілкуються, кінцеві прирости, довші 60 см, для кращого гілкування вкорочують на 1/4–1/3.

Менших приростів – ні кінцевих, ні бокових – не вкорочують. Але сильні бокові (довші 60 см) прирости, за необхідності їхнього перетворення в обростаючі і напівскелетні гілки, вкорочують до 6–8 бруньок при основі. У сортів, що мають середнє гілкування й розлогі

Фото 14. Дерево груші з добрим гілкуванням, але з численними довгими голими гілками.

Фото 15. Дерево груші із слабким гілкуванням, але з надлишковою кількістю плодових гілочок.

крони, кінцеві прирости, більші 60 см, вкорочують на 1/5–1/4. Такі самі бокові (з вищезазначеною метою) вкорочують до 9–10 бруньок. Менші не вкорочують. У сортів, що сильно гілкуються, будь-яке вкорочування припиняють на 3–4 роки. Лише сильні бокові прирости вкорочують до 11–12 бруньок. Технології перетворення таких пагонів в обростаючі і напівскелетні гілки – як у яблуні (див. "ДСГ" № 5, 2009 р.).

Але, крім сили (густоти) гілкування сортів, доводиться враховувати ще й інші їхні особливості. Зокрема, у сортів із слабкою пробуджуваністю бруньок утворюється мало плодових гілочок – гілки залишаються майже голими. До того ж, такими можуть бути представники "найрізношерстніших" груп сортів: і тих, що слабо гілкуються, і з середнім гілкуванням, і тих, що мають сильне гілкування, і з пірамідальними кронами, і з плакучими кронами. Щоб стимулювати обростання гілок таких груш плодовою деревиною, кінцеві прирости, більші 60 см, вкорочують на 1/3–1/2, старі плодухи видаляють, а 4–6-річні плодушки проріджують до 10–20 см й омолоджують. Бокові пагони помірної довжини (30–60 см) вкорочують до 6–8 бруньок, а сильніші – до 9–12 бруньок, перетворюючи їх на обростаючі гілки впродовж 3–4 років (технологія – як у яблуні, див. "ДСГ" № 5, 2009 р.). Таке обрізування перешкоджає оголюванню гілок і стимулює їхнє обростання плодовими гілочками.

А є ще сорти (Бере Діль, Бере Лігеля), у яких при доброму гілкуванні утворюється багато голих або майже голих гілок (див. фото 14). Якщо інтервали між гілками такого дерева загущені – їх проріджують. З метою гальмування лінійного росту та стимулювання бокового гілкування кінцеві прирости, більші 60 см, укорочують на 1/3–1/2. У травні виконують обламування непотрібних зелених пагонів, які загущують необхідні інтервали. А в червні пінцирують ті із залишених, які слід перетворити у об-

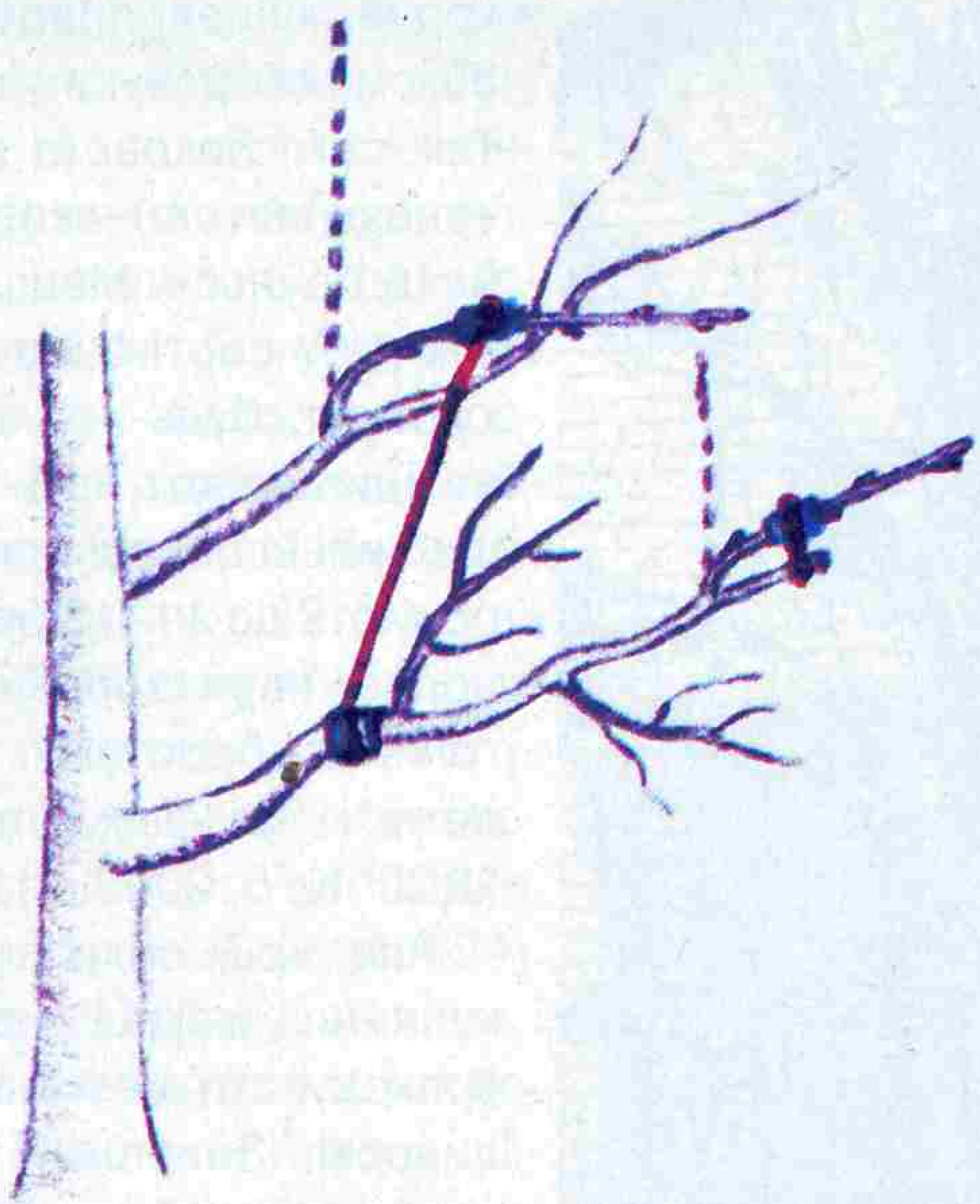

Рис. 9. Способи перетворення жирових пагонів у бокові гілки й провідники скелетних гілок.

ростаючі та напівскелетні гілки (технологія – як у яблуні, див. "ДСГ" № 4, 2009 р.).

Проте існує багато сортів, які мають слабке гілкування, але схильні до закладання надлишкової кількості плодових гілочок (Деканка зимова, Олів`є де Серр, Бере Арданпон, Вільямс та ін., див. фото 15). Крони таких сортів обрізують так, як у сортів, що мають слабке гілкування. Але потрібно приділити особливу увагу до проріджування 4–6-річних плодових гілочок, їхнє омолоджування і видалення старіших. До того ж, такому обрізуванню підлягають у названих сортів 50% усіх плодових гілочок за весну.

Таке обрізування, по-перше ліквідує дисбаланс між плодоношенням і ростом; по-друге, регулює не тільки кількість, але і якість плодів. Надлишкова кількість зав`язі (від надлишкової кількості плодових гілочок) завжди негативно впливає на розмір плодів, їхнє забарвлення і смакові якості.

Зрозуміло, що не можна однобоко обмежитися лише проблемами обрізування, а решту – ігнорувати. Навіть одні й ті самі негаразди в саду можуть мати різні причини. Наприклад, часто на рясно квітуючих деревах зав`язі утворюється мало або її зовсім немає, або вона є, але обсипається до достигання.

Нерідко причиною цього є нестача продуктів фотосинтезу через слабкі прирости і недостатню кількість листкового апарату, що в кінцевому результаті обумовлене неграмотним обрізуванням або його відсутністю. Але існують й інші причини: приймочки маточки квіток слабо або зовсім не запилюються, якщо температура повітря у період квітування нижча +12...+14ºС. Або коли йдуть дощі, чи тривала посуха. Засихають та обсипаються квітки також внаслідок гострої нестачі хоча б одного з елементів живлення, навіть мікроелементу (з потребою в ньому 1–5 г). Або внаслідок масового пошкодження квіткоїдами, трачами, плодожерками.

Однак за будь-яких обставин надлишкова кількість плодових гілочок вступає в протиріччя із слабкістю річних приростів і листкового апарату, що обумовлює гостру нестачу продуктів фотосинтезу для зав`язування плодів або їхнього виживання до достигання, або хоча б для цвітіння. Їх може не вистачити й для закладання плодових бруньок під урожай наступного року. Це спричиняє перехід до періодичного плодоношення.

Щоб оптимізувати співвідношення репродуктивних і вегетативних процесів, слід у даний віковий період довести щорічні прирости до 40–30 см (бокові – 25). Ключ до цього – проріджування обростаючих і плодових гілочок та сильніше вкорочування.

Приростів зазначеної довжини і більших у цей період не вкорочують. Але коли вони зменшуються (30–20 см), вкорочування підсилюють до 1/3–1/2, ще менших (20–15 см) – до 1/2–2/3 (у сортів, що мають сильне і слабке гілкування відповідно).

Коли ж кінцеві прирости зменшуються до 15 см, виконують легке омолоджування на 2–3-річну деревину. Прирости бокових обростаючих гілок довжиною 15–20 см укорочують на 1/2, а менших 10 см – на 2/3, без приростів – на дворічну деревину. Омолоджувальні обрізування повторюють кожні 5–6 років, за необхідності підсилюючи його ступінь. Подробиці технології – як у яблуні (див. "ДСГ" № 11, 2009 р.).

Ослаблення приростів залежить ще й від стану дерева, його віку, продуктивності, вологозабезпечення, рівня агротехніки в цілому. Тому бувають труднощі з визначенням ступеня омолоджувального обрізування на прирости минулих років. Ось чому часто користуються простішим способом: скелетні гілки всіх порядків укорочують над першим від верхівки цієї гілки приростом минулих років довжиною 30–40 см.

Коли кінцеві прирости на грушах майже затухають (до 5 см і менше), дерево омолоджують на 6–7-річну деревину. Це – середнє омолоджування. Але цьому має передувати зниження крони, її проріджування.

Якщо ж після середнього омолоджування прирости затухають зовсім і їх немає пару років, виконують сильне омолоджування на 8–10-річній ділянці від кінців гілок (скелетних та напівскелетних).

У наступному році (після кожного омолоджування) частину приростів і жирових пагонів (краще розташованих і не таких сильних) залишають для провідників скелетних та напівскелетних гілок і для перетворення їх відповідними способами у бокові гілки (із дотриманням належних інтервалів, див. рис. 9). А всі зайві й непридатні видаляють.

Важливою складовою омолоджування є запровадження короткого циклічного обрізування обростаючих гілок (див. "ДСГ" № 11, 2009 р.). Спеціальними спостереженнями встановлено, що близько 75% плодів найвищої якості виростають на 1–2-річних плодових гілочках. Розміри плоду обернено пропорційні віку плодових гілочок, на яких вони виросли (І.І. Хоменко, І.С. Михайлов, В.І.Сайко, 1994). Тому система обрізування має сприяти постійному омолоджуванню обростаючих гілочок. Циклічне обрізування є одним із найважливіших способів підтримання дерева в стані регулярного плодоношення, високої врожайності та якості плодів.

Ф.Г. Білека, С.В. Гоменюк

(Далі буде)

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

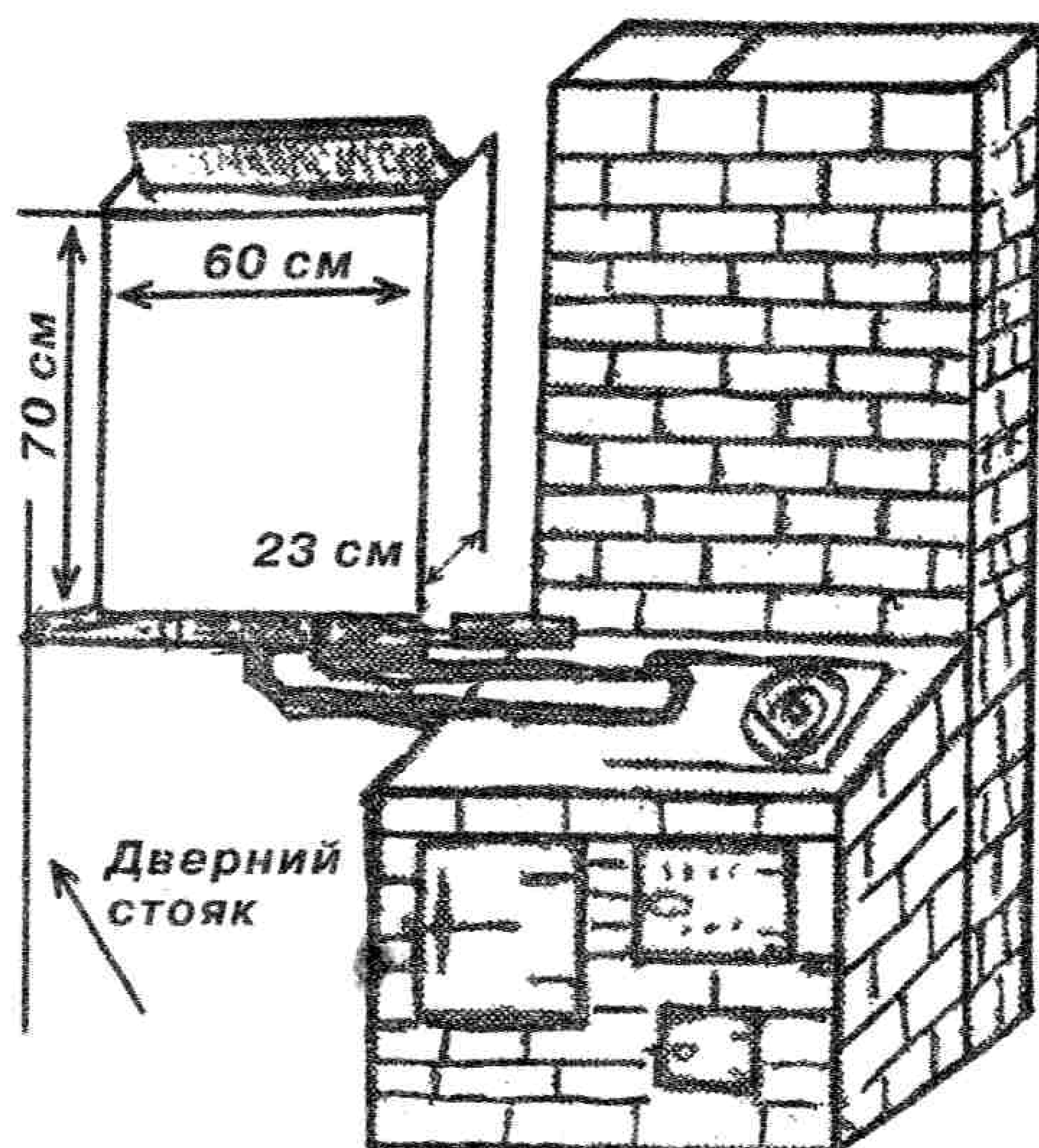
ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Гаряча вода на дачі

Ми вже давно звикли до того, що однією з головних умов комфортного помешкання є постійна подача гарячої води до оселі. У міських квартирах це питання практично вирішене, а в сільській місцевості, у тому числі й на території дачних товариств, гарячу воду здебільшого отримують, нагріваючи її на плиті, а це не дуже зручно. Однак проблема полягає не тільки в цьому, тому варто на ній зупинитися дещо докладніше.

Нагріта у такий спосіб вода швидко охолоджується, тому за необхідності її доводиться щоразу підігрівати знову, а відтак – втрачається час. Чи можливо зробити так, аби гаряча вода завжди була під рукою, тобто як у міській квартирі: відкрив кран і користуйся?

Виявляється, проблему можна вирішити, та ще й без особливих труднощів. Для цього потрібно зробити або придбати бак для води, зображений на рисунку. Його слід прикріпити до стіни недалеко від грубки або дверного стояка. В останньому випадку на дверному стояку ножівкою роблять запили й зайве сколюють. Потім на цьому місці закріплюють кутник і на нього та плиту встановлюють бак для води (див. рис.).

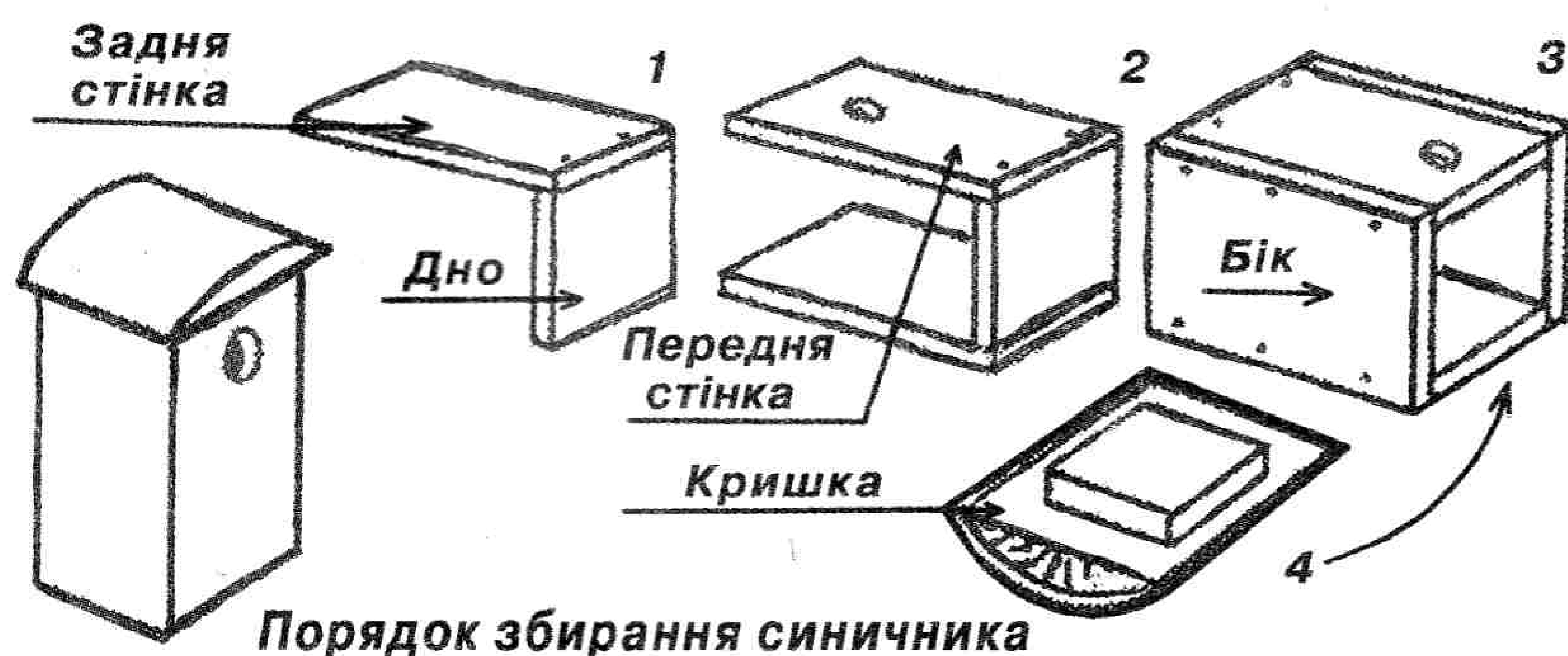
Для цього з труби 3/4 дюйма зварюють змійовик П-подібної форми. Від бачка відходять два штуцери, з'єднані зі змійовиком шлангами. Сам змійовик лежить на духовці. Слід зазначити, що при виготовленні змійовика не варто гнути його самостійно вручну, краще це зробити за допомогою трубогиба або газозварювання.

Щоб вода у бачку була постійно, частіше заглядайте в нього й доливайте її в міру потреби. Отже, ви можете самотужки забезпечити себе гарячою водою на дачі й позбутися клопоту підігрівати її щоразу за необхідності.

Житло для синичок

Чимало садівників на особистому досвіді переконалися в тому, що синиці в саду надзвичайно корисні. Вони не пропустять жодної комахи, дістануть її навіть з-під кори дерев. Тож необхідно подбати про цих пташок, які стануть вашими справжніми помічниками у боротьбі із шкідниками саду...

От тільки не завжди їх буває достатньо, аби можна було повністю відмовитися від застосування отрутохімікатів під час догляду за садовими культурами. Та й через нестачу кормів взимку птахи часто гинуть. Щоб їм допомогти, обов'язково підгодовуйте пернатих. А залучити синичок у сад можна доволі просто – побудуйте для них "будиночки", тобто синичники. Тим більше, що взимку, коли немає термінових господарських робіт, можна про це подбати, виготовивши синичники власноруч.

Порядок збирання синичника

Зробити такий "будиночок" зовсім неважко. До того ж, ця робота може стати досить цікавою й корисною, якщо до неї залучити дітей, бо лише за спільної праці разом із дорослими можна виховати молоде покоління в любові до природи та рідної землі.

Дошки для синичника мають бути неструганi, завтовшки від 1,5 до 3 см. Дах найкраще зробити з обапола. Він повинен на 3–5 см виступати над передньою стінкою у вигляді козирка. Дно краще не прибивати зовні цвяхами, а вставити в саме гніздечко й прикріпити цвяхами з боків. Льоток найчастіше роблять круглим.

Для великої синиці площа підлоги гнізда має бути 12x12 см, висота від дна до даху – 28, а діаметр льотка – 3–4,5 см, для малої синиці відповідно – 8x8 см, 22–25 і 3 см.

Синичники краще пофарбувати в зелений колір, бо непофарбовані "будиночки" птахи заселяють гірше. Тільки не варто фарбувати їх у синій колір, який птахи не люблять.

Важлива також орієнтація льотка за сторонами світу. Справа в тому, що велика синиця, зазвичай, вибирає ті гнізда, в яких льоток звернений на захід. Адже на нічліг вона повертається до свого житла пізно увечері, коли найпомітніші льотки з освітленого західного боку.

Зазвичай, пташині "будиночки" розвішують на деревах або інших опорах на висоті понад два метри над землею, на відстані 20 м один від одного, бо птахи не люблять сусідства інших родин.

М.С. Рітченко,
м. Луганськ

Як боротися з домовим грибком?

Чимало господарів, які мають старі будинки, що давно не ремонтувалися, стикаються з проблемою появи вологих темних плям на поверхні стін або інших конструкцій. Здебільшого це відбувається в приміщеннях із підвищеною вологістю й поганою вентиляцією, що є сприятливим середовищем для поширення плісеневих грибів. При потраплянні на вологу поверхню деревини, каменю або бетону спори гриба проростають найтоншими нитками й швидко поширюються.

Особливо часто такі плями виникають у підвалах, ванних кімнатах, але інколи вони бувають і в житлових приміщеннях. Причому грибок за сприятливих умов може "оселятися" не тільки в старих, а й у нових будинках.

Таке "сусідство" не лише неприємне, а й досить небезпечне. Адже, за твердженням лікарів, грибок може посилити захворювання на астму, спричинити кон'юнктивіт, головний біль та інші проблеми зі здоров'ям. Тому за виявлення ознак росту грибка або запаху плісняви слід негайно вжити необхідних заходів. Бо, чим раніше розпочати боротьбу з таким "сусідом", тим легше й швидше можна його позбутися.

У старих будинках грибок, зазвичай, з'являється через відсутність гідроізоляції, а в сучасних найчастіше його появу спричинює підвищена теплопровідність кутів та додаткові втрати тепла у торцевих кімнатах порівняно із внутрішніми за рахунок збільшення площі зовнішніх стін. Цьому також сприяє раннє відключення опалення навесні й пізнє його включення восени.

То що ж таке – домовий грибок? Цвіль складається з одноклітинних грибів, які постійно присутні в повітрі. Однак активно розмножуватися вони починають лише за дуже сприятливих умов – температури близько +20°С і відносної вологості повітря 95%. До речі, вважається, що для комфортного існування людини вологість має становити не більше 70–80%. Проте інколи рівень вологості у житлових або господарських приміщеннях перевищує припустимі межі через недостатнє провітрювання під час частого прання, наявність великої кількості домашніх рослин, встановлення герметичних пластикових вікон тощо. Поблизу таких місць часто відбувається конденсація вологи і поступово вони стають осередками появи й швидкого розмноження плісеневих грибів.

Як уже зазначалося, цвіль небезпечна не тільки для будівельних конструкцій, вона надзвичайно шкідлива для здоров'я людини. І наслідки "сусідства" з нею можуть бути дуже різними. Насамперед, алергійні захворювання дихальних шляхів (нежить, кашель, аж до бронхіальної астми), що важко піддаються діагностиці й лікуванню, захворювання шкіри, опорно-рухового апарату, суглобово-ревматичні болі, нудота. Від негативного впливу грибка в будинку найбільше потерпають діти, люди похилого віку й ті, хто має ослаблений імунітет.

Як же вберегтися від домового грибка?

Насамперед, потрібно вжити заходів, щоб позбутися надмірної вологості в приміщеннях. У підвалі слід здійснити певний комплекс робіт з осушення й гідроізоляції будинку з метою захисту від талих і ґрунтових вод. У ванних кімнатах не варто постійно щільно закривати двері або необхідно проробити в них спеціальні отвори для вентиляції. Пластикові вікна краще встановлювати "розстібні", щоб була можливість повного провітрювання приміщень. Якщо зовнішні стіни будинку мокріють, необхідно їх підсушити й утеплити.

Для ефективної боротьби з домовим грибком потрібно знати його різновиди та їхні відмінності. Нині відомо три види: плісеневі, гриби синяви й гриби гниття. Плісеневі гриби ростуть на камені, бетоні або на фарбі. Вони з'являються у вигляді плям чорного, бурого, зеленого або блакитного кольору й так нищівно руйнують будівельний матеріал, що доводиться проводити капітальний ремонт, а інколи й перебудовувати оселю.

Гриби синяви й гриби гниття уражують деревину. І хоча дерев'яні конструкції можуть витримувати десятки, а іноді й сотні років експлуатації, але деревина – матеріал органічного походження, тож вона біологічно вразлива, а відтак є живильним середовищем для грибів і шкідливих комах. Тому здавна народні майстри для захисту деревини використовували різні способи її обробки: просочення олією, розчином солі, смоління. Нині в продажу є різноманітні антисептичні засоби для просочення деревини.

Щодо гнилі, то вона буває кількох видів: бактеріальна, бура й біла. Бактеріальна гниль уражує деревину зсередини. Матеріал зволожується або темніє, міцність його значно зменшується. Бура гниль призводить до розко-

лювання деревини. Але найстрашнішим ворогом дерев'яних конструкцій і будинків вважається білий домовий гриб, що призводить до повного руйнування деревини, особливо, якщо вона часто буває волога. Недарма ж у давнину хату, де "оселився" цей гриб, селяни негайно спалювали, аби врятувати від зараження інші будівлі.

Найкраще ремонтувати влітку

Ремонтувати будинок, уражений грибком, найкраще влітку, коли можна забезпечити якісне просушування всіх дерев'яних конструкцій. Однак за виявлення активного процесу гниття ремонт краще провести терміново, незалежно від пори року.

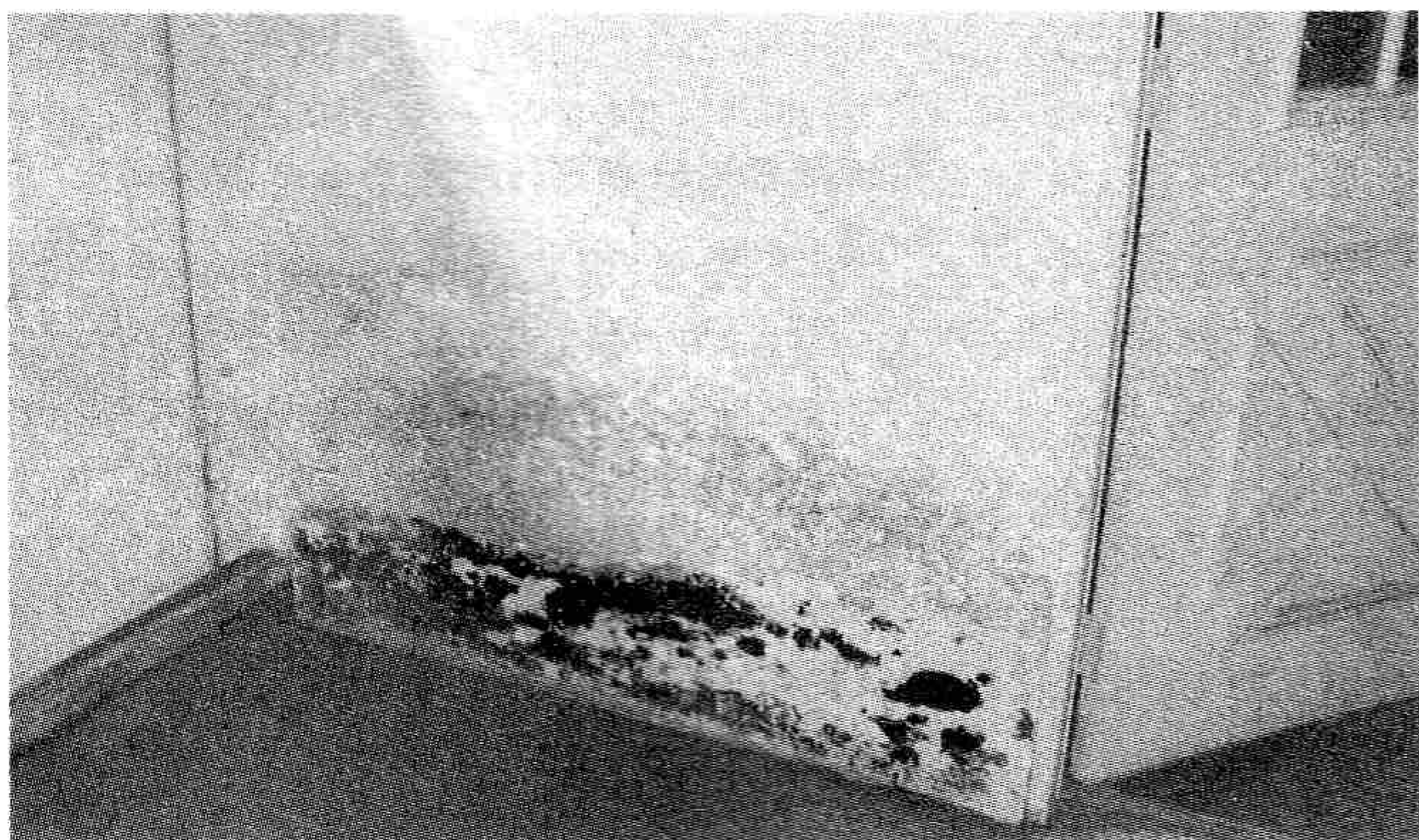
Уражену грибком деревину негайно знімають і спалюють, щоб перешкодити подальшому його поширенню. Приміром, уражену дерев'яну підлогу знімають, а дошки сортують. Здорову деревину дезінфікують 10%-ним розчином мідного купоросу або 3%-ним розчином фтористого натрію. Під знятою підлогою видаляють шар землі приблизно на штик лопати, акуратно виймаючи її та виносячи подалі від будинку, де землю заривають у яму завглибшки не менше 0,5 м.

Цоколь і землю підвального приміщення, а також цегляну стіну на висоту 0,5 м пропалюють паяльною лампою або обробляють креозотом. Лише після виконання таких заходів можна настеляти нову підлогу.

Щоб уберегти решту підлоги від загнивання, є досить ефективний профілактичний засіб, що запобігає зараженню деревини домовим грибком. Потрібно насипати у відро 2–3 кг негашеного вапна на 10 м^2 підлоги, налити туди води й поставити під дошки підлоги, ретельно накривши всю поверхню. Пара, що утворюється під час кипіння вапна, знищить грибок там, де його не вдалося виявити та знищити раніше.

Існує чимало народних засобів боротьби із плісеневим грибком. Один із них – обробка поверхні креозотом. Також можна обробити уражені поверхні розчином, що складається з 0,5 кг мідного купоросу, 1,5–2 л оцтової кислоти на 10 л води, або розчином, що містить 0,9 кг бури, 0,4 кг борної кислоти й 1,4 л столового оцту на 10 л води. Інколи рекомендують застосовувати розчин, що містить 1–1,5 кг фториду натрію, або 1 кг мідного купоросу, або 1,5 кг залізного купоросу на 10 л води. До речі, можна приготувати розчин із залізного та мідного купоросу одночасно, додаючи їх по 0,5 кг.

Приготовлений розчин нагрівають до 50–70°С і наносять розпилювачем або пензлем на уражені грибком ділянки деревини. Через місяць таку обробку необхідно повторити. Інші будівельні матеріали рекомендується

обробляти мідним купоросом, канцелярським клеєм або сечовиною.

Однак слід зазначити, що народні засоби лише частково або на певний час припиняють ріст та поширення грибка у будинку. Нині основним засобом боротьби з усіма видами грибів є антисептики.

Основний засіб боротьби – антисептики

Антисептики – це спеціальні хімічні препарати, що складаються з цілої низки речовин, які володіють протимікробною та протигрибковою дією. Ефективний механізм їхнього впливу полягає в тому, що безбарвна просочувальна речовина антисептика проникає глибоко всередину матеріалу, особливо в торці дерев'яних виробів.

Нині широко поширені водорозчинні антисептики, а також суміші, де в якості розчинника використовують уайт-спірит або скипидар. Існують антисептики на олійній основі, зокрема креозот.

Однак слід застерегти, що на ринку будівельних матеріалів є дуже багато антисептичних препаратів, що мають різне призначення. Проте універсальних засобів не буває, тому перед купівлею варто проконсультуватися у продавця, для яких матеріалів призначений той чи інший препарат і як його слід використовувати. Зокрема, на ринку України нині представлені антисептики вітчизняного й імпортного виробництва: "Антигрибок" (м. Дніпропетровськ), "Тамак" і "Біостоп" (м. Київ), що мають кілька модифікацій залежно від призначення. Продаються також препарати з Росії, Польщі, Ізраїлю, Німеччини, Фінляндії тощо. Покупцям можуть запропонувати захисні фасадні водовідштовхувальні фарби, різноманітні водні розчини, суміші, дисперсії різних фірм-виробників зі Швеції, Англії, Італії, Фінляндії тощо.

Крім того, у продажу є препарати для тимчасового захисту деревини. До цієї групи належать препарати, призначені для захисту пиломатеріалів під час атмосферного сушіння, зберігання й транспортування. Однак сучасні антисептики діють лише на деякі види зараження, тому із гниллю у будинках впоратися найскладніше. Якщо процес гниття швидко поширюється, то кардинально зупинити його допоможе лише ретельне сушіння й вентиляція дерев'яної конструкції, бо сухе дерево не гниє.

Ціни на робочі розчини коливаються в межах від 10 до 15 гривень за літр і вище, залежно від складу препарату, його виробника, класу токсичності тощо.

Отже, виявивши у власній оселі грибок, слід оголосити йому "війну" негайно, аби запобігти псуванню конструкцій у будинку і головне – зберегти здоров'я всіх його мешканців.

І.О. Король,
архітектор

Гарбуз – цілюща їжа-ліки

За всіма ботанічними ознаками гарбуз – це ягода, бо він має соковитий м'якуш, а всередині – безліч насіння. Найстародавніший слід диво-ягоди зафіксований у Перу. Всюдисущі археологи розкопали там стоянку стародавньої людини, яка датується третім тисячоліттям до нашої ери. В одній із первісних землянок вони знайшли скам'янілий гарбуз, що слугував посудиною для зберігання води. Цікаво, що й у Стародавньому Римі гарбуз-горлянку так само використовували як посуд. Легіонери у військових походах носили воду в невеликих, прикріплених до поясів гарбузах.

Чи були їстівними найстародавніші гарбузи, історія замовчує, але те, що ця невибаглива рослина рятувала від голоду й авітамінозу багатьох селян Середньовіччя, – доведений факт.

Отже, гарбуз – це ціла аптека у вашому домі. Овоч працює на здоров'я людини практично без відходів. Його насіння, м'якуш, плодоніжки, квітки у вигляді відварів, кашок, соку, різноманітних смачних страв надійно протистоять багатьом хворобам. Недарма ж найбільше довгожителів зосереджено в тих районах, де гарбуз – звичайна щоденна страва.

Вважається, що гарбуз – такого роду рідкісна їжа-ліки, яка завжди й усім допомагає й ніколи не шкодить, навіть у великих дозах. Однак при цьому завжди слід пам'ятати, що яким би корисним не був овоч, його цілющі властивості сповна розкриваються лише тоді, коли його правильно приготувати. Зокрема, здавна відомо про цілющі властивості гарбузового насіння. Та якщо застосувати підсмажене насіння для лікування, то результатів не буде. Його слід сушити у загінку або в гарячій, але вже вимкненій духовці. До того ж, необхідно дотримуватися норми вживання: не більше чверті склянки обчищеного або столової ложки розмеленого насіння в день.

❖ При захворюваннях нирок, печінки з'їдати по 1,5–3 кг вареного або печеного м'якуша в день протягом 3–4 місяців. Можна також приймати свіжий сік гарбуза по 2–3 склянки на день.

❖ Як сечо- та жовчогінний засіб слід подрібнити 20 г плодоніжок гарбуза й відварити у двох склянках води. Це – денна норма.

❖ Як послаблюючий засіб та від хронічних закрепів: денна норма – 500 г сирого м'якуша або одна склянка гарбузового соку двічі в день за годину до їди.

❖ Від набряків радять 20 г гарбузових черешків залити 0,5 л води, поставити на малий вогонь. Через 5–10 хвилин зняти й настояти одну годину. Процідити й приймати по 0,5 склянки тричі в день до їди.

❖ Глистогінний засіб: обчищене насіння пропустити через м'ясорубку, приймати вранці натщесерце по 2 столові ложки, запиваючи теплим молоком, а через годину прийняти проносне.

❖ При захворюваннях сечостатевих органів та як глистогінне залити 1 столову ложку подрібненого насіння склянкою окропу, настояти 30 хвилин. Вживати по 3 склянки на день.

❖ Заспокоює центральну нервову систему й сприяє спокійному міцному сну такий засіб: 200 г подрібненого м'якуша залити 0,5 л води і кип'ятити 10 хвилин, настояти 30 хвилин і процідити. Додати 2 столові ложки меду. Приймати по одній склянці 3–4 рази на день.

❖ За стенокардії щодня приймають по 3–4 столові ложки обчищеного насіння.

❖ Як ефективний ранозагоювальний засіб застосовують відвар квіток: 2 столові ложки подрібнених квіток залити склянкою води, кип'ятити 5 хвилин. Настояти 30 хвилин, процідити. Приймати по 0,5 склянки тричі на день до їди. Компреси й пов'язки з таким відваром використовують хворі на цукровий діабет при утворенні трофічних виразок на кінцівках.

❖ За онкологічних хвороб щодня приймають по 1–2 склянки соку. У період цвітіння гарбуза рекомендують також щодня з'їдати по 3–4 квітки з пилком за прийом.

❖ Від мастопатії потертий м'якуш гарбуза прикладають до грудей і тримають 1,5–2 години (допомагає не гірше за червоні буряки, але на відміну від них забарвлює менше).

❖ Від простатиту, закрепів, порушення обміну речовин приймати по 1 склянці гарбузового соку двічі на день за годину до їди.

❖ Сік гарбуза не містить грубої клітковини, тому засвоюється легше, ніж сирий гарбуз. Він належить до комплексу харчових продуктів, які застосовують під час лікування аденоми: сік – від 0,5 до 3 склянок з однією столовою ложкою меду (або без нього) 2–3 рази на день протягом 3–4 місяців.

Застереження

Вживання сирого гарбуза й соку з нього не рекомендується хворим на гастрит зі зниженою кислотністю шлункового соку, виразкову хворобу шлунка та дванадцятипалої кишки, а також важку форму цукрового діабету.

Гарбузові страви слід вживати з обережністю через велику кількість клітковини при захворюваннях кишківника, що супроводжуються надлишковим газоутворенням (метеоризмом), а також при загостреннях хронічних захворювань шлунка.

Варто також пам'ятати, що вживання великої кількості смаженого гарбузового насіння може спричинити нудоту або навіть сильну блювоту.

Рецепти краси

❖ Ластовиння та інші пігментні плями стануть менш помітними, якщо 1 столову ложку обчищеного насіння гарбуза потовкти разом з 1 столовою ложкою кислого молока. Додати ще по одній чайній ложечці меду й лимонного соку (або 1 столову ложку соку петрушки). Перемішати все й нанести на проблемні ділянки шкіри, залишити на 15 хвилин. Потім вмитися прохолодною водою.

❖ Для відбілювання шкіри використовують варений м'якуш гарбуза, який просто накладають на обличчя рясним шаром на 20 хвилин.

Маски з гарбуза

❖ За жирної шкіри натерти на дрібній тертушці сирий гарбуз. Розмішати столову ложку тертої маси з одним яєчним білком (краще збити в міксері). Накласти отриману суміш на обличчя й через 15 хвилин змити прохолодною водою.

❖ За чутливої шкіри 2 столові ложки гарбузового соку змішати з 1 яєчним жовтком, 1 чайною ложкою меду й такою самою кількістю маслинової олії. Додати вівсяного борошна, щоб утворилася густа маса. Нанести її на обличчя на 15 хвилин. Змити теплою водою.

❖ За сухої в'янучої шкіри відварити в молоці кілька шматочків обчищеного гарбуза, щоб утворилася густа кашка. Змішати 1 столову ложку такої кашки з 1 яєчним жовтком, 1 чайною ложкою меду й додати трохи молока. Змазати отриманою сумішшю обличчя і залишити на 15 хвилин. Після закінчення процедури змити теплою водою.

❖ Зволожуюча маска з гарбуза, що особливо ефективна за сухої шкіри обличчя: 1 столову ложку домашнього сиру розтерти з двома столовими ложками свіжого гарбузового соку. Нанести на обличчя, через 15 хвилин змити теплою водою.

❖ Очищувальна й вітамінізуюча маска з гарбуза для всіх типів шкіри: обчищений гарбуз відварити й розім'яти. Розмішати 1 столову ложку отриманої маси з 1 столовою ложкою йогурту (якщо шкіра суха, змішують із вершками або сметаною, а якщо жирна – з кефіром). Нанести масу на обличчя на 15 хвилин, після чого зняти вологим ватним тампоном, а потім обмити обличчя водою.

До вашого столу

Гарбуз, запечений із вершками

Для приготування потрібно: 800 г гарбуза, 2 яйця, 3/4 склянки вершків, 2 столові ложки вершкового масла, 1 столова ложка цукру, сіль – за смаком.

Гарбуз порізати шматочками, обваляти у борошні, обсмажити з обох боків на сковороді з маслом. Залити яйцями, збитими з вершками, сіллю та цукром. Запекти в духовці до утворення рум'яної шкірочки.

Млинці з гарбуза та яблук

Для приготування потрібно: 600 г гарбуза, 4 яблука, 1 столова ложка вершкового масла, 2 яйця, 0,5 пачки дріжджів, 1 склянка борошна, 0,5 склянки вершків, 2 столові ложки цукру, 0,5 склянки сметани, сіль – за смаком.

Обчищений гарбуз нарізати маленькими шматочками, пропустити через м'ясорубку, з'єднати з вершками, цукром, сіллю, збитими яйцями, розведеними дріжджами, вершковим маслом, перемішати. Всипати просіяне борошно, потім додати обчищені яблука, натерті на великій тертушці. Добре розмішати й смажити млинці на сковороді з розігрітим маслом. Подавати зі сметаною.

Мармелад із гарбуза

Для приготування потрібно: 3 кг обчищеного гарбуза, 2 л води, 1,5 кг цукру, 8–10 столових ложок оцту, 4 шт. гвоздики, кориця.

Порізаний на кубики гарбуз варити з корицею та гвоздикою до м'якості, пропустити через м'ясорубку або сито, додати цукор і продовжувати варити. За 15 хвилин до готовності додати оцет або лимонну кислоту. Якщо крапля мармеладу не розтікається по тарілці, він готовий.

Мармелад треба розкласти гарячим у посуд, який витримати 2–3 дні відкритим, а потім зав'язати пергаментним папером.

Гарбузовий кисіль

Для приготування потрібно: 3 склянки гарбузового соку, 2 столові ложки цукру, 1 столова ложка крохмалю, 1 склянка води, сік одного лимона.

Обчищений гарбуз натерти на дрібній тертушці, вичавити сік, змішати його з водою й довести до кипіння. Додати розведений крохмаль, цукор і варити 3–5 хвилин. Потім влити сік лимона, розмішати й зняти з вогню.

О. Кисленко, Р. Овсієнко

Від редакції: *Шановні читачі! Нагадуємо, що ви можете надсилати нам свої статті з простими й доступними рецептами з народної медицини. Найцікавіші з них ми обов'язково надрукуємо у рубриці "Допоможи собі сам", започаткованій у журналі "Дім, сад, город".*

Біодинамічний календар

Січень

Рак 31.12.2009 р. (4:45) – 2.01.2010 (4:43)

У січні одним із найвідповідальніших завдань для городників є вирощування розсади. Щоправда, дехто ще в грудні в теплицях висіває насіння огірків на розсаду. До речі, отримати добре розвинуту розсаду огірків не так уже й просто. Дуже важливо відкалібрувати або відібрати найповніше насіння, знезаразити його, проростити, загартувати, обробити в розчині мікроелементів або деревного попелу тощо.

Майже всю розсаду вирощують із сіянців з наступним пікіруванням у розсадні горщики. При вирощуванні сіянців огірків та інших городніх культур використовують свіжозаготовлену ґрунтосуміш, що складається з 1 частини ґрунту, 2 частин перегною, 1 частини піску, інколи до неї додають торф або тирсу.

Першу ранню розсаду огірків у фазі не більше 3–4 справжніх листочків висаджують у теплицях, зазвичай, на початку січня.

Лев 2 (4:43) – 4 (4:54)

У саду за сприятливої погоди заготовляють живці для щеплення у березні-травні, нарізуючи частини однорічних сильних пагонів з 3–5 бруньками. Пагони мають бути понад 0,5 см у діаметрі, добре здерев'янілі, цілком здорові, тобто не пошкоджені шкідниками й не уражені хворобами. Аби вони не вийшли зі стану спокою, їх зберігають у холодному погребі або в іншому сховищі за температури близько 0°C, зв'язавши у пучки й присипавши вологим піском чи шаром землі.

Діва 4 (4:54) – 6 (7:00)

Діва – сприятливий знак для догляду за квітковими рослинами. Взимку у квітникарів роботи небагато, та якщо вирощуєте рослини, які потребують укриття на зиму, перевірте, чи не зірвав вітер листя, хвою або інший укривний матеріал із грядок. За потреби вкрийте рослини, особливо за безсніжної зими і великих морозів.

У січні варто подбати про майбутній урожай, тож не забудьте закупити мінеральні добрива. Вони містять елементи живлення рослин у доступній формі, тобто діють швидко й ефективно. Необхідно придбати їх стільки, аби вистачило на весь наступний вегетаційний період. Зберігають добрива у мішках із поліетиленової плівки, щоб вони не поглинали вологу.

Терези 6 (7:00) – 8 (12:02)

Остання чверть Місяця – 7 (12:39)

Щоб постійно мати до столу свіжу високовітамінну зелень, продовжують вигонку салатних і зеленних культур, зокрема петрушки, селери і, головне, цибулі. Пришвидшити цей процес і отримати якіснішу продукцію можна в такий спосіб. Після збирання цибулини знаходяться у стані спокою, тому для ранньої вигонки їх потрібно "розбудити". Для цього перед садінням верхню частину цибулини обрізують "по плечики" або роблять хрестоподібний надріз, щоб зруйнувати міцність її "сорочки".

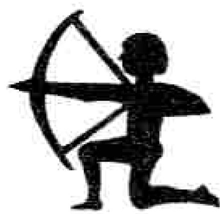
Дехто з господарів цибулини з обрізаною шийкою ще й витримує у теплій воді протягом 10–12 годин. Температура води має бути 35–40°C, тож періодично її потрібно розбавляти гарячою водою. До неї можна додати деревного попелу: на 1 л – 5–6 г, що також пришвидшить ріст зелені.

Ящики з коренеплодами для вигонки ставлять у світле й тепле приміщення за температури не нижче 10–15°C.

Скорпіон 8 (12:02) – 10 (20:12)

У січні можна очікувати на раптове зниження температури до критичних позначок, тому садівники мають усіляко допомогти плодовим деревам і кущам у цей період. Якщо восени для захисту кореневої системи дерев від морозів не вкрили землю пристовбурних кругів 3-4-сантиметровим шаром торфу, то можна зробити це і в січні, особливо у безсніжні роки. А коли зима щедро вкрила землю снігом, нагорніть його якомога більше під дерева й ретельно утрамбуйте, бо сніг добре захищає їхню кореневу систему. З цією ж метою на грядках встановлюють щити, розкладають гілля, купи гною, затримуючи в такий спосіб сніг і там. Це добре захищає рослини від морозу, зокрема суницю.

Стрілець 10 (20:12) – 13 (6:55)

Овочеві припаси, які лежать у сховищах, також потребують уваги господарів. Аби вони добре зберігалися, уважно стежте за температурою й вологістю. Найкраще підтримувати температуру в межах від 0° до +2°C.

Якщо овочі й картоплю зберігаєте в одному сховищі, то відносна вологість у ньому має бути 85–90%. Коли ж вона вища, на коренеплодах з'являється багато цвілі, а якщо в приміщенні занадто сухо – бульби й коренеплоди швидко втрачають масу й смакові якості. Для підвищення вологості у сховищах ставлять відра з водою.

Козеріг 13 (6:55) – 15 (19:18)

Новий Місяць – 15 (9:11)

Подбайте про пташок, які стануть вашими спільниками у боротьбі зі шкідниками саду. Навесні і влітку синиці, дрозди, зяблики живляться здебільшого комахами. Через нестачу кормів взимку птахи гинуть. Якщо їм допомогти, підсипаючи у годівниці насіння соняшника, льону, сушені ягоди чорної бузини, горобини та інших рослин, пташки звикнуть до вашого садка. Навесні та влітку, особливо під час насиджування яєць, вони здатні знищити майже всю гусінь плодожерок та інших шкідників у саду.

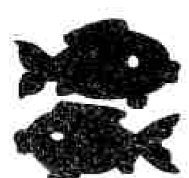

Водолій 15 (19:18) – 18 (8:19)

Цей знак вважається особливо несприятливим для садово-городніх робіт. Тому висів і висаджу-

вання будь-яких рослин заборонені. Однак дозволяється виконання таких робіт, як прополювання, розпушування ґрунту, прищипування, пасинкування і формування рослин у теплиці та в кімнаті, а також підготовка ґрунтосумішей для висіву розсади. Не забудьте, що перед висіванням насіння тару необхідно продезінфікувати.

Слід враховувати, що в січні дні короткі й часто похмурі. На підвіконні освітлення для розсади, яку вирощуєте в кімнатних умовах, зазвичай, буває недостатнім. А відтак – сходи витягуються, а справжні листки з'являються із запізненням, на тонких стеблах. Сіянці виходять слабкі, схильні до захворювань. Тому сходи в зимові й ранньовесняні місяці потрібно підсвічувати. Використовуйте для цього люмінесцентні лампи (лампи денного світла). Для розсади оптимальним буде дванадцятигодинний світловий день.

Риби 18 (8:19) – 20 (20:38)

У саду продовжують утрамбовувати сніг навколо дерев, струшувати його з гілок. На виноградннику перевіряють, чи не зірвав вітер укриття з виноградних кущів. До речі, на присадибних ділянках укриття кущів виконують вручну і здебільшого землею. Однак в останні десятиліття досвідчені виноградарі застосовують надійніші способи захисту винограду – так зване "сухе" укриття, коли замість землі використовують солому, сухе листя й траву, хвойне гілля, пакувальну стружку, дерев'яні щити, толь, руберойд, картон тощо.

Періодично перевіряють зберігання садивного матеріалу у сховищах. Готують мати для парників.

Овен 20 (20:38) – 23 (6:41)

Визначають сівозміну майбутнього городу, складають власний посівний календар. Контролюють зберігання живців для весняного щеплення, в разі потреби просушують їх за кімнатної температури і кладуть у холодильник.

Ретельно перевіряють огорожу садової ділянки, а також підправляють обгортки на молодих деревцях. Продовжують висівати й висаджувати у ящики для вирощування і вигонки на вікні салат, крес-салат, калібрують насіння овочевих культур, відбирають велике й повновагове насіння, занурюючи його у 3–5%-ний розчин солі.

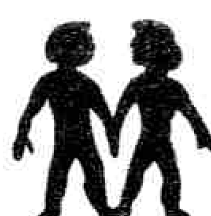
☽ **Тілець 23 (6:41) – 25 (13:13)**
Перша чверть Місяця – 23 (12:53)

Заготовляють мінеральні добрива, ремонтують садово-городній реманент.

Продовжують вигонку зелені, яку вирощують як у ґрунті, так і у воді, організувавши таким чином у власній оселі справжній "зелений конвейєр" без особливих витрат часу й засобів.

До речі, багаторічні цибулі – батун, слизун та інші – не мають періоду спокою. Тому їхню вигонку можна починати відразу після викопування з грядки. Висаджені у невисокі ящички, вони добре виганяють вітамінну зелень навіть без якісного освітлення. Землю в ящиках для вигонки зелені підтримують помірно зволоженою.

Нагадаємо, що чим вища температура в приміщенні, тим скоріше рослини дають зелені пагони й листочки.

Близнята 25 (13:13) – 27 (16:03)

Середина зими – найкращий час, щоб перевірити, як зберігається насіння для майбутніх посівів. Переконавшись, що частина його висохла, не поспішайте його викидати. Адже сухість насіння ще не означає його непридатність для подальшого використання. Сухе насіння, так би мовити, просто "заснуло", і всі життєві процеси в ньому дещо уповільнилися. Однак слід враховувати, що для успішного зберігання насіння необхідна вологість повітря не вище 50%. Саме з цих причин не слід зберігати насіння у дачному будиночку, який не опалюється взимку: через різкі перепади температур під час відлиг і сильних морозів там часто утворюється надмірна вологість. А насіння, що відсиріло, гине навіть за не дуже сильних морозів при зниженні температури до мінус 10–15°C.

Небажано зберігати насіння й на кухні, де також великі перепади вологості, від яких насіння може постаріти й втратити схожість.

Рак 27 (16:03) – 29 (16:12)

На сільськогосподарських виставках-ярмарках та у спеціалізованих магазинах докуповують насіння тих культур, яких не вистачає, а також стимулятори росту й розвитку рослин. Шкода, що городники-аматори не дуже часто застосовують ці засоби, а вони отримані з натуральної сировини й здатні ефективно впливати на рослини.

Готують парники і ящики для висіву насіння на розсаду. Загартовують насіння помідорів, баклажанів, перцю, селери.

За сонячної погоди перевіряють, чи немає на плодових деревах гнізд золотогузки та білана жилкуватого. Якщо знаходять їх, то знімають і спалюють.

Лев 29 (16:12) – 31 (15:24)
○ **Повний Місяць – 30 (8:18)**

Якщо восени побілку на деревах у саду змили дощі, за сприятливої погоди в січні можна вдруге побілити стовбури та скелетні гілки плодових дерев.

Досвідчені садівники знають, що виноградні лози дадуть високий урожай лише в тому випадку, коли всі агрозаходи виконати якісно й своєчасно. Зокрема, в січні, що є найхолоднішим місяцем року, сонячних днів буває дуже мало, тому якщо снігу немає або його покрив недостатній, виноградні рослини можуть дуже потерпати від негоди і навіть загинути. Потрібно дбайливо ставитися до снігу, затримувати його й переносити на земляні горбки виноградного прикопування.

З січня починають готувати виноградники до весняно-літнього сезону: якщо є така можливість, завозять й укладають у бурти гній, заготовляють мінеральні добрива, дріт, стовпи для опор, обв'язувальні матеріали тощо.

Переглядають у погребі закладені на зберігання чубуки. Під час зберігання можлива поява цвілі на них або надмірне пересихання піску в ящиках та ємкостях, які за необхідності зволожують.

Яблука зберігаються у піску до травня

Дуже часто садівники-аматори, виростивши й зібравши великий урожай яблук, закладають його на зберігання, а згодом впадають у відчай, виявивши через певний час, що значна частина плодів зіпсувалася.

Ще кілька років тому я також нерідко опинявся в подібній ситуації. Намагаючись зберегти вирощений урожай яблук якнайдовше, випробував чимало різних способів, але зупинився на звичайному річковому піску.

Однак розповім про все по порядку. Яблука й груші зимових сортів, призначені для зберігання, зазвичай, я знімаю наприкінці жовтня, але інколи буває, що роблю це на початку листопада. Потім у підвалі цементну підлогу застеляю старими газетами або картоном від пакувальних ящиків і акуратно розкладаю яблука у два–три шари, але так, щоб кожний плід був, так би мовити, на очах.

На такій підстилці яблука лежать не менше місяця. Дехто із читачів здивується: навіщо це робити? А пояснюється все дуже просто – яблука проходять певний "карантин", бо за цей час на зібраних плодах виявляються приховані дефекти, а інколи навіть з'являється гниль.

Для подальшого зберігання я відбираю винятково здорові й непошкоджені плоди. Складаю їх у фанерні ящики розміром 25х30х50 см, що вміщують майже по два відра яблук. На дно кожного ящика засипаю пісок шаром 15–20 см так, щоб він повністю закрив фанерне дно тари.

Яблука на пісок укладаю щільно, але не туго, а зверху також засипаю піском, щоб їх зовсім не було видно. Потім укладаю наступний шар яблук, знову засипаю їх піском, і так до самого верху ящика.

Вологість піску не повинна перевищувати 5%, тому перед закладанням яблук на зберігання я прожарюю пісок на деку на будь-якій грубці. За вищої вологості піску яблука можуть почати псуватися. Однак я помітив, що навіть при загниванні одного плода гниль на інші яблука не переходить. Тобто, наприкінці періоду зберігання на весь ящик зіпсованими часто бувають лише кілька плодів.

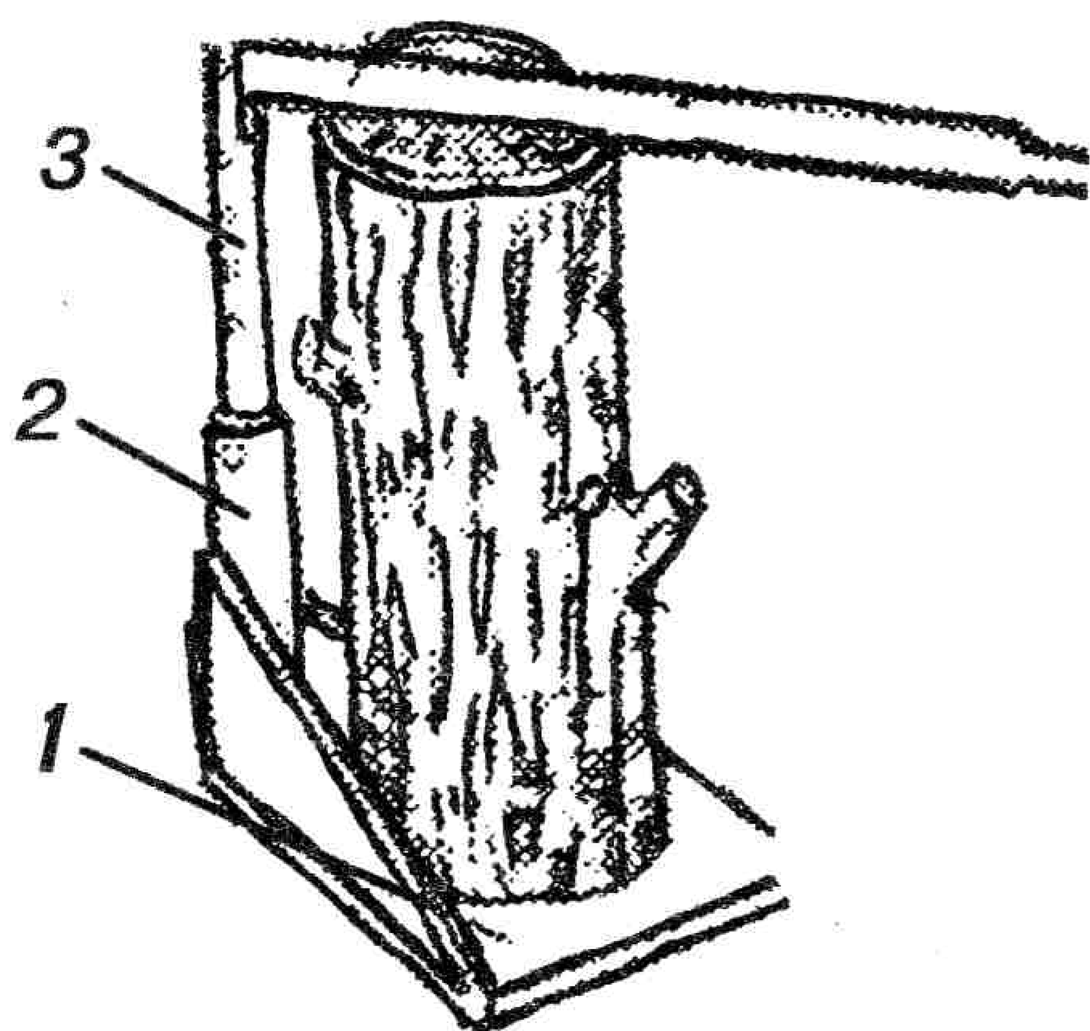
У нашому підвалі, де температура з осені буває +9°С, а з січня до березня вона знижується до +5–6°С, я встановлюю ящики з яблуками уздовж стіни. Ставлю їх один на одний, залишаючи між ними невеликий просвіт у 2–3 см.

Отже, за дотримання обов'язкових умов при такому способі врожай чудово зберігається і навіть у травні плоди бувають свіжими, соковитими й ароматними.

Колун для тонкоміру

Для обігріву сільських і дачних будинків господарі часто використовують дрова, навіть якщо основним паливом є вугілля. Заготівля дров завжди вважалася суто чоловічою роботою, бо для цього потрібно докласти чимало фізичних зусиль.

Сільські мешканці добре знають, що колоти товсті цурки на поліна – це далеко не те саме, що обробляти тонкомір, при заготівлі якого можна отримати травму. А його здебільшого і використовують для заготівлі дров.

Тож аби продуктивніше, безпечніше та з меншими витратами енергії колоти дрова із тонкоміру, пропонуємо зробити пристрій, який зображено на рисунку.

Виготовити його нескладно. Складається він з основи 1, зробленої у вигляді квадрата з листового металу завтовшки не менше 5 мм. В одному з кутів його приварена перпендикулярно труба 2. Жорсткість зварювального з'єднання забезпечується косячками. Труба 2 є напрямною для труби 3 із кількома регулюючими отворами. У верхній частині труби 3 на вісі шарнірно закріплено заточений ніж, зроблений із ресорної сталі з ручкою на кінці.

Дія цього пристрою полягає ось у чому. Поставивши відрізану цурку на основу пристрою, регулюють і штирем крізь отвори в зовнішній і внутрішній трубах фіксують ніж на потрібній висоті. Якщо цурки одного розміру, то робити це доведеться лише один раз.

Щоб розколоти тонкомірну цурку на дрова, потрібно різко натиснути на ручку ножа. При цьому сила тиску леза на дерево у багато разів перевищуватиме силу, яку надають ручці пристрою.

Особливо добре колоти таким способом деревину м'яких порід, тож навіть для жіночих рук така робота виявиться цілком під силу.

М.С. Рітченко,
садівник-аматор,
м. Луганськ

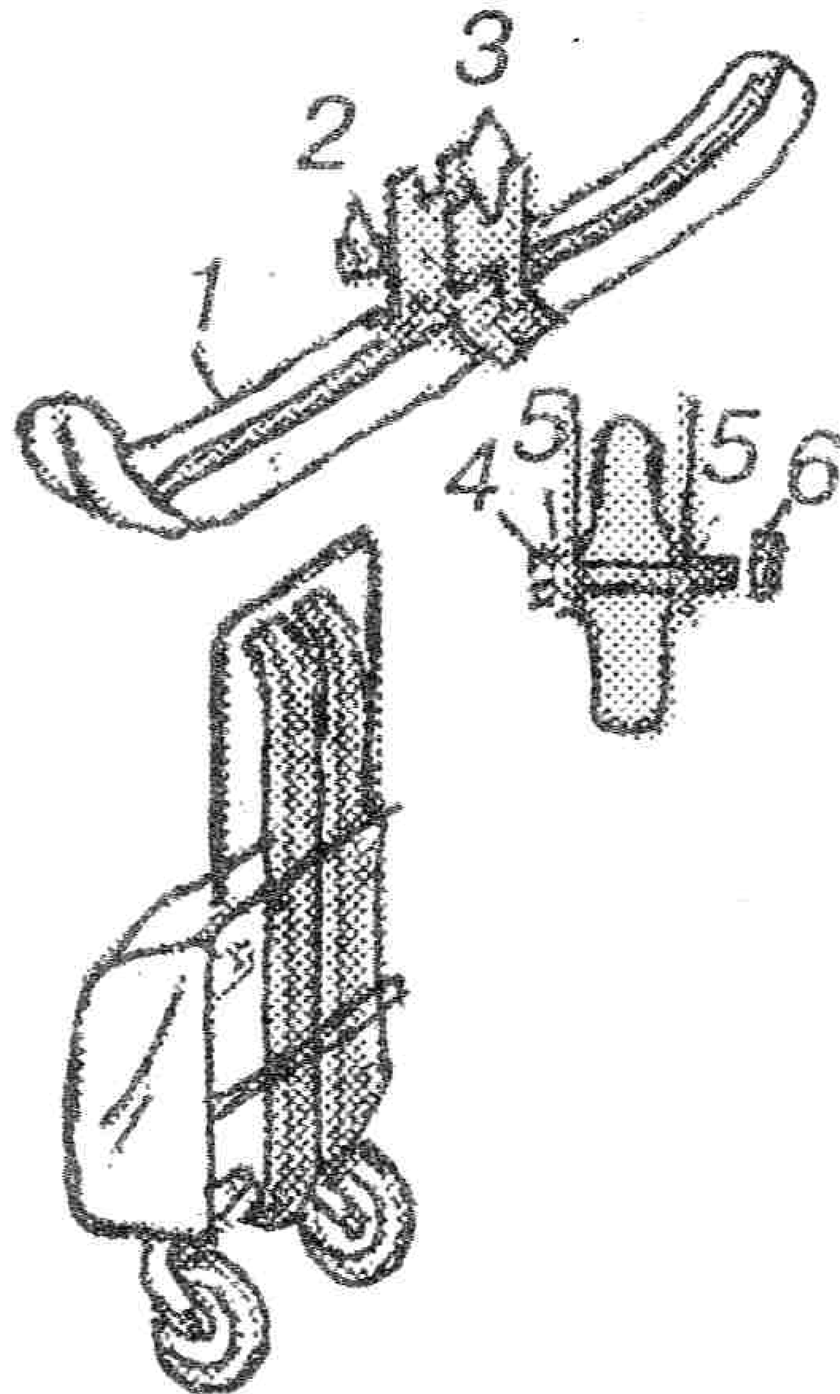
Лижі для візка

У багатьох господарів знайдеться в будинках чимало таких речей, які, на перший погляд, уже перетворилися на непотрібний мотлох, однак викинути їх шкода. До переліку таких речей досить часто потрапляють лижі, які купували для дітей, коли вони ще були маленькими. Однак час минув, діти підросли, у них з'явилися інші інтереси й захоплення, тому лижі виявилися нікому не потрібними.

Якщо у вашій родині виникла подібна ситуація, а мешкаєте ви у тісній міській квартирі, то не поспішайте викидати лижі, бо вони ще можуть стати вам у пригоді, особливо якщо маєте власне господарство або присадибну чи дачну ділянку.

Як відомо, дачників дуже часто виручає невеликий двоколісний візок, який у народі називають "кравчучкою". Однак перевозити на ньому якийсь вантаж можна лише за безсніжної погоди, а якщо необхідно рухатися по дорозі, на якій багато снігу, то з таким "транспортом" просто замучишся.

Що робити у такій ситуації? Найкраще – поставити візок на лижі. Як це зробити практично, добре видно на рисунку.

Для кріплення лиж до "кравчучки" слід зробити по два стояки-кронштейни (див. рис). І найголовніше тут – обладнати колеса запорами. Для цього вісь кожного колеса замінюють на болт, діаметр якого добирають залежно від діаметра отвору в колесі. На кожний болт виготовляють по дві втулки завдовжки 6 см, вони слугуватимуть опорами для встановлення стояків кронштейнів і фіксації запорів.

На рисунку цифрами позначено: 1 – лижі; 2 – запори; 3 – стояки-кронштейни; 4 – болт; 5 – втулки; 6 – гайка.

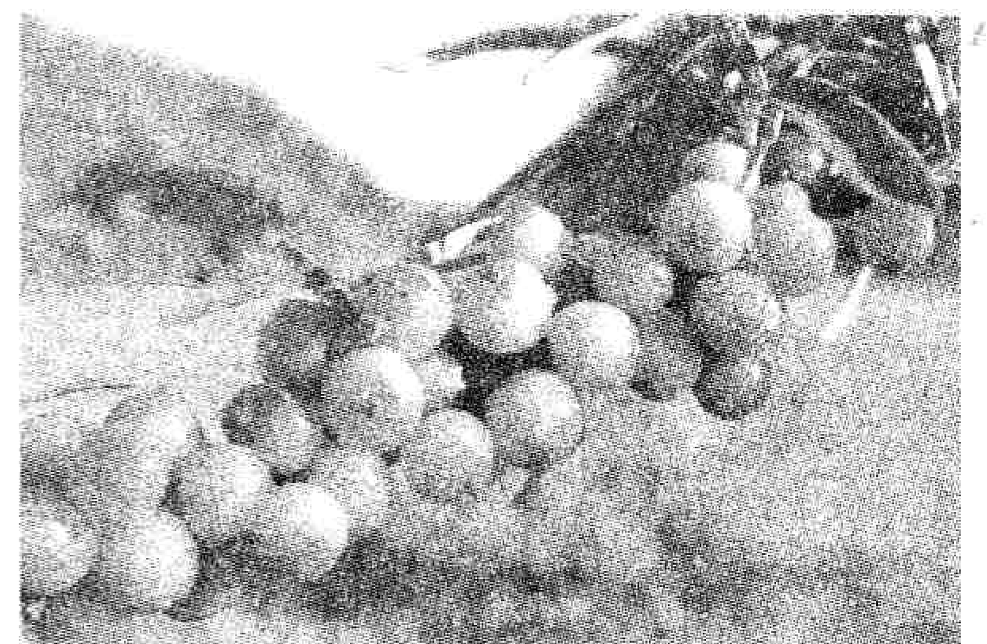
Отже, поставити візок на лижі, виявляється, не така вже й складна справа, тож спробуйте і ви не пошкодуєте.

І навесні обліпиха – свіжа

Вирощуючи на своїй ділянці обліпиху, ми завжди намагалися якнайшвидше переробити зібрані ягоди, бо зберігалися вони у свіжому вигляді дуже недовго. А нам завжди хотілося подовжити строк їхнього зберігання, але ми не знали, як це зробити?

Відповідь на це питання знайшлася сама собою. Перегортаючи якось підшивки старих журналів із садівництва, я натрапив на невелику замітку про те, як за стародавніх часів наші пращури зберігали брусницю й журавлину. Виявляється, все до геніальності просто: у давнину ягодами заповнювали невелику бочку, потім заливали її джерельною водою, закривали й, прив'язавши до довгої палиці, опускали в ополонку. Всю зиму і навіть навесні ягоди залишалися свіжими, неначе їх щойно зірвали.

Здавалося б, ось воно – вирішення проблеми. Однак, у нашому випадку ні барильця у господарстві не знайшлося, ні водойми чи джерельця поряд із дачею не виявилося. І тоді ми вирішили провести наступний експеримент.

Відразу ж після збирання врожаю ми перебрали ягоди обліпихи. Цілі й непошкоджені ягоди засипали у дволітрові банки, залили їх охолодженою кип'яченою водою. Потім закрили банки поліетиленовими кришками й поставили їх у погріб.

Результат нас дуже порадував – усі ягоди обліпихи, навіть у тих банках, які ми відкрили у травні, були свіжими, немов щойно знятими з дерева.

Кісткове борошно? Це просто!

У довідниках із тваринництва фахівці рекомендують давати тваринам як мінеральне підживлення кісткове борошно. Але про те, де його дістати, зазвичай, нічого не пишуть. Особисто я ніколи не шукаю кісткове борошно у спеціалізованих магазинах, бо готую його самостійно.

Процес приготування кісткового борошна досить простий. Для цього я беру будь-які кістки (сирі або варені) і кладу їх на розпечене вугілля багаття або грубки, а зверху – трохи тонких дров, друзок тощо.

Коли кістки прогорять настільки, що їх можна буде розминати пальцями, я викладаю їх на шматок чистої щільної тканини, переношу на старий стіл і прокочую качалкою або пляшкою з-під шампанського, що має дуже міцне скло. Подрібнюю доти, доки кістки не перетворяться на борошно, власне, кісткову пудру, її можна додавати до корму для тварин, які навіть не помітять присутності домішки.

Таке ефективне підживлення, як кісткове борошно, я даю практично всім домашнім тваринам із самого раннього віку: телятам – у молоко або в інший корм додаю по столовій ложці аж до однорічного віку; поросятам – по чайній ложці. Молодняку качок, гусей, індиків і курей також згодовую по чайній ложці, додаючи борошно до пташиного корму.

М.С. Рітченко,
садівник-аматор,
м. Луганськ

Центр послуг "Дім, сад, город" пропонує післяплатою:

Нове!

Добрива для квітів та рослин . Універсальне розчинне добриво для кімнатних рослин 250 г – 25 грн.; петуній та сурфіній 200 г – 25 грн.; пеларгоній 200 г – 25 грн.; газонів 200 г – 25 грн.; газонних трав (1 кг) – 35 грн.; для троянд (0,5 кг) – 35 грн. Деміра-люкс, універсальне розчинне добриво (квіти, розсада, овочі, усі кімнатні рослини), 5 г – 5 грн.

Для **обробки картоплі** від колорадського жука Шедевр – 15 грн.

Стимулятори росту рослин: потейтин, 5 амп. (для картоплі) – 8 грн.; Івін, 5 амп.(овочі, квіти) – 7 грн.; емістим С,5 амп.(універсальний) – 8 грн.; чаркор, 3 амп. (для укорінення) – 7 грн.

Агрохімія: агрофоска (1 кг) – 7 грн.; амофос (1 кг) – 13 грн.; бордоська суміш (300 г) – 8 грн.; гумат (200 г) – 4 грн.; залізний купорос (1 кг) – 8 грн.; попіл деревний (1 кг) – 5 грн.; калійно-магнієве добриво (1 кг) – 10 грн.; карбамід (1 кг) – 9 грн.; нітроамофоска (1 кг) – 13 грн.; селітра аміачна (1 кг) – 9 грн.; суперфосфат (1 кг) – 9 грн.; вуглеамонійна сіль (1 кг) – 8 грн.; тютюновий пил (500 г) – 4 грн.

Ґрунт для орхідей (0,8 л) – 7 грн.; горщик для орхідей – 8 грн.

Для бджіл: байварол,1 упаковка – 35 грн.

Добірки журналів: "Дім, сад, город" 2006 р. – 20 грн.; 2007 р. – 20 грн.; 2008 р. – 25 грн.; "Виноград, вино", 6 шт. – 30 грн.; "Квіти України" – 2004–2005 рр. – по 5 грн.; "Квіти України" – 2006 р., по 6 грн., "Квіти України" 2007 р. – по 7 грн.; "Квіти України" 2008 р. – по 8 грн. за номер; "Квіти України" 2009 р. – по 10 грн.

Спеціальна пропозиція для вас. Для бажаючих детальніше ознайомитися з журналами видавництва "Дім, сад, город" пропонуємо комплект з 10 різних видань. Комплект допоможе вам вибрати журнали для передплати. У кожному комплекті – подарунок. Ціна – 20 грн.

Каталоги повнокольорові: І. Хороша "Іриси 2006 та 2007 рр. 2 шт." – 10 грн.; "Іриси 2008 р." – 10 грн.; "Іриси 2009" – 16 грн.; "Троянди фірми "Мейян" – 60 грн.; "Каталог квіткових рослин" – 70 грн. "Каталог квіткових та овочевих культур" – 30 грн.; "Декоративные деревья и кустарники " – 60 грн.; "Многолетние цветы" – 60 грн.; "Лілії" – 170 грн.; "Тюльпани" – 170 грн. (у ціну включена вартість пересилання).

Збірники з садівництва, городництва та ін.: "Лимонник та актинідія", "Малина", "Смородина, порічки", "Персик біля дому", "Суниця", "Айва", "Яблуня", "Черешня", "Вирощування ківі в Україні", "Обліпиха", "Пряно-лікарські рослини" – 6 грн.

"Помідори", "Груша", "Груша. Агротехніка" – по 8 грн.; "Листопадні магнолії" – 25 грн.; "Сонник" – 2 грн.

Із серії "Бібліотека квітникаря": "Паркові троянди", "Іриси", "Клематиси", "Однорічні рослини", "Ліани в саду", "Сукулентні рослини" (2 книги), "Квітник без шкідників та хвороб", "Гладіолуси", "Гемерокаліси", "Кімнатні рослини", "Рододендрони", "Вічнозелені рододендрони", "Бузок", "Дрібноцибулинні рослини", "Хризантеми", "Айстри", "Старовинні парки Київщини", "Тюльпани", "Розмноження хвойних рослин", "Дельфініум", "Пасифлора", "Жоржини", "Живоплоти, боскети, лабіринти", "Середньовічний сад. Минуле і сучасне", "Глоксинії", "Красивоквітуючі геснерієві" . Ціна одного примірника – 6 грн.; "Сад твоєї мрії (ландшафт, дизайн)" – 10 грн. "Листопадні дерева, кущі, ліани" – 10 грн.

Із серії виноградарство та виноробство: " Погода і виноград" – 8 грн.; "Операції на виноградному кущі", "Виноград, вино. На здоров'я", "Виноград на дачі", "Виноград на дачній ділянці". Ціна одного примірника – 6 грн.; "Образцовый виноградник" (2-а книга) – 8 грн.; В. Крайнов "Виноград. Селекционная инициатива" – 16 грн.

Збірники з питань здоров'я: О. Світко "Целебные таинства герани", "800 років рецептам здоров'я", О. Світко "Мед смакує і лікує", "Здоров'я з вулика", "Календар травника", "Малюки від народження до року", "Не бійтеся дієти. Протисклеротична", "Не бійтеся дієти. Діабет" – по 6 грн.;

О. Світко "Рецепти здоров'я для кожної родини" (1 та 2 частини) – по 8 грн.

Із серії "Домашня ферма": "Кури", "Гуси", "Качки", "Індики", "Перепелиці", "Цесарки", "Вівці", "Нутрії". Ціна збірників – 6 грн.

Із серії " Пасіка": "Календар пасічника. Зима. Весна, Літо, Осінь." Ціна однієї книги 8 грн., М. Михалевич, "Календар пасічника" – по 5 грн.; Б. Охотский "Пчелы-целители", "Деревні медоноси та пилконоси України" (літні й осінні та весняні), 2 книги – по 8 грн..

Книги: Лавреновы "Энциклопедия пищевых лекарственных растений", 1500 уникальных рецептов лекарственных сборов – 40 грн.; " Цветы желтые и синие" – 30 грн.; Хессайон "Все о розах" – 65 грн.; "Все о болезнях и вредителях растений", "Все о газоне", "Теплицы и зимние сады", "Все о хвойных", "Все о декоративных кустарниках", "Все об овощах", "Все об орхидеях", "Все об альпинарии и водоеме в саду", "Все о саде, за которым легко ухаживать", "Все о комнатных растениях" – по 60 грн.;

Повнокольорове видання: "Вкусные ягоды в вашем саду" – 35 грн.; "Календарь работ в саду и огороде" – 35 грн.; "Картофель и корнеплоды" – 35 грн.; "Плодо-

вые деревья: лучшие сорта. Яблоня, груша, слива, вишня, черешня", 199 стр. – 40 грн.; "Растения знакомые и незнакомые. Разведение субтропических растений, орехоплодные культуры, ягодные культуры, редкие овощи, пряновкусовые растения", 189 стр. – 40 грн.; "Защита декоративных растений с Людмилой Щербаковой". Личный опыт садоводов. 133 стр. – 35 грн.; Е.Рубцова "Сад роз" – 120 грн.; Е Писарев "Розы .Энциклопедия." – 190 грн.; Лысянский "Тюльпаны" – 35 грн.; Вольтер Херш "Клематисы во всем своем великолепии" – 35 грн.; Г. Левко "Однолетние цветы" – 35 грн.; "Правда и неправда о кактусах" – 35 грн.; В.Гапон "Секреты выращивания кактусов" – 35 грн.; "Основы садоводства. Подготовка почвы, посадка и пересадка растений, уход за садом" – 70 грн.

"Все о прививке деревьев и кустарников. Вопросы и ответы" – 30 грн.

"Узамбарские фиалки", " Колокольчиковые", "Фуксии", "Почвопокровные растения", Клематисы", "Хвойные растения", "Нарциссы", "Лилии", "Морозники", "Розы", "Кустарниковые розы", "Папоротники", "Ирисы" – по 30 грн.

Тим Ньюбери "Дизайн вашего сада", "Варианты готовых решений", Н. Кингсбери "Миксбордеры. Дизайн и посадка" – по 65 грн.; Н. Курдюмов "Умный виноградник для всех" – 35 грн.; "Обустройство дома и участка", 53 стр. – 25 грн.

А. Рут "Энциклопедия пчеловодства", перевод с англ., 1993г. – 80 грн.; В.П. Поліщук "Пасіка" – 65 грн.; І. Головецький, В. Поліщук Способи заміни та підсаджування бджолиних маток" – 30 грн.

Насіння трав, овочів, квітів, добрив, виробники – Україна, Голландія, Італія, Франція, Японія

Насіння декоративних трав з колекції Національного ботанічного саду НАН України.

Багаторічники: перлівка висока фіолетова, перлівка висока біла, пенісетум, пенісетум волосатий, просо лозне, трясунка середня, міскантус, ковила найкрасивіша, ковила українська, ячмінь гривастий;

однорічники: пайза хлібна, чумиза, бусенник, мишій персидський, мишій довгоколосковий, ламаркія, канаркова трава мала, пенісетум сизий, просо колосовидне, трясунка велика,

Ціна одного пакета – 3 грн.

Газонні трави: "Королівський сад" – суміш низькорослих високоякісних холодо- та посухостійких трав, які повільно ростуть, 100 г – 8 грн.; "Смерканок" – трава для затінку, 100 г – 8 грн.; "Спортивне змагання" – зносостійка трава, 100 г – 8 грн.; "Спортклуб" – трава для спорту, 100 г – 8 грн.; "Англійський газон" – травосуміш для саду, 100 г – 8 грн.; конюшина біла міні, 100 г – 25 грн.

Можливе формування у більших упаковках.

Набори насіння квітів (10 шт.) – 20 грн.; набір **городника** – 20 грн.; **айстр** на зріз (10 сортів) – 15 грн.; голчастих айстр (10 шт.) – 15 грн.; півонієподібних та трубчастих айстр на зріз (10 шт.) – 15 грн.; **дворічників та багаторічників** (10 шт.) – 20 грн.; **декоративних трав** (10 шт.) – 25 грн.; квітів для **балконів**, вікон, терас (10 шт.) – 20 грн.; квітів для **рабаток** (10 шт.) – 20 грн.; однорічників для **букетів** та на зріз (10 шт.) – 20 грн.

Насіння сортових айстр: Лебедине озеро, Наречена, Ніжність, Яблунева, Ніна, Голубий вихор, Наталка Полтавка, Голубий павучок, Сєдая дама (синя та рожева), Есмеральда, Нідл Апрікот, Нідл Роуз, Одарка, Павліна, Вереснева, Лелека, Розамунде, Сутінки, Празднічная, Дарунок матері, Малиновий блиск, Юлія (0,4 г) – по 2,0 грн.

Насіння кімнатних рослин: **абутилон** – 6 грн.; **альстермерія** "Перуанська" – 6 грн.; **гербера Джемсона** (0,1 г) – 8 грн.; грн.; **аспарагус** Шпренгера (0,5 г) – 6 грн.; **банан** бархатний (3 нас.) – 10 грн.; **банан** кімнатний (3 нас.) –10 грн.; **бегонія** махрова коралова (45 нас.) – 8 грн.; **жакаранда** мімозолиста – 6 грн.; **кактуси** (0,1 г) – 6 грн.; **кальцеолярія** F_1 – 8 грн.; **кавове** дерево "Арабіка" – 8 грн.; **куфея** червона (0,1 г) – 6 грн.; **мімоза** сором`язлива (0,23 г) – 6 грн.; **пасльон** "Червоний гігант" (0,1 г) – 6 грн.; **пасифлора** "Кавалерська зірка" – 8 грн; **пеларгонія** коралова, біла, двокольорова, червона, (0,4 г) – 8 грн.; **бальзамін** кімнатний серія "Баланс", рожевий пікоте, червона зірка (10 шт.) – 6 грн.; **пальма Вашингтонія** (3 нас.) – 8 грн.; **стрелітція** "Райський птах" – 9 грн.; **фрезія** гібридна "супер" – 8 грн.; **цикламен** персидський (5 шт.) – 8 грн.; **цинерарія** "Сенеціо" – 7 грн.; **циперус** (0,01 г) – 6 грн., **колеус** (0,25 г) – 6 грн.; **примула** гібридна, серія "Піонер", блакитна, суміш (10 шт.) – 6 грн.;

Насіння квітів: **канна** індійська (5 нас.) – 7 грн.; **кніфофія** гібридна "Ананасна" 6 грн.; **гвоздика** Шабо, кольори червона, рожева, біла, смугаста, жовта та суміш – 10 грн.; **гвоздика китайська** серія "Діана" F_1 (10 шт.), суміш – 6 грн.; **гвоздика садова** Гренадін "Харді тріумф" (0,2 г) – 6 грн.; **гвоздика периста** карликова багаторічна "Солодощі", суміш (0,02 г) – 6 грн.; **кермек** виїмчастий, кольори червоний, голубий, жовтий, рожевий, оранжевий, синій та суміш (0,2 г) – 6 грн.; **лобулярія** "Королівський килим", рожева (0,25 г) – 6 грн.; **настурція** витка, великоквіткова "Коштовність" (2 г) – 6 грн.; настурція махрова, великоквіткова "Везувій" (2 г) – 6 грн.; **петунія** гібридна бахромчаста, суміш 15 грн.; багатоквіткова, серія "Ламбада" (20 шт), яскраво-рожева – 8 грн.; "Танго" F_1, фіолетова (20 шт.) – 8 грн.; ампельна махрова "Лідер" F_1 (0,02 г) – 6 грн,; карликова мультифлора, червона (0,08 г) – 6 грн.; "Стеларіс", зірка (0,08 г) – 6 грн.; **сальпіглосис** виїмчастий "Імператор" (0,05 г) – 6 грн.; **алісум** Гмеліна "Гірське золото", жовтий, багаторічний (0,2 г) – 6 грн.; **арабіс** кавказький "Шнеехаубе", багаторічний (0,1 г) – 6 грн.; **дельфініум** багаторічний "Пасифік гігант" (0,2 г) – 6 грн.; **дзвоники** карпатські "Ізабель", багаторічні (0,2 г) – 6 грн.; дзвоники махрові, суміш – 6 грн.; **жоржини** "Помпон", суміш (0,2 г) – 6 грн.; **пенстемон** "Червона королева" (0,1 г) – 6 грн.; **стокротка** помпонна, суміш (0,25 г) – 6 грн.; **братки** великоквіткові, кольори білі, жовті, червоні, рожеві, сині, фіолетові, суміш (0,25 г) – 6 грн.; **чорнобривці** карликові

(1 г), жовті, оранжеві – 6 грн.; чорнобривці високі (1 г) – 6 грн.; **колеус**, суміш (2 г) – 6 грн.; **годеція** махрова (0,6 г) – 6 грн.;. **мак** східний садовий багаторічний "Піцикато" – 6 грн.; **едельвейс** альпійський (0,1 г) – 6 грн.; **ромашка** гігантська – 10 грн.; **наперстянка**, суміш – 6 грн.; **багаторічні низькорослі дзвоники** напівмахрові (Platycodon grandiflorus) голубий, білий та лавандовий. рожевий, для відкритого ґрунту та як горщикова культура, кущі компактні, квітує увесь теплий сезон (10 нас.) – 5 грн.; **братки** великоквіткові, кольори білі, жовті, червоні, рожеві, сині, фіолетові, суміш (0,25 г) – 6 грн.; **колеус**, суміш (2 г) – 6 грн.; **айстри** бордюрні низькорослі, кольори червона, синя, біла, фіолетова, рожева – 5 грн.;

Пряно-ароматичні трави: базилік зелений (0,5 г) – 5 грн.; базилік фіолетовий (0,5 г) – 5 грн.; валеріана (0,1 г) 5 грн.; лаванда (0,3 г) – 5 грн.; меліса (0,5 г) – 5 грн.; м`ята (0,1 г) – 4 грн.; тархун (0,1 г) – 5 грн.; кмин (0,3 г) – 5 грн.; фенхель (0,5 г) – 5 грн.; чабер садовий (0,5 г) – 4 грн.; селера коренева Діамант (0,5 г) – 6 грн.; петрушка листкова , кучерява, коренева – 4 грн.

Овочі: гарбуз Мускат де Прованс (2 г) – 7 грн.; Фламінго F_1 ранній, жовтий (10 шт.) – 4 грн.; **гіркий** (1,5 г) – 6 грн.; **помідори:** Толстой F_1, ранні, індетермінантного типу, округлі, дуже смачні (0,05 г) – 5 грн.; Річі F_1, ранні, плоди округлі, 110–120 г, універсального призначення, чудові смакові якості (0,05 г) – 5 грн.; низькорослі Сан-Марцано, сливка рання (1,5 г) – 5 грн.; високорослі Сан-Марцано, довга сливка (1 г) – 5 грн.; великі круглі для їжі та переробки Сан Пьєтро (1,5 г) – 5 грн.; Рома F_1, велика сливка для консервування (2 г) – 5 грн.; Волове Серце (1,2 г) – 5 грн.; Кембел 30 – низькорослі для переробки (2 г) – 5 грн.; Кембел 31, низькорослі, для продажу (2 г) – 5 грн.; **огірки:самозапильні Вокал F_1 (10 шт.) – 8 грн.;** Паризький корнішон (3,5 г) – 6 грн.; Адам F_1, надранній самозапильний, плоди однорідні, зелені, з тоненькою шкіркою, без гіркоти, для споживання та переробки (10 шт.) – 8 грн.; Атлантіс F_1 ранній, високоурожайний для споживання, засолу та консервування (1 г) – 6 грн.; Аякс F_1 (20 шт.) – 8 грн.; Опера F_1 (1 г) – 6 грн.; Соната F_1 (1 г) – 6 грн.; Регал люкс F_1 (1 г) – 6 грн.; Супер Рояль F1 (1 г) – 6 грн.; **диня** Ананас (0,5 г) – 6 грн.; Супермаркет F_1, надрання (0,4 г) – 13 грн.; **капуста:** Копенгаген Маркет 2, середньорання (5 г) – 6 грн.; Бригадир F_1, середня, 120–130 дн., універсальна для переробки та зберігання (20 шт.) – 4 грн.; Леннокс F_1, пізня, для зберігання (20 шт.) – 4 грн.; **капуста цвітна:** Тардіво ді Фано, середня (2 г) – 6 грн.; Снігова Куля, середня (2 г) – 6 грн.; Гудмен, рання (20 шт.) – 4 грн.; **капуста червоноголова** Ауторо F_1, високоурожайний гібрид для переробки та зберігання (20 шт.) – 4 грн.; **баклажани:** Римський, довгий (2,2 г) – 6 грн.; Боніка F_1, ранній, овальний (0,25 г) – 4 грн.; Фрама F_1, ранній, довгий (0,25 г) – 4 грн.; **буряки** столові: Циліндра, довгий (10 г) – 6 грн.; Регала, ранній, круглий (3 г) – 4 грн.; **цибуля** ріпчаста: Ред Барон середньорання, округла, червона, високі смакові якості (1 г) – 4 грн.; Тамара F_1 золотиста, для зберігання (1 г) – 4 грн.; **морква:** Віта Лонга пізня, довга, для зберігання (7 г) – 6 грн.; Нантес 2, рання, дуже соковита (7 г) – 6 грн.; Флакко 2, пізня, для споживання та зберігання (7 г) – 6 грн.; Світхарт рання (2 г) – 4 грн.; **кабачки:** Діамант F_1, ранній гібрид, темно-зелений, універсальний, високотоварний (4,5 г) – 12 грн.; Генуезький, кущовий, яскраво-зеленого кольору, високотоварний (7 г) – 6 грн.; Смугастий Італійський (7 г) – 6 грн.; Мері Голд F_1, дуже ранній кущовий, жовтий, для споживання та переробки, має прекрасний товарний вигляд (5 шт.) – 4 грн.; Алія F_1, ранній, плоди циліндричні, рівненькі, світло-зелені (5 шт.) – 4 грн.; **кавуни:** Кримсон Світ, середньоранній, висока смакова та товарна якість, відмінна транспортабельність (1 г) – 4 грн.; Солодкий Малюк, ранній (1 г) – 4 грн.; **селера коренева** Діамант, середньостигла, великий коренеплід округлої форми 1–1,5 кг, для переробки та зберігання (100 шт.) – 6 грн.; **редиска:** Фламбоянт 3, рання, дуже соковита (14 г) – 6 грн.; Французький сніданок, рання, коренеплоди видовжені, соковиті, сорт всесезонний (3 г) – 4 грн.; **полуниця** садова (0,18 г) – 8 грн.; **салати:** Рукола (15 г) – 6 грн.; Ромен (6 г) – 6 грн.; головчастий Бразіліана (4,5 г) – 6 грн.

Фурнітура для квіткового бізнесу та флористики:

стрічка декоративна шириною **2 см/100 м**, кольори різні – 12 грн.; блискуча (лазер), із золотими смужками різних кольорів – 15 грн.; у бобінах **1 см/100 м**, кольори різні із золотою смужкою – 15 грн.;

пакети конусоподібні для упаковки квітів (метал + малюнок), 1 упаковка -100 шт. – 35 грн.;

листи для обгортання квітів, букетів, 80 х 60 см з малюнком, 50 шт. – 35 грн.;

рулони 25 м ,тоновані з каймою або малюнком – 35 грн.; лазер (10 м) – 35 грн.;

серветки для декорування букетів, діаметр 20 см, блискучі, 1 упаковка – 100 шт. – 25 грн.; діаметр 50 см, 100 шт., прозорі та блискучі – 35 грн.;

Сітка для декорування букетів, подарунків (9 м), різних кольорів – 40 грн.;

Флізелін (9 м), кольори різні – 30 грн.

Блискуча **декоративна присипка**, кольори різні, 1 упаковка – 15 грн.

Оаза для квіткових композицій – 10 грн.; оаза-мікрофон, 1 упаковка – 6 шт. – 90 грн.; оаза на липучці для прикрашання весільних машин – 35 грн.

Школа вишивання

Набори схем вишивок ікон (5 шт.):

1. Спас Нерукотворний, Микола Чудотворець, Божої Матері "Поклич на примирення", Божої Матері Почаївської, Образ Преподобної Богородиці "Знамення".

2. Спаситель у терновому вінку, Божої Матері Семистрільної, Божої Матері Скоропослушниці, Богородиці Казанської, Образ Преподобної Богородиці "Замилування".

3. Богородиці Іверської, Божої Матері "Духмяний цвіт", Богородиці Козельщанської, Божої Матері "Неу-

пиваемая чаша", Божої Матері "Справлення за загиблими".

4. Богородиці Скоропослушниці (варіант 2), Божої Матері Володимирської, Богородиці Донської, Святих Апостолів Петра та Павла, Святої мучениці Тетяни, Святої Анастасії (допомога у шлюбі).

5. Богородиці Жировицької, Андрій Первозванний, Богородиці "Отрада и утешение", Богородиці "Достойно есть", Богородиці "Троєручиця".

6. Нове! Апостол Петро, Павло, Св. Цілитель Пантелеймон, Богородиця Крітська, Богородиця Леушинська.

7. Нове! Св. Євангеліст Матвій, Марко, Іоан Богослов, Лука, Богородиця Заступниця в дорозі та мандрах.

Набори схем рушників (по 5 шт.):

8. Весільних. **9.** Подарункових. **10.** Святкових.

11. 5 схем: серветка до Великодня, доріжка на стіл, чоловіча (хлоп'яча) сорочка з викройкою, скатертина, рушник.

12. 5 схем картин з квітами: троянди, соняхи, незабудки, маки, ромашки та ін.

13. 5 схем натюрмортів з фруктами та квітами (красиві).

14. 5 схем красивих пейзажних картин (природа).

15. 5 схем нарядних наволочок для диванних подушок.

16. 5 схем скатертин.

17. 5 схем картин "Найкрасивіші куточки світу".

18. 4 схеми жіноча блуза (2 шт.), чоловіча сорочка з викройкою, хлоп`яча сорочка з викройкою.

Ціна наборів – 25 грн. Для тих, хто замовляє 3 набори, – одна схема в подарунок.

Детальні схеми вишивок (див. у журналі "Квіти України" № 4,5 2009 р.). Ціна від 5 до 40 грн. Набори для вишивання (схема, нитки, канва та ін.), див. у журналі "Квіти України" № 4,5, 2009 р.

Умови пересилки. Для оформлення замовлення необхідно написати перелік потрібного вам товару. Мінімальна вартість замовлення – 10 грн. Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення. Розрахунки зроблені згідно з державними поштовими розцінками. Якщо вартість замовлення становить від **10 грн., то вартість пересилки +12 грн.; 11–15 грн. + 15 грн.; 16–20 грн. + 18 грн.; 21–30 грн. + 22 грн.; 30–35 грн. + 25 грн.; 35–50 грн. + 28 грн.; 51–60 грн. + 30 грн.; 61–80 грн. + 35 грн., 80–100 грн. + 40 грн.** Гроші наперед і в конвертах не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з індексом, прізвище, ім'я, по батькові.

Замовлення надсилайте за адресою:

п/с 208, ЦП "ДСГ", м. Київ – 2, 02002,
або замовте електронною поштою:
E-mail: poshta@dim-sad-gorod.com

Пропоную...

...фазани: золотий, жовто-золотий, коричнево-золотий, золотий темногрудий, алмазний, королівський, свайно, червона мускусна качка, чорна цесарка, кури бентамки.

Андрій,
Хмельницька обл., тел. (097) 514-37-74

...**кролі** великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця, тел. (097) 308-20-95

...шиншили дорослі і молодняк.

смт Голованівськ, тел. (050) 98-205-90

... поросят породи мангал та корейських.

м. Кіровоград,
тел. (096) 930-44-26, (050) 056-92-99

...насіння і саджанці нових, рідкісних, екзотичних, маловідомих та традиційних культур і квітів. Конверт з марками на 2,2 грн. – об`ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н,
Вінницька обл., 23242

...саджанці, чубуки винограду. Недорого.
Конверт – каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53, (066) 772-58-89

...квіти. Подробиці на www.Kvity.at.ua

...саджанці, чубуки елітних столових, технічних та безкісточкових сортів винограду. Шедеври вітчизняної та іноземної селекції суниці: ремонтантної, шпалерної, надранньої, з рожевими та червоними квітками. Найкращі сорти великоплідної малини. Ожина безколючкова, жимолость, фундук, калина, лимонник китайський, актинідія, чорниця канадська, смородина, аґрус. Конверт – каталог.

О.М. Онищенко,
вул. Санітарна, 19, м. Запоріжжя, 69118,
тел. 066) 755-50-38,
E-mail:o-naslada@mail.ru

...поросят чистопородних травоїдних свиней породи мангал.

Волинська обл.,
тел. (03352) 96-3-35, (097) 640-73-15

...високоякісну сортову картоплю, новинки та суперновинки 2009 року. Конверт – каталог.

С.А. Пилипков,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н, Сумська обл.,41122,
тел. (05449) 33-4-39, (095) 932-27-47

...насіння суперурожайних іспанських і кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін. Конверт – каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...продаю поросят мангал і в`єтнамських.

Люба,
с. Гармаки, Барський р-н,
Вінницька обл., тел. (097) 235-35-84, (04341) 33-2-44

...чистопородних травоїдних поросят породи мангал, кармал, кореєць.

Петро Миколайович Коломієць,
с. Журавка,тел. (096) 338-45-43,
(099) 047-77-37

...саджанці нових, районованих та перспективних сортів смородини, порічок, аґрусу, винограду, самшиту; гладіолуси (більше 100 сортів, є новинки); канни; іриси. Конверт – каталог.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...саджанці яблунь на карликових підщепах М-9, М-26 різних сортів.

Володимир Антонюк,
тел. (097) 342-60-78

...картоплю вітчизняної та зарубіжної селекції: Дорогинь, Тірас, Фінка, Рив`єра (105 сортів). Посилки від 6–10 кг, 50% поштових витрат за наш рахунок.

Інга Олександрівна Ліщина,
вул. Пролетарська, 16, кв. 21, м. Бар,
Вінницька обл., 23000,
тел. (04341)2-40-83, моб. тел. (097) 561-36-32

...велику колекцію новітніх сортів картоплі світової селекції, вирощених на крапельному зрошенні. Найвищі репродукції, розмноження на півночі України. Посилки 6–10 кг. Підписаний конверт – каталог.

Костянтин Юрійович Давидовський,
просп. Корольова, 2-В, кв. 64,
м. Київ, 03134, тел. (044)402-58-00, (066) 212-99-70,
E-mail:kd56@rambler.ru

...насіння помідорів для чоловіків.

Ліна Михайлівна Сахарнова,
тел. (057) 312-03-66, (067) 993-56-07

...міцелій лісових та домашніх грибів, мурайя, фейхоа, банан, каліфорнійський черв`як. Надмірна вага, алкоголізм, нікотинова та наркотична залежність.

Б.О. Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...кроликів чистопородних, каліфорнійські, сріблясті. Приватизовані садові ділянки (0,33 га).

Світлана,
м. Севастополь, тел. (095) 304-05-21

...лікування затримки розвитку, епілепсії, аутизму, ДЦП. Ліц. 329204 МОЗ від 31.01.07 р.

Тел. (067) 294-09-85 (050) 775-98-58

...в`єтнамські свині.

Київська обл.,
Тел. (050) 381-85-75

...продам страусів ему.

Тел. (096) 834-12-32

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду селекції Капелюшного, Крайнова, Загорулько та ін., а також смородини, аґрусу, малини.

Володимир Аполінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-А, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500,
тел. (05346) 2-46-47, (050) 304-15-42,
e-mail:shpakvino@mail.ru

...маточне молочко, пилок, перга та інші бджолопродукти.
"Бджолина аптека", м. Київ,
(096) 549-55-00, (066) 774-77-42,
(097) 698-15-29, (093) 536-33-35

...багаторічні садові, кімнатні рослини, хризантеми, гладіолуси. Конверт за 2,20 грн. – фотокаталог.

В.І. Пилипенко,
вул. Молодіжна, 14, с. Калайдинці,
Лубенський р-н, Полтавська обл., 37525

...саджанці кращих сортів винограду, малини, суниці оптом та вроздріб.
Тел. (067) 980-91-98, (050) 251-79-17

...насіння 500 сортів томатів, в тому числі 80 сортів "Сибірського саду". Квіткові, пряні, лікарські, рідкісні овочеві культури. Конверт – каталог.

Олексій Іванович Кулик,
вул. Леніна, 67, с. Куземин, Охтирський р-н,
Сумська обл., 42752

...бульбоцибулини гофрованих і супергофрованих сортів гладіолусів. Класика, екзотика. Конверт – каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Ковельський р-н,
Волинська обл., 45070

...бругмансію (білу, жовту, рожеву) – по 25 грн., олеандр червоний (0,5 м) – 25 грн., бегонію махрову (5 кольорів) – по 15 грн.

Марта Романівна Медвецька,
пров. Підкови, 6, м. Ходорів, Львівська обл., 81750,
тел. (097) 224-53-69

...картоплю найновіших сортів вітчизняної та зарубіжної селекції (більше 120 сортів). На місці знижка 20%. Ваш конверт – каталог.

Надія Денисівна Грисюк,
вул. Жданова, 4, кв. 6, м. Хмільник,
Вінницька обл., 22000,
тел. (04338)2-47-47,
моб. (098) 263-05-33, (097)765-02-99

...півонії деревовидні, декоративні кущі, багаторічники, великоплідний глід, кімнатні. Недорого. Конверт – каталог.

А.Я. Ткаченко,
а/с 1109, м. Черкаси-6, 18006

...високоякісне сортове насіння найприбутковіших овочів: солодких томатів, великоплідного перцю, новинок. Післяплата. Конверт – каталог.

Лариса Георгіївна Рудницька,
с. Березівка, Устинівський р-н,
Кіровоградська обл., 28625,
тел. (05239) 34-134

...насіння елеутерокока, княжика, шавлії, гумі, ірги, хеномелесу, помідорів, огірків, чуфи, арахісу.

Олег Васильович Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин,
Вінницька обл., 22100

...в'єтнамські поросята.
Львівська обл., тел. (067) 701-00-89

...продаються поросята породи мангалиця.

Сергій,
тел. (067)712-10-15

...саджанці троянд, агроволокно, торф'яні таблетки, етикетки – петля, таблички для рослин.
а/с 486В, м. Київ-1, 01001,
тел. (063) 029-76-78

...живці та саджанці садових культур у найширшому асортименті.

В.А. Півень,
вул. Кругова, 27, м. Чернігів, 14005

...саджанці великоплідної суниці звичайного і постійного плодоношення, малини, ожини, смородини, аґрусу. Насіння айстр та городніх культур.

Олег Юрійович Савченко,
с. Хорішки, Козельщинський р-н, Полтавська обл., 39112,
тел. (096) 771-24-75

...370 сортів жоржин на зріз. Конверт – каталог.

Лариса Іванівна Хрущ,
вул. Лотиковська, 4, м. Перевальськ-1,
Луганська обл., 94301,
тел. (050)819-44-39

...кротоловки. Єдиний спосіб позбутися кротів – спіймати. Успіх гарантую. Післяплатою – 18 грн. плюс пересилка 15 грн.

О.Ф. Миронов,
вул. Київська, 2, кв. 72, м. Чернігів, 14005,
тел. (063)337-05-04

...вишлю післяплатою насіння помідорів (новинки, екзотика, великоплідні, ультраранні...) Конверт – каталог.

Тетяна Куцерей,
с. Стрижавка, Ставищенський р-н, Київська обл., 09420

...як зберегти овочі, фрукти, ягоди, виноград свіжими і соковитими до весни.

Мудрець сказав: одне поліно зігріє будинок. Моя піч і камін такі, що навіть від запаленого паперу тепло в хаті. Горить вода. І зігріває будинок.

Холодильник без електроенергії 0–25°С морозу.

Бетон без цементу.

Як зробити погріб завжди сухим.

Є. Ляховець,
с. Мирне, Каланчацький р-н, Херсонська обл.,75822,
тел. 099-76-53-010

...пропоную насіння найкращих світових сортосерій айстр, інших квітів, овочевих, лікарських рослин. Конверт – каталог.

Кирило Платонович Гресь,
а/с 46, м. Миколаїв, 54030,
тел. 0516324783

...машина чесальна для переробки вовни.

Тел. (096) 979-75-31

...іриси (200). Ціни помірні. Конверт – каталог.

А.Н. Новікова,
вул. 17 Вересня, 21,
с. Воротнів, Луцький р-н.
Волинська обл., 45639

...саджанці і живці винограду – каталог.

Ю.О. Дворовенко,
вул. Гурамішвілі, 11-80, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500,
тел. (066) 935-23-80

...жоржини, іриси, квіти багаторічні, кущі декоративні.

м. Львів,
тел. (096) 820-10-04

...цитрусові, тропічні, лікарські та садові саджанці. Конверт – каталог.

А.А. Справцева,
пр. Миру, 3-а, кв. 2, м. Чернігів, 14000

...саджанці багаторічних флоксів, айстр, вербейника, золотарника, хости, очитків, молодія, дицентри, лілійників, геленіуму, живучки, декоративних злаків, багато іншого. Декоративні кущі.

Ніна Олексіївна Сергієнко,
вул. Андрющенко, 66, м. Старобільськ,
Луганська обл., 92701

...насіння стевії медової (30 шт. – 10 грн.), попередня плата, та багато іншого. Конверт – каталог.

Володимир Кирилович Гресь,
а/с 170, м. Миколаїв, 54042,
тел. (093) 814-34-19

Яблунька... в колготках

Якось, слухаючи один із виступів відомого гумориста Михайла Задорнова, я жодного разу не посміхнувся. Більше того – мені раптом стало дуже сумно, бо я завжди вважав, що коли артист щось говорить зі сцени, то повинен достеменно знати все про предмет розмови, інакше це просто невігластво...

А мова йшла про застосування старих жіночих колготок і панчох на дачній ділянці. Не тільки я, а й чимало інших дачників давно й успішно застосовують цей матеріал для захисту дерев у своїх садах від мишей і зайців.

Зробити це дуже просто. Колготки розрізують на довгі стрічки й обмотують ними стовбури молодих дерев, починаючи знизу вгору. Такий самий захист застосовують і на нижніх скелетних гілках. Закріплюють обв'язувальний матеріал за допомогою шпагату.

Дехто здивується: у чому ж полягає секрет успішного застосування старих колготок? Як відомо, капрон – неїстівний матеріал, тому гризуни воліють обходити його стороною. До того ж, є ще одна доволі суттєва перевага такого обв'язування перед звичним руберойдом або толем. При використанні панчох або колготок не порушується природний стан поверхневих шарів кори дерева, немає й небезпеки її перегрівання, а відтак – сонячні опіки рослині із таким захистом не загрожують.

Обв'язувальний матеріал у нижній частині дерева я обов'язково заглиблюю у ґрунт, аби перешкодити мишам вільно діставатися до дерева. Слід зазначити, що з таким обв'язуванням не варто поспішати. Я виконую його пізно восени, напередодні значного похолодання й замерзання ґрунту. А для цього дуже уважно стежу за погодою, бо якщо "упакувати" яблуньку в капрон у теплі осінні дні, зимостійкість деревця значно знизиться.

М.С. Рітченко,
м. Луганськ

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город"! Оголошення на сторінках нашого журналу платні. Якщо ви бажаєте розмістити свої оголошення, вам потрібно переказати на розрахунковий рахунок №26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "Укрсоцбанк", МФО 322012, код 25662848 по 3,00 грн. за кожне слово, враховуючи адресу, прізвище і телефони та рекомендованим листом надіслати текст оголошення і квитанцію про оплату на адресу редакції. Коли ви самостійно рахуєте свій текст, будь-ласка, враховуйте всі слова і знаки більше двох; номер телефону – як три слова.

До чергового номера включаються ті оголошення, що надійшли за два місяці до випуску журналу. Всі тексти оголошень здаються до друку до 1-го числа кожного місяця.

Адреса редакції: вул. Заболотного, 19, м. Київ-680, 03680, МСП-680.

Понад півтори тисячі років тому виноград уже культивувався в Криму, на Закавказзі. В колишньому СРСР найбільше виноградників знаходилося у Молдові (третя частина), в Україні, на Кавказі, у Середній Азії, на Дону та в Нижньому Поволжі.

Зростає інтерес до винограду й тепер. З кожним роком дедалі більше дачників і селян виявляють бажання вирощувати сонячні грона на своїх ділянках. І це не тимчасова хвиля моди, а генетична пам`ять наших предків підказує нам: потрібно харчуватися власними українськими фруктами і ягодами. Навіть невеликий власний виноградник на 4–6 кущів може забезпечити будь-яку сім`ю неповторними за смаком виноградними ягодами. Плоди і продукти переробки винограду

Автор статті біля одноплощинної вертикальної шпалери з виноградом сорту Надія АЗОС.

Щоб урожаї були щедрими

дуже корисні. В соку з його ягід міститься близько 20% цукрів, органічні кислоти (винна, лимонна, яблучна, щавлева, мурашина), глюкозиди, вітаміни А, В, С, різні мінеральні солі (калію, кальцію, магнію, заліза), ферменти та інші речовини. Поживні речовини (а це головним чином цукри), що містяться в 1 кг винограду, забезпечують 25–33% добової потреби людини в енергії. Підраховано, що за своєю енергетичною цінністю 1 кг винограду прирівнюється до 227 г хліба чи 380 г м`яса, або 1,1 кг картоплі чи 1,1 л молока.

Діапазон застосування винограду широкий. З ягід отримують відмінні соки, вина, наливки, ізюм, варення, джеми. На думку дієтологів-натуропатів, людина може прожити до 90 днів, харчуючись лише одним виноградом. Виноградний сік високо оцінив засновник медицини Гіпократ, прирівнюючи його лікувальні властивості до меду. То чи маємо ми право себе або своїх близьких позбавляти такої унікальної можливості, як власний виноградник на своїй ділянці? Відповідь проста, але криється за нашими неправильними уявленнями: багато людей вважають, що вони не зможуть правильно виростити й сформувати кущ винограду, і це головна помилка. Мільйони українських родин на власних ділянках вирощують смородину, аґрус, інші ягідні кущі. А виноград нічим не відрізняється: лише доклади рук, і отримаєш щедрий врожай. А зараз хочу дати кілька порад виноградарям-початківцям з власного досвіду.

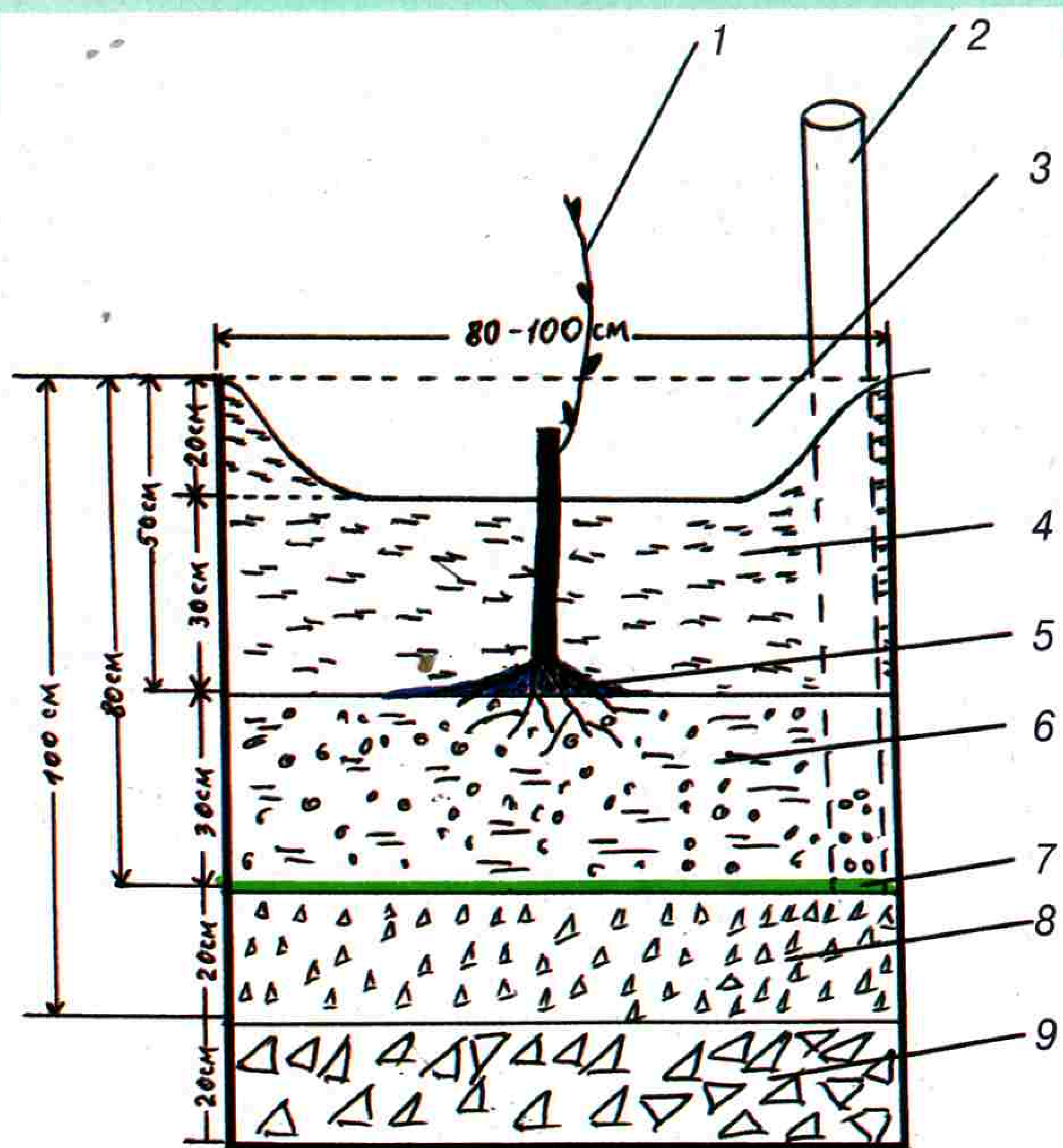
Кращим місцем для винограду є рівні ділянки, південний або південно-західний схили. Південно-східний і західний схили – малоефективні, а північні практично непридатні для виноградарства, позаяк мало освітлюються. Кращий варіант розташування шпалери – на рівному місці або на ділянці з невеликими схилами. Ідеальний варіант – це напрямок з півдня на північ. Шпалери можна розташувати поодиноко або об`єднати у довгі ряди. На схилах шпалери влаштовують упоперек схилу.

Для районів північного укривного виноградарства можна порекомендувати одноплощинну вертикальну шпалеру (див. фото). Її ширина 4 м, а висота – 2,2 м. Перший дріт натягують на висоті 50 см від землі, наступні вище з інтервалом 30 см. Дріт має бути жорстким (такий, що не розтягується). Коли висота першого ряду становить 50 см, грона в нічний час одержують додаткове тепло від землі, нагрітої упродовж дня. Крім того, ягоди залишаються чистими після дощів: краплини, відбиваючись від землі, не потрапляють на грона, а це дуже важливо для якості ягід. Таку шпалеру зібрати дуже просто в будь-якому саду чи на дачній ділянці. Затрат мінімум, а слугуватиме десятиліття. Догляд за кущем на такій шпалері – одне задоволення (підхід з будь-якого боку). Дістатися до верхньої точки плодової стрілки зможе практично кожна людина. Ця висота дає змогу (без шкоди для фотосинтезу куща) видаляти нижні листки, які закривають грона, що достигають і заважають провітрюванню куща.

Повітряні маси мають вільно проходити через насадження. Рослини страждають як від протягів, так і від загущених мало провітрюваних насаджень. Загущення насаджень створює умови для застою повітря, за якого гальмується ріст винограду, і він хворіє. Легенький вітерець сприяє провітрюванню листків і ягід після дощу, що значно зменшує захворювання на мільдью та інші хвороби, а також сприяє запиленню квіток. На такій шпалері вітер не обламує молоді плодові стрілки, а рукави (від 4 до 6 шт.) можна розташувати у 2–3 яруси без проблем. Таким чином, увесь простір шпалери зайнято плодовими стрілками і на ній немає вільного (неефективного) простору.

Для садіння виноградних саджанців у квітні готують посадкові ями, обпилюють їхні стінки бензофосфатом. Способів садіння дуже багато. Я пропоную власний, добре перевірений. Схему посадкової ями додаю. Садити саджанці винограду бажано після заморозків. На Київщині це 20–25 травня. Можна й раніше, але тоді треба саджанець укривати перед заморозком.

Посадкова яма, яку я пропоную (див. схему), завдяки ґрунтосуміші, що складається з перегною, родючої землі та річкового піску (1:1:0,5) забезпечить саджанець поживними речовинами у перші три роки повністю, потрібний лише полив. У подальшому, починаючи з четвертого року життя виноградного куща, коли коріння досягне гравію (шар 20 см, розмір – як куряче яйце, бита цегла та інші відходи не годяться), ми зможемо через трубу підживлювати й поливати його за потребою так, щоб кущ добре ріс і щедро родив. Такий спосіб садіння дає змогу уникнути вимерзання кореневої системи взимку і запобігає всиханню куща за спекотної погоди влітку. Трубу на зиму слід перекрити на рівні землі ганчіркою, щоб до коріння не потрапляло морозне повітря, а на літо її треба виймати та прикривати верхівку труби пластиковою пляшкою або чимось іншим, що щільно прилягає, аби до труби не потрапляли різноманітні комахи.

Схематичне зображення посадкової ями:

1 – кущ винограду; 2 – труба довжиною 120 см, діаметром 100 мм; 3 – приямок; 4 – родючий ґрунт; 5 – горбик для п`ятки; 6 – ґрунтосуміш (ущільнити); 7 – шар картону; 8 – гравій (середня фракція); 9 – гравій (велика фракція, розміром з куряче яйце).

Спосіб облаштування посадкової ями, як бачимо, дуже простий, але добре зарекомендував себе на Київщині. Гадаю, він придатний і для посушливих районів України, різниця лише в глибині садіння. Завдяки такому простому способу садіння виноградарі-аматори зможуть одержувати врожай від 30 кг з куща впродовж десятків років, забезпечуючи свою сім`ю смачними ягодами.

Важливе значення, особливо у перші роки, має лунка навколо куща. Вона багатофункціональна: через неї до коренів надходить тепло, повітря, вода з поживними речовинами. Тому у перші 2–3 роки її діаметр має бути 80 см і глибина – 20 см. У подальші роки глибину лунки можна зменшити.

Виноград реагує й на те, які рослини ростуть по обидва боки шпалери, тобто, є сусідами виноградних кущів. Одні рослини стимулюють його ріст, інші – пригнічують, треті – нейтральні. Наведу дані (у відсотках), які характеризують вплив рослин на величину приросту саджанців. Рослини, корисні для винограду: горох посівний +45, цибуля ріпчаста +28, редька городня +25, капуста цвітна +23, буряк столовий +22, диня +14. Рослини-антагоністи (шкідливі для винограду): деревій звичайний –45, кукурудза –42, хрін звичайний –35, томати –30, цибуля-порей –28, щавель кучерявий –27, соняшник –21.

От і постає питання: хто оточуватиме наші кущі в наступному сезоні? Чи допоможемо ми їм рости в оптимальних умовах? А вони вже обов`язково віддячать нам за турботу своїми чудовими ягодами – великими, смачними, ароматними, прекрасними на вигляд.

Велика напасть на виноградника – оси! Застосовував я всілякі хитрощі та пристосування, але ефекту було мало. Тоді спробував антитлін і рідкий дим – препарат "Сочва Ж". Не захотіли оси нюхати тютюн і дихати димом. Сподіваюся, що ця порада дуже стане вам у пригоді в боротьбі за врожай.

А ще мене окремі виноградарі запитують: чому у них за 10 років виноградний кущ жодного разу не дав більш-менш пристойного врожаю? Відповідь проста: ви придбали функціонально жіночу рослину. А хитрий продавець "забув" вам про це сказати. Але не хапайтеся за сокиру. Просто у нормального спеціаліста купіть для вашого куща запилювача, і справа вирішиться сама собою.

Всі операції по догляду за виноградними кущами слід закінчувати за 2–3 тижні до початку збирання врожаю. Збирати виноград потрібно за сухої сонячної погоди. Дуже смачними будуть ягоди і вино з них, якщо збирання врожаю виконувати на 17-й день Місяця. У народі цей день так і називають – "виноградне гроно". А ще для цих робіт сприятливими будуть дні, коли Місяць знаходиться у таких знаках Зодіаку: Рак, Риби, Скорпіон. (Взагалі, всі роботи по догляду за виноградником рекомендую виконувати у відповідності з Місячним календарем). Не слід збирати грона винограду з краплинами роси або дощу на ягодах. Краще почекати, поки випарується зайва волога з ягід.

На Київщині виноград збирають здебільшого у вересні. До мене багато виноградарів звертається з питанням: як зберегти виноградні грона впродовж 2–3 місяців і довше? Скажу таке: є прості й складні способи зберігання винограду в домашніх умовах. Ще з самого початку добирають сорти, які довго зберігаються. Найчастіше зберігають виноград гронами, складаючи їх у ящики, або підвішують. Ящики використовують невисокі (15–20 см), з належною вентиляцією. На дно посипають суху тирсу шаром 3–4 см, потім в один ряд кладуть грона і знову пересипають їх тирсою. Ставлять ящики у підвал або в інше прохолодне приміщення.

Можна також зберігати грона, підв`язуючи їх за ніжки до натягнутого дроту, в сухому, чистому приміщенні за температури 0–2°С. Зберігати грона краще з частиною лози (близько 8 см з обох боків від ніжки). Кінці лози слід запарафінувати. За таких умов смак і аромат ягід зберігається до новорічних свят.

Миші – також справжня біда в саду, але й на них є управа. Спробуйте покласти під кожний кущ або в рукави винограду перед укриттям на зиму обсмалені шматочки старих валянків, вовни, запаху яких вони бояться. З-поміж рослин добре себе зарекомендували хризантема, полин, пижмо.

А ще багатьох хвилює питання: що робити з виноградними кущами взимку, адже це теплолюбна культура? Відповідь проста. Після перших приморозків (на Київщині це наприкінці жовтня – у листопаді) опустіть лозу на землю і прикрийте на зиму. Товстий шар снігу захистить лозу від сильних морозів, які в нашій зоні бувають до –30...–33°С. Тільки так можна без остраху вирощувати столові великоплідні солодкі сорти винограду у будь-якій зоні України. Навесні, на початку квітня, лозу можна сміливо піднімати на шпалеру. Після зими бажано обробити її бордоською рідиною, мідним або залізним купоросом (згідно з рекомендаціями щодо їхнього використання).

Тож бажаю всім щедрих врожаїв. Хай ці рекомендації допоможуть вам в улюбленій справі.

З великим інтересом і задоволенням поспілкуюся з такими самими ентузіастами з виноградарства, як і я. (Тел. 099 138 06 36). А початківцям ще раз рекомендую: не вагайтеся, сміливо розпочинайте улюблену справу.

П.П. Хоменко,
м. Обухів, Київська обл.

Літо промайнуло швидко. Воно, як завжди, було насичене працею й очікуваннями нових квіткових вражень. Були і невдачі, але вони швидко забуваються, а в пам'яті залишається лише насолода від найкращого дарунку природи – квітів. З ранньої весни від появи перших пролісків, нарцисів і тюльпанів до осінніх айстр та хризантем мій квітник буяє яскравими барвами. З новинками свого саду цьогорічного сезону я і хочу познайомити читачів. Це квіти, які милують наше око буйним цвітом з середини літа й до морозів.

Рудбекія Cherokee Sunset та декоративна капуста Неро з Тоскані.

Милуюся квітами аж до морозів

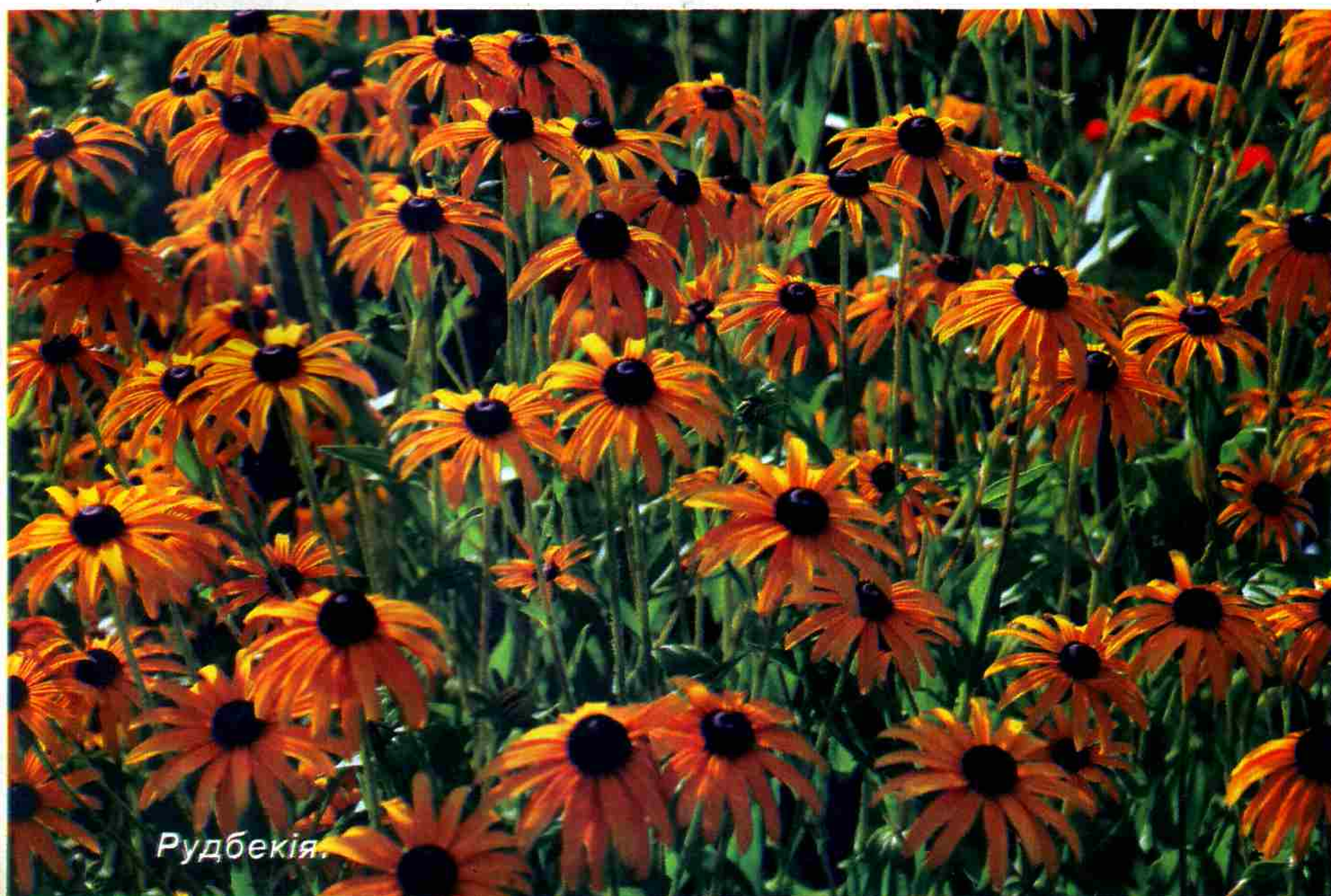
РУДБЕКІЯ

У липні починає квітувати моя рудбекія і під осінь перетворюється на яскраву галявину, що своїм світлом осяває весь квітник навіть у дощові похмурі осінні дні. Рудбекія, залежно від сорту, має різне забарвлення квітів: золотаве, оранжеве, жовте з коричневою або зеленою серединкою. Різняться сорти за розміром квітів та висотою рослин. Наприклад, є мініатюрний сорт То-то Рустік, який здебільшого використовується в альпінаріях та бордюрах.

Цього року поряд з традиційними сортами моя колекція поповнилася новинкою з Європи – великоквітковим махровим сортом. Цей сорт вирізняється незвичним забарвленням – у квітках представлена вся жовто-коричнева гама кольорів. Кожна квітка неповторна за своїм забарвленням пелюсток. Окремі з них формою нагадують жоржини, декотрі схожі на хризантеми або чорнобривці, а всі загалом створюють яскраву екзотичну картину.

Рудбекія багаторічна – це рослина висотою 1–1,5 м, є й низькорослі сорти. Вона дуже невибаглива: мириться або росте на будь-яких ґрунтах, витримує посуху, зимостійка. Вирощування рудбекії під силу навіть квітникарям-початківцям. Розмножують рослини поділом кореневищ у дво-, трирічному віці. Ділити й розсаджувати їх краще з невеликою грудкою землі і не в спекотну погоду, тому що її листя швидко втрачає свіжість, але якщо дотримуватися усіх правил пересаджування, рослини добре приживлюються.

За насіннєвого розмноження насіння висівають під зиму або рано навесні безпосередньо у ґрунт. В такому разі рослини квітують уже в перший рік. Насіння сорту Cherokee Sunset у мене з'явилося навесні цього року. Щоб гарантовано отримати квітування уже в цьому сезоні, я вирощувала квіти з розсади у торф`яних таблетках. Вирощені таким чином квіти зацвіли ще в середині літа і милували око до самих морозів. Рослини дають самосів, тому рудбекію можна зустріти на ділянках у різних місцях, куди її насіння віднесе вітер. Вона красива і в букетах, непогано стоїть у воді, але перед цим необхідно занурити кінці стеблин на півхвилини у киплячу воду.

Рудбекія.

СУРФІНІЯ

Поза конкуренцією з-поміж літніх квітів, безумовно, є сурфінія. Хоча вона й походить з роду петуній, але сортів, що розмножуються насінням, поки що небагато. Цього року моя колекція поповнилася двома сортами: Даймонд Перлі F_1 з ніжно-фіолетово-сріблястими квітами та Роуз Вельвет F_1, що має рожеві квіти з чіткими темно-рожевими прожилками. Зазвичай, сурфінії мають дещо менші квіти, ніж великоквіткові гібридні петунії. Особливістю Даймонд Перлі F_1 є те, що вона перша з-поміж сурфіній має дійсно великі квіти.

Агротехніка сурфіній мало чим відрізняється від вирощування петуній, але, враховуючи, що на рослині одночасно квітує цілий каскад квітів, сурфі-

Сурфінія Даймонд Перлі F_1.

Сурфінія Роуз Вельвет F_1.

нія потребує регулярнішого підживлення та поливу. Особливо це важливо під час вирощуваня сурфіній у балконних ящиках, контейнерах, де кількість ґрунту досить обмежена.

ГАРБУЗ ДЕКОРАТИВНИЙ

Тим, хто захоплюється флористикою або має маленьких дітей, раджу вирощувати декоративні гарбузики. Вони дуже гарні й різноманітні. Рослини мають дрібне листя, маленькі плоди (50–300 г), довгі пагони (3–5 м), тверду шкірку з різноманітною гамою кольорів та малюнків. Плоди декоративного гарбуза малоїстівні. За своєю формою вони бувають бородавчасті, мандаринові: невеличкі гарбузики масою і кольором схожі на мандарин; грушоподібні з двоколірним забарвленням; чалмоподібні з червоною шапочкою. Особливо природа попрацювала над забарвленням двоколірних видів: найрізноманітніші торочки, смужечки, краплинки, риски, і всі ці кольори надзвичайно гармонують один з одним. Серед новинок моєї колекції – сорт Морська зірка, який має оригінальну форму з гострими рогачиками.

Передусім декоративні гарбузи – оригінальна витка рослина. Їх можна використати як фрагмент зеленої огорожі або задекорувати ними господарські будівлі, прикрити компостну купу, створити про-

Гарбуз декоративний.

холоду у вольєрі для домашньої птиці, заплести стовбур сухого, але ще не спиляного дерева. Підв`язування рослин починають, коли утвориться 5–6 справжніх листочків, намагаючись спрямувати ріст пагонів до опори. Після того, як пагони досягнуть каркасу чи огорожі за допомогою вусиків, вони добре на них утримуються і турбота щодо формування огорожі в подальшому зводиться до орієнтації верхівки пагонів у необхідному напрямку та видалення зайвих бокових пагонів.

У другій половині літа для підтримання декоративної форми необхідно періодично видаляти нижнє поповкле листя. У вересні за сухої сонячної погоди збирають стиглі гарбузики. З однієї рослини можна зібрати від 10–15 до 30–50 плодів. Визначити стиглість плоду легко по засиханню плодоніжки, характерному кольору і блиску кори. Добре достиглі й підсушені гарбузики можуть зберігатися кілька років, даруючи нам серед зими спомин про тепле літо. Їх широко використовують у флористичних композиціях для прикрашання інтер'єру. Гарбузики – дуже практичний декоративний матеріал: чудово зберігаються до самої весни, з них легко витирається пилюка, і ніяка штучна новомодна іграшка не зрівняється з цим маленьким дивом природи. Саме тому їх так полюбляють діти.

Дітям можна виростити гарбузик з сюрпризом: якщо на шкірці ще недостиглого гарбуза чимось гострим надряпати

Гарбуз декоративний.

Декоративна капуста.

ім'я дитини або якийсь малюнок, написи з часом зарубцюються і на стиглих гарбузах будуть зберігатися увесь час.

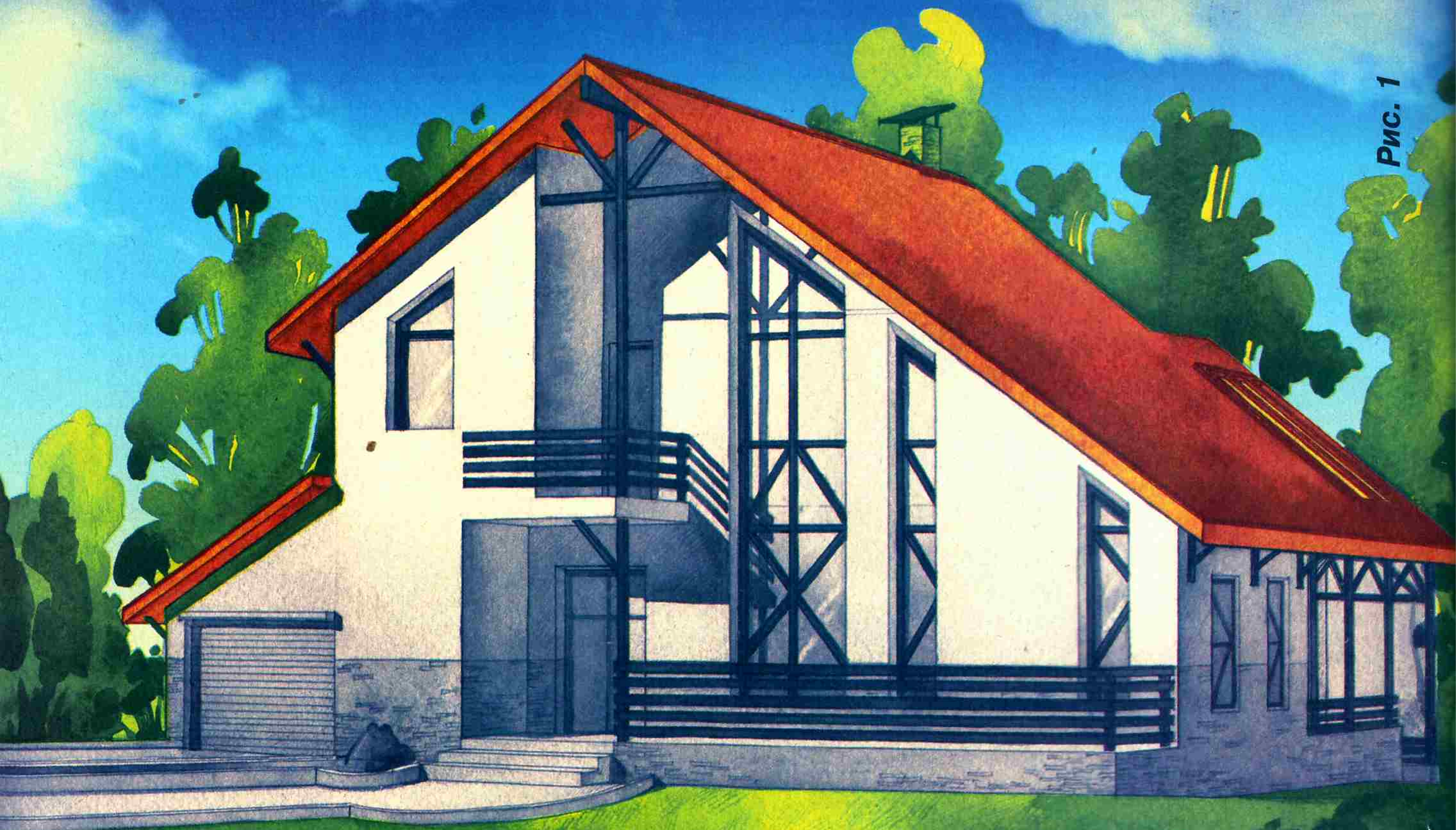
Декоративні гарбузики дуже прості у вирощуванні, єдиною умовою успіху є достатня кількість сонця. Тому виростити їх можуть навіть діти. Не виключено, що це стане першим кроком дитини на шляху до пізнання природи. У кожну лунку на глибину 4–6 см кладуть по 2–3 насінини. З появою першої пари справжніх листочків рослини прориваємо, залишаючи в лунці по одній найсильнішій рослині. Лунку перед висівом насіння бажано добре полити. Насіння гарбуза висівають, коли грунт на глибині 10 см прогріється до +10°C .

ДЕКОРАТИВНА КАПУСТА

Пік краси у декоративної капусти починається восени, саме тоді її листя найбільш яскраве. Декоративна капуста покидає квіткову клумбу останньою. Вона легко витримує невеличкі приморозки, а за теплої зими інколи вдається зберегти капусту на своїй ділянці як прикрасу до новорічного столу, оскільки всі декоративні капусти їстівні. У декоративної капусти красиве листя: хвилясте, гофроване, ажурне, але головна декоративність рослини – в гармонійному поєднанні форми і забарвлення: рожевого і темно-пурпурового, жовтого і зеленого, ніжно-салатового і білого. У сорту Язик жайворонка кущ з ярусами сильногофрованого зеленого або малинового листя. У італійського сорту Неро з Тосканії довге, злегка гофроване сизо-голубе листя, а вся рослина схожа на екзотичну пальму.

Вирощування декоративної капусти за своєю агротехнікою не відрізняється від вирощування звичайної капусти. Насіння ми висіваємо безпосередньо в ґрунт, тому що у рослини вистачає часу для росту й розвитку, щоб показати себе у всій красі. За спекотної погоди частіше влаштовуйте капусті прохолодний душ, це значно краще для неї і гірше – для шкідників, ніж простий полив.

Р.І. Боренкова,
м. Дніпропетровськ

І знову про гармонію власного будинку

У "ДСГ" № 8 за 2009 рік ми вже розповідали, чому багатьом мешканцям кам'яних джунглів, тобто багатомільйонних мегаполісів, так хочеться щоп'ятниці пошвидше виїхати за межі великих міст, аби відпочити на природі серед гіллястих дерев і зеленої трави. У вирішенні цієї проблеми чи не найбільшу перевагу мають власники дачних і присадибних ділянок, які вже облаштували власні "гніздечка" для відпочинку на природі. Однак чимало з них тільки-но розпочинають будівництво та облаштування заміської садиби, замислюючись над тим, як зробити власну оселю оригінальною й затишною, щоб вона гармонійно поєднувалася з навколишнім середовищем та відповідала власним потребам господарів.

Розглянемо кілька конкретних прикладів архітектурних проектів, які заслуговують на увагу індивідуальних забудовників і, насамперед, тому що ці будинки можуть бути розміщені у будь-якій кліматичній зоні України, на різних рельєфах і в різному архітектурному середовищі.

Основними ознаками будинку (рис. автора Яновської, керівник Хараборська Ю.О.), про який піде мова, є рівновіддаленість і раціональна доступність приміщень, оригінальність архітектурного вирішення і вигідність будинку в цілому (рис. 2–3). Будинок має кілька входів, що забезпечує зручність у взаємозв'язках різних приміщень як між собою, так і з прилеглою ділянкою (рис. 4).

Велика загальна кімната плавно "перетікає" у другий поверх через сходи. У вітальні встановлено камін, що надає ще більшого комфорту й створює затишок для господарів та їхніх гостей.

Розташування кухні сприяє спрощеному доступу господарів до городньої ділянки влітку. Також вона може слугувати як кухня-їдальня для господарів. Коли до будинку завітали гості, їжу можна приготувати й зручно подавати з кухні до загальної кімнати.

На першому поверсі розташована одна спальня, на другому – три спальні кімнати і кабінет господаря. Ці приміщення досить просторі, за бажанням мешканців оселі їм можна надати іншого призначення: загальна кімната, дитяча або більярдна.

Слід зазначити, що на першому поверсі зблоковані між собою вітальня (загальна кімната) й кухня-їдальня займають понад половину площі поверху, що сприяє організації комфортного дозвілля мешканців. Окрім того, завдяки цим приміщенням будинок має значно більший і просторіший вигляд (рис. 5).

Другий будинок (автор Шевчук О.О.), зображений на рис. 6–8, незважаючи на чітко означені риси модерну й на наявність у планувальній схемі просторого розподільчого вузла – зручного фойє, вирізняється з-поміж подібних до нього високим рівнем функціональності та раціоналізму. Його ретельно продумана й спланована схема дає можливість зручно розмістити всі необхідні приміщення оселі.

У цьому проекті кухня невелика, але вона максимально наближена від загальної кімнати (вітальні) до столової, що раціонально виправдано.

Даний будинок розрахований на одну велику сім'ю. Він має два поверхи, мансарду та підвал. Однак позитивним є те, що цей проект передбачає можливість внесення змін у планування приміщень за бажанням господарів.

Загальна площа – 280,53 м^2.

Корисна площа – 251,44 м^2.

Площа забудови – 189,5 м^2.

Перший поверх (122 м^2): кухня-їдальня (17,8 м^2); пральня (5 м^2); санвузол (1,5 м^2); вітальня (21 м^2); схо-

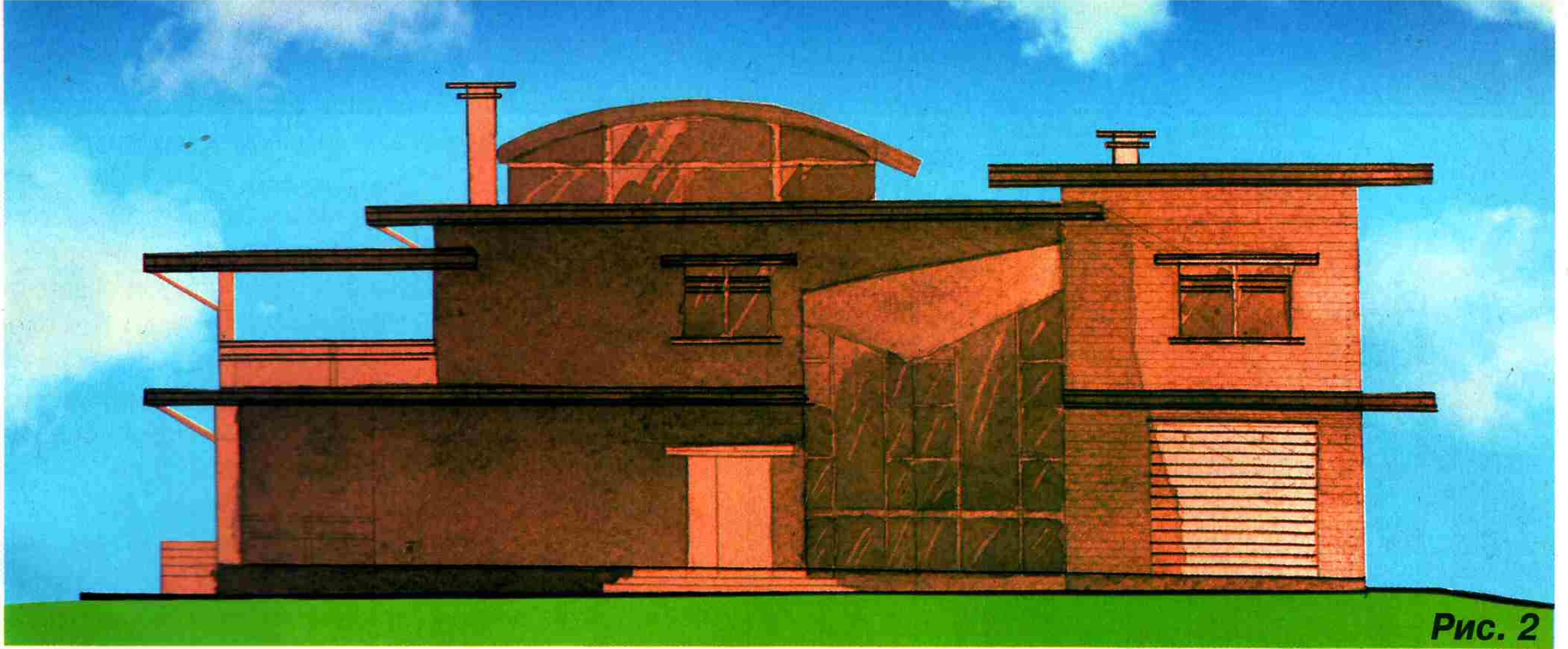

Рис. 2

ди (6 м²); тамбур (4,3 м²); гараж (18 м²); комора (2,8 м²); передпокій (9,5 м²).

Другий поверх (122,4 м²): спальня для дорослих мешканців оселі; дитячі спальні; санвузол при спальні дорослих; загальний санвузол.

Слід зазначити, що цей будинок – втілення ідеї про те, що все геніальне є дуже простим. На перший погляд він, і справді, здається простим, але його об'ємне й особливо планувальне вирішення мають досить цікаве трактування – це раціональний простір у стилі модерн і одночасно казковий затишок (рис. 7).

Ошатності будинку додають прості й доступні прийоми композиції фасаду: високий цоколь фундаменту (напівпідвал), обкладений великим природним камінням, головний вхід і вікна верхнього (мансардного) поверху, вирішені у характерному для модерну стилі, вікна у вітальні у вигляді арки, ліпнина на головному фасаді, вдало підібрані оригінальні світильники, металочерепиця на типовій чотирискатній покрівлі. Усі ці та інші елементи, поєднуючись, формують невеличкий акуратний, неначе казковий будинок, що приємно радує око іззовні й дуже зручно спланований усередині.

Приміщення будинку розміщені досить раціонально, мають виправданий функціональний взаємозв'язок і чітко розділені між собою. На першому поверсі розміщені приміщення загального користування: вітальня-хол із розсувними шафами, загальна кімната, їдальня, кухня з невеликою коморою і пральнею, а також туалет для гостей та невелика гардеробна кімната для несезонного одягу.

На другому (не мансардному) поверсі, куди ведуть зручні сходи, автор пропонує розмістити житлові приміщення для відпочинку господарів – три спальні і простору ванну кімнату.

Як бачимо, будинок, габаритні розміри якого становлять близько 8x14 м, має найоптимальніше планувальне вирішення, бо тут немає зайвих елементів, усе раціонально сплановано та врівноважено.

Комунікаційний вузол – передпокій-вітальня забезпечує зручний зв'язок з усіма приміщеннями першого поверху, а через просторі сходи – і з приміщеннями мансардного поверху, а також із підвалом. Відразу з вітальні мешканці оселі можуть потрапити до підвалу, де розташовано чотири просторих приміщення.

Як уже зазначалося, будинок можна розмістити не тільки на рівній, а й на похилій ділянці (рис. 1), а відтак в освітлених приміщеннях напівпідвалу автор пропонує влаштувати сауну, тренажерний зал, а в приміщеннях без вікон, де немає природної інсоляції, – льох, комору тощо.

Поруч із просторою вітальнею на першому поверсі знаходиться загальна кімната у двох рівнях, ванна кімната з туалетом, а також їдальня, яку можна легко трансформувати, приміром, за допомогою розсувних дверей і перегородок, у єдиний простір із загальною кімнатою або з кухнею для створення спільної кухні-їдальні.

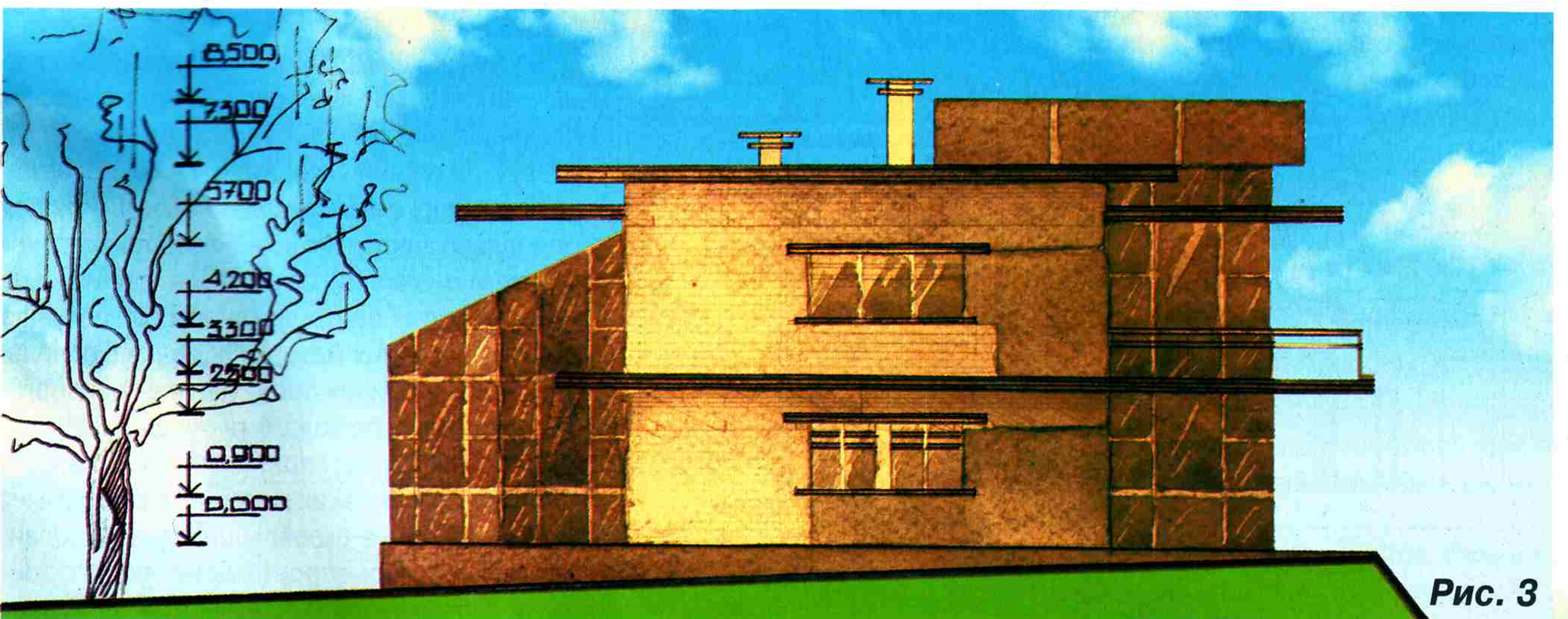

Рис. 3

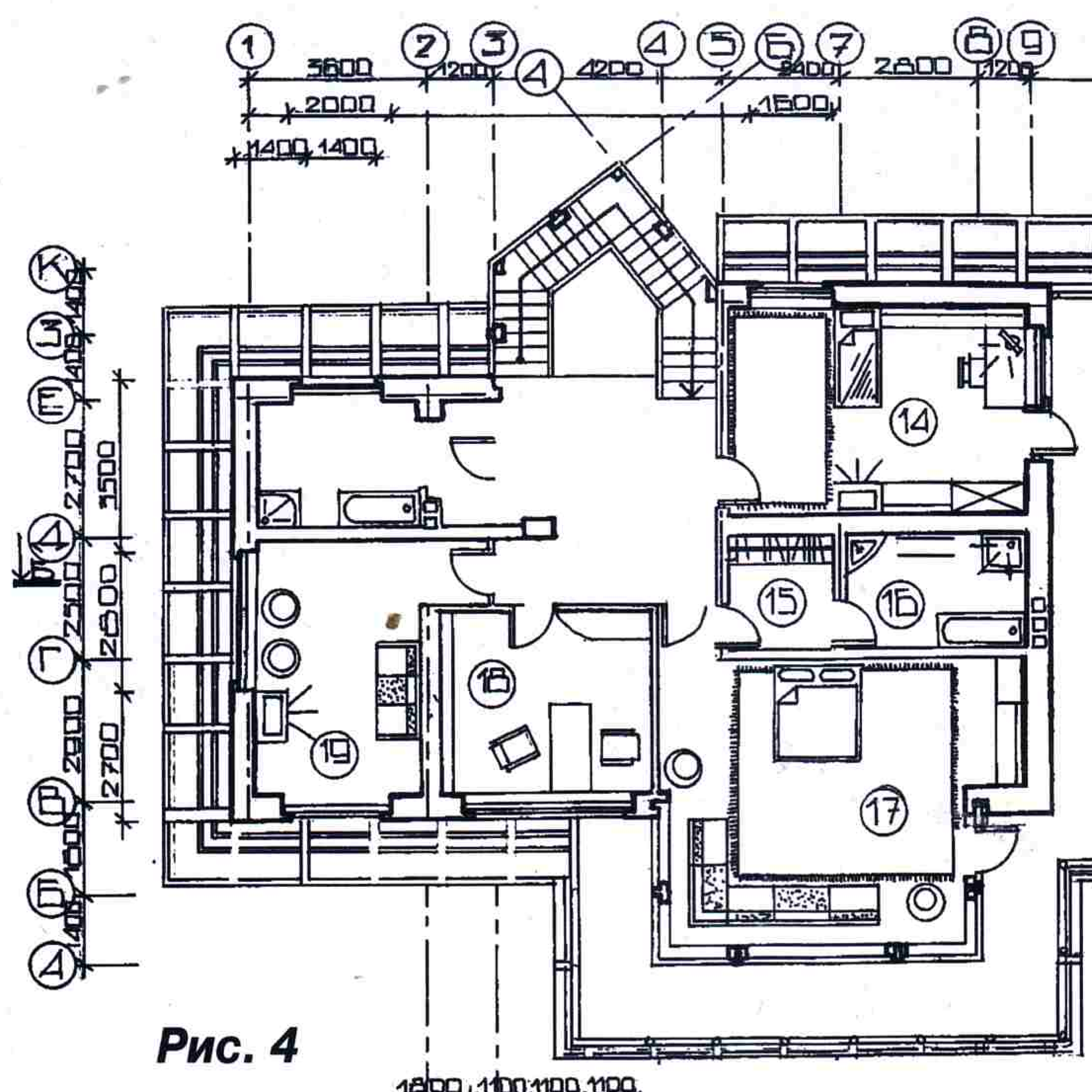

Рис. 4

З кухні-їдальні передбачено два виходи: один у передпокій-вітальню, інший – через подвійні балконні двері безпосередньо на присадибну ділянку. Особливо зручно це влітку, коли господині необхідні, скажімо, свіжі овочі та

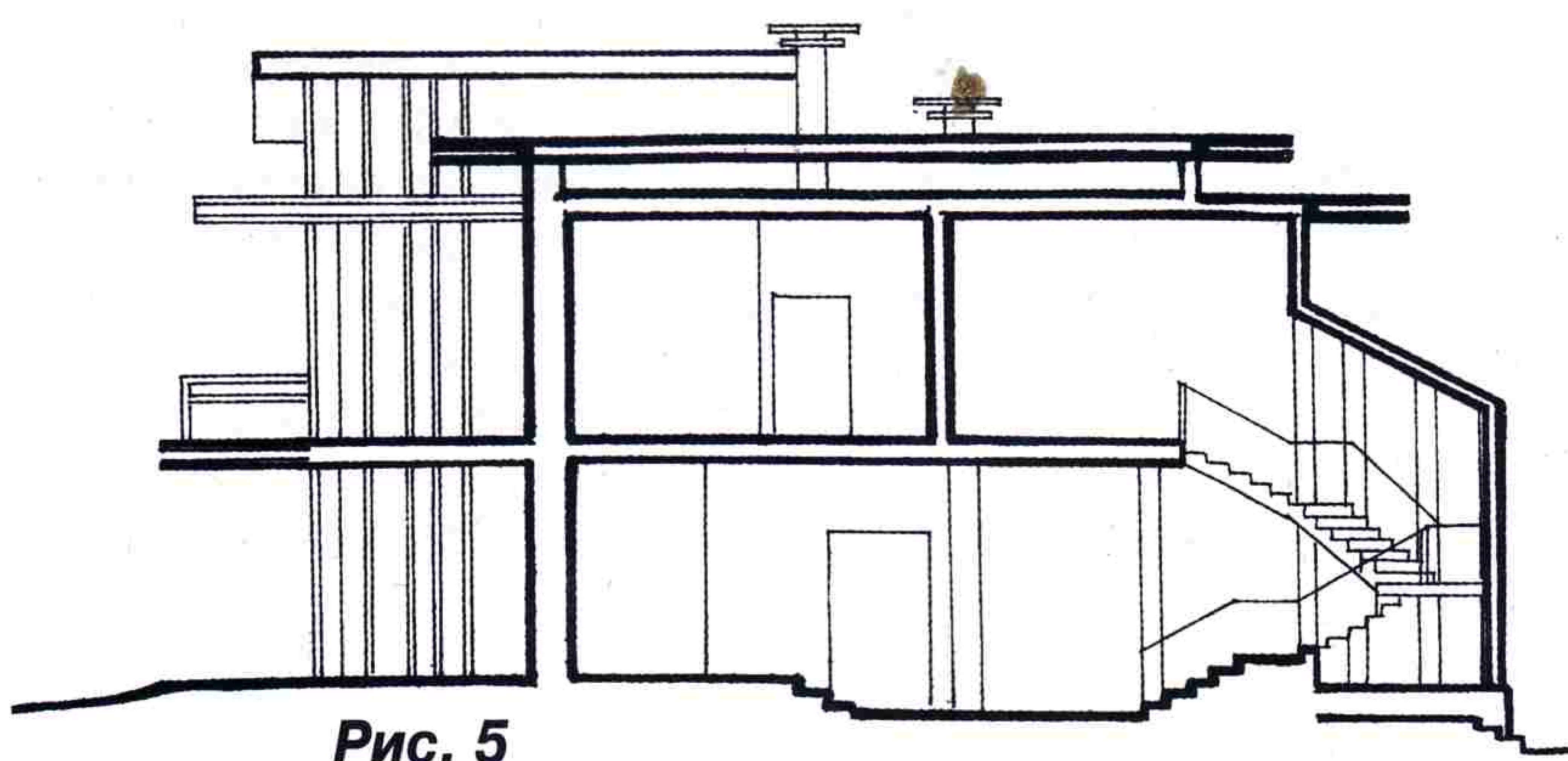

Рис. 5

зелень для приготування обіду, але не хочеться проходити повз вітальню, де розташувалися гості. Для цього влаштовано спеціальний вихід до зелених грядок. До речі, він обов'язково стане у пригоді господарям і тоді, коли необхідно буде винести й розвісити білизну після прання, адже для цього не потрібно обходити навколо всього будинку.

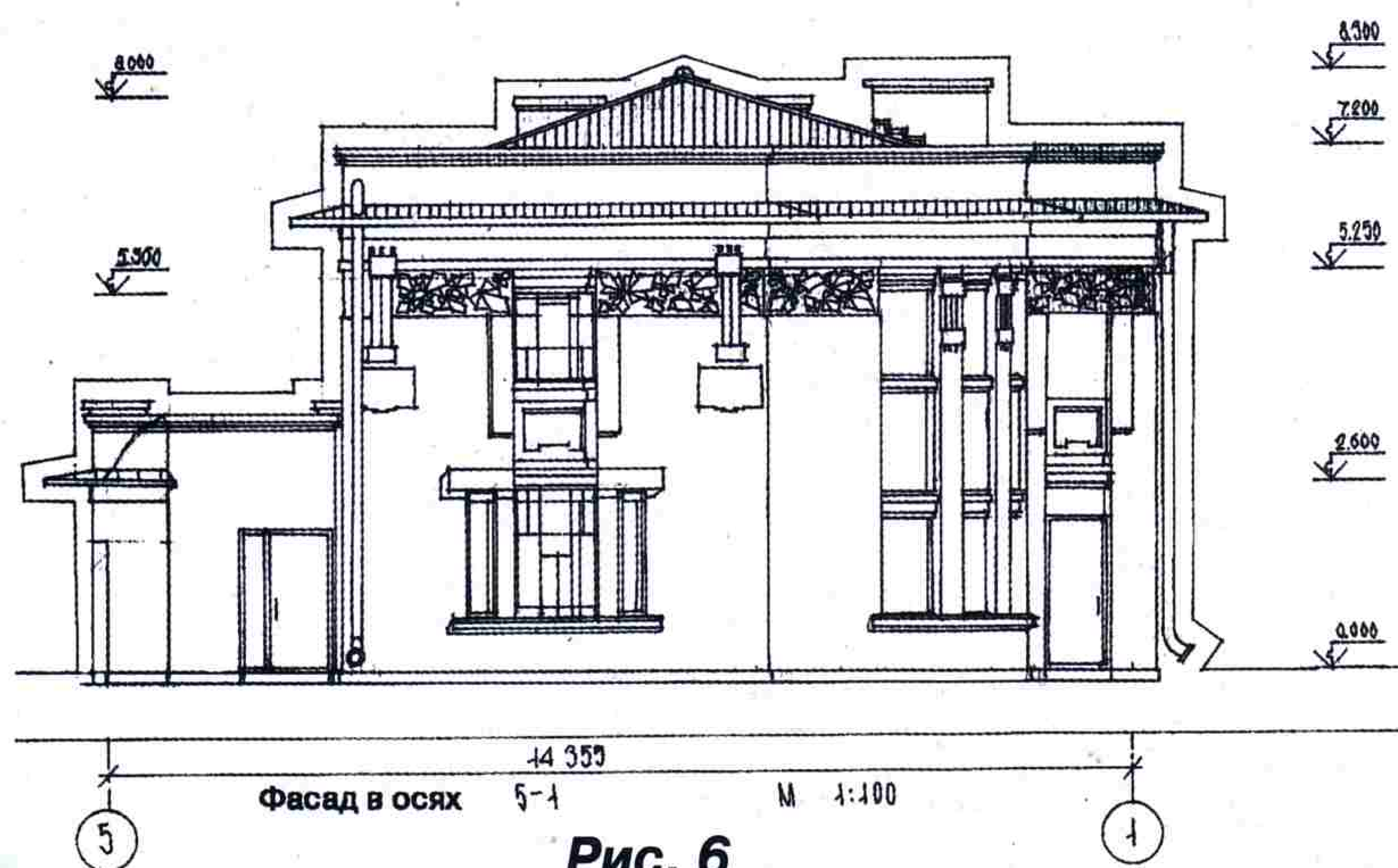

Рис. 6

Конструктивне рішення такого будинку також дуже просте. Витрати на фундамент можна звести до мінімуму завдяки оптимальному технічному вирішенню. Наприклад, для даного будинку, спорудженого з блоків або цегли, доцільно застосовувати залізобетонний стрічковий фундамент або залізобетонний стрічковий фундамент неглибокого закладання (звичайно, за відсутності підвальних приміщень).

Стіни можуть бути виконані як із цегли, так і з легких порожнистих блоків, що обкладаються спеціальною лицювальною цеглою. Саме стіни (несучі й ненесучі) та їхнє вдале розташування значною мірою дають змогу створити у будинку висококомфортні умови проживання.

Користь, міцність і краса

Слід зазначити, що конструктивне рішення та міцність споруди відіграють чи не найголовнішу роль під час її зведення та експлуатації. Ще відомий архітектор і вчений Марк Ветрувій Полеон називав три основних критерії визначення якості майбутнього будинку: користь, міцність і краса. Отже, саме користь і міцність споруди, як бачимо, займають перші дві позиції.

Цегла – дуже зручний і поширений будівельний матеріал: вона міцна, довговічна, а за використання порожнистої цегли та влаштування порожнин у стіні – це ще й легкий конструктивний матеріал із покращеними теплотехнічними властивостями.

У що "одягати" коробку

Під час будівництва індивідуального житлового будинку, окрім важливих чинників, про які вже йшла мова, велике значення має також зовнішнє оздоблення житла, тобто вибір того матеріалу, в який зодчі "одягають" існуючу об'ємно-просторову коробку. Так склалося, що різні народи здавна надавали перевагу "своїм" матеріалам та конструкціям. Зокрема, у європейців здавна вважалося, що дім – це фортеця, яка має забезпечувати затишок для її мешканців, надавати споруді престижності й захисту від природних негараздів.

У нас в Україні здавна вважалося, що зовнішній вигляд житла справляє на оточуючих враження про господаря, його уподобання, характер, естетичний смак тощо. І нині, незважаючи на те, що фінансові можливості у людей кардинально відрізняються, більшість українців прагнуть мати гарний, зручний, затишний і теплий дім. А відтак варто приділити більшу увагу вибору будівельних матеріалів. Адже будівельний матеріал повинен поєднувати в собі довговічність, стійкість до вологи та опадів, мати гарний зовнішній вигляд і прийнятну вартість.

Одним з-поміж таких матеріалів є керамічна цегла, що поєднує в собі міцність, морозовитривалість, звуконепроникність, вологостійкість та органічність. Керамічна цегла чудово

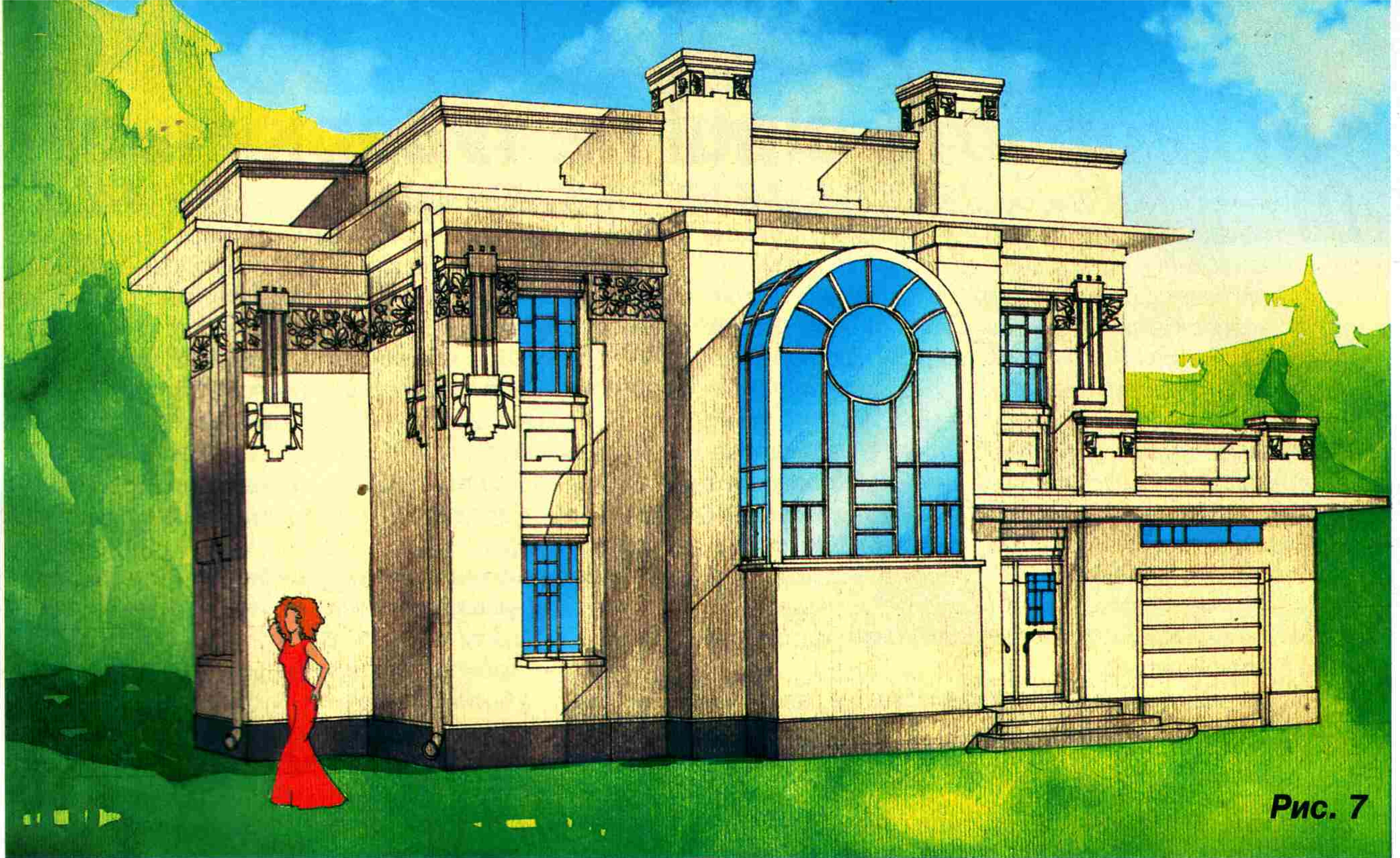

Рис. 7

підходить для будівництва й оздоблення фасадів і споруд підвищеної міцності, добре захищає від вуличного шуму та голосних звуків із сусідніх приміщень.

Окрім того, керамічна цегла – це матеріал, що "дихає", швидко висихає і забезпечує затишок та гарний мікроклімат оселі. Будинок із керамічної цегли створює гармонію з будь-яким ландшафтом і оточуючим архітектурним середовищем. З огляду на це, автор рекомендує застосовувати в зовнішньому оздобленні будинків (як пропозиція) керамічну цеглу.

Головне завдання – раціонально розташувати

Отже, сучасні вимоги до індивідуального житлового будинку досить високі. Тож головними завданнями проектувальника має бути повноцінне їх забезпечення. Однак не менш важливим є раціональне розміщення будинку на обмеженій земельній ділянці. При цьому не слід забувати про гармонію самої оселі та її оточення.

Мабуть, саме через ці причини чимало індивідуальних забудовників, які спочатку планували розмістити гараж у будинку, потім відмовлялися від цієї ідеї. І це, вважаю, виправдане рішення. Адже господарі врахували негативний вплив автомобільного "сусідства" із житловим будинком з точки зору комфортного та екологічно безпечного перебування у ньому мешканців.

Щоправда, дехто із забудовників притримується іншої думки, спеціально розміщуючи гараж у будинку, аби зробити загальну забудову якомога компактнішою. Таким чином, господарі прагнуть "заощадити" площу невеликої земельної ділянки, а решту території, що залишилася незабудованою, використати під зелені насадження: посадити сад, влаштувати гарну клумбу тощо.

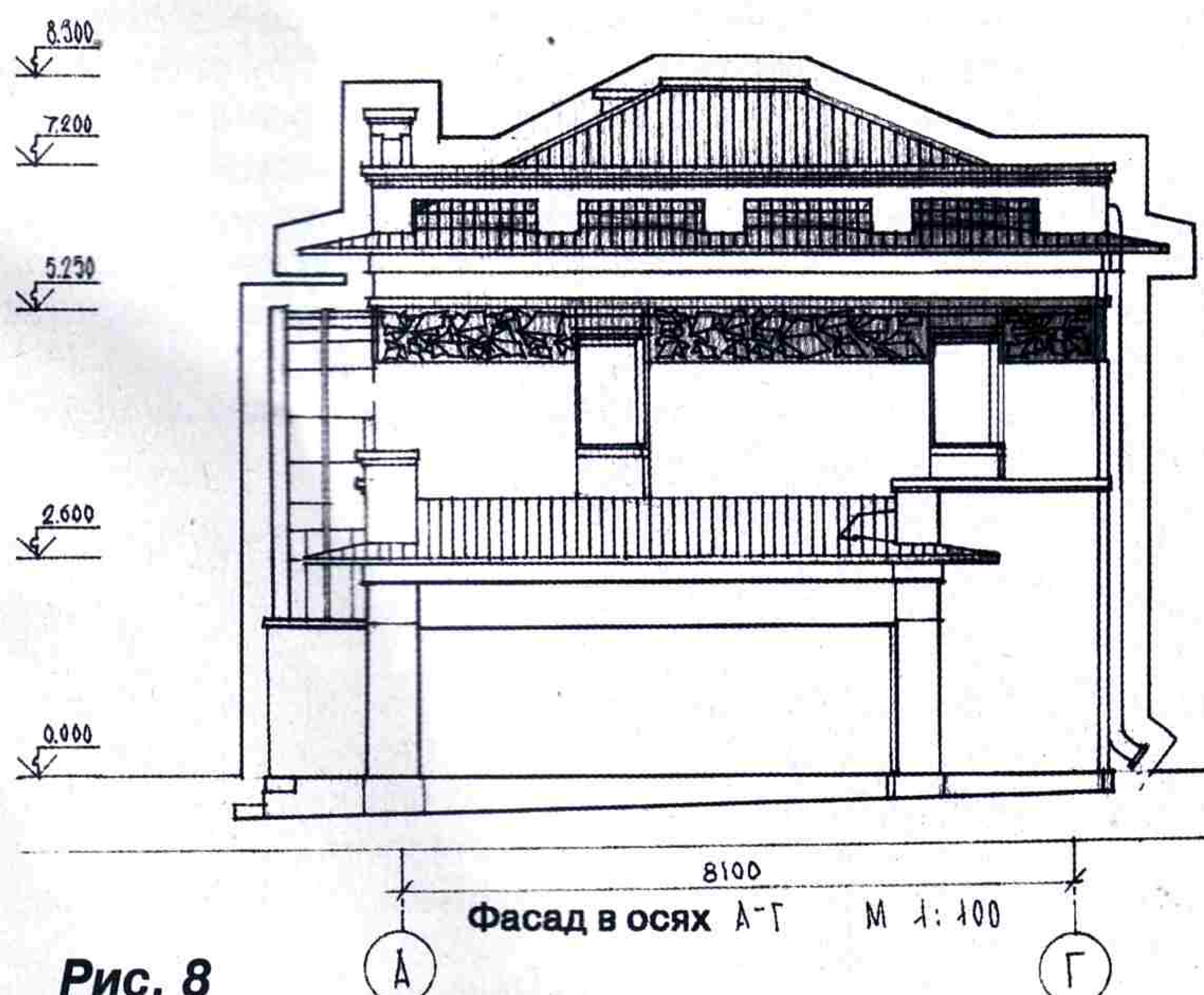

Рис. 8

Потрібне чітке зонування

Однак варто зазначити, що на прилеглій до будинку території, площа якої може бути й більшою (залежно від завдань до проектування), необхідно здійснити чітке зонування. Неподалік від житлового будинку варто запроектувати зону відпочинку з альтанкою та дитячим майданчиком, літнім басейном тощо. Трохи далі можуть бути розміщені спортивний майданчик, майданчик для активних ігор та відпочинку для дорослих і дітей, альтанка з барбекю, теплиці та ін.

На присадибній території можна вдало розмістити і поєднати декоративні рослини й дерева, малі архітектурні форми, альтанки, гіпсові фігури, фонтани, басейни, декоративні світильники тощо. Однак не забувайте, що всі споруди на території забудови варто сполучити зручними доріжками, вимощеними за бажанням господарів камінням або спеціальною плиткою.

С.В. Сьомка,

доцент Київського національного університету будівництва та архітектури

Чи хворіють вівці на туберкульоз?

Шановна редакціє "Дім, сад, город", у цей непростий для нас час ми, молода сім`я, із обласного міста переїхали на постійне проживання до села. Вже маємо помешкання і ведемо своє господарство. Звичайно, спочатку було непросто звикати до нових умов та нової роботи, але звикли й зараз навіть задоволені тим, що переїхали жити до села. Тут свіже й чисте повітря, а також чиста кринична вода та свої, не магазинні продукти.

Тримаємо корову, курей та гусей. А тепер надумали завести ще й овець. Та сусіди кажуть, що вони часто хворіють на туберкульоз, а нам не хотілося б мати хворих тварин. Оскільки ми передплачуємо і читаємо журнал "Дім, сад, город", то й звертаємося до вас, шановна редакціє, будь ласка, надрукуйте матеріал спеціаліста, чи й справді вівці хворіють на цю недугу. Гадаємо, що такий матеріал буде цікавий багатьом читачам.

З певних міркувань, вибачте, адреси своєї не наводимо.

З повагою, ***Н.Т.,***
Одеська обл.

Туберкульоз належить до зооонтропонозних хвороб, тобто таких, що є спільними для тварин і людей. Він завдає значних економічних збитків тваринницьким господарствам і становить велику небезпеку для населення.

У даний період туберкульоз – одна з найпоширеніших хвороб тварин. Найбільше піддається захворюванню велика рогата худоба, а найменше – вівці. Випадки ураження туберкульозом тварин безпосередньо залежать від умов годівлі та їхнього утримання, а також від дієвості оздоровчих і профілактичних заходів.

На сьогодні виокремлюють декілька типів мікобактерій туберкульозу. Основним є людський, бичачий та пташиний, які можуть спричинити захворюваня й інших видів тварин. Мікобактерії бичачого типу відзначаються високою патогенністю для великої рогатої худоби, людини і меншою мірою – для овець, кіз, свиней, коней, котів, собак.

На ваше запитання, шановні наші читачі, чи хворіють туберкульозом та онкологічними захворюваннями вівці, можна однозначно відповісти: так, однак рідше, ніж інші види тварин. Прижиттєво виявити у них це захворювання складно, оскільки період їхнього утримання у господарстві незначний, отож клінічні ознаки та патологічної зміни цієї хвороби не встигають виразно проявитися.

На забійних пунктах туберкульозні ураження в овець виявляються рідко, та й то лише у поодиноких випадках. Такі тварини надходять на забій із господарств, неблагополучних щодо туберкульозу і в яких вівці мали вільний доступ до годівниць корів.

За експериментального зараження овець мікобактеріями різних типів найшкідливішими для них виявилися бичачий та пташиний і зовсім малопатогенний – людський тип.

У хворих тварин частіше уражуються легені з патологічними змінами у бронхах та лімфатичних вузлах. Рідше зустрічаються зміни в печінці, селезінці, вимені та інших органах. Дослідники вважають, що вівці мають виражений імунітет до туберкульозної інфекції, чому сприяє утримання їх більшу частину року на пасовищах, де вони рідше заражуються.

Якщо в господаря виникла підозра щодо захворювання тварин на туберкульоз, йому слід негайно звернутися до спеціаліста ветеринарної медицини, який зробить діагностичну внутрішньошкірну туберкулінову пробу. Зрозуміло, що хворих овець негайно здають на забій. М`ясо від туберкульозних овець використовують після ретельного проварювання, а в разі генералізованої форми всю тушу утилізують.

Оздоровчі заходи складаються з повторних туберкулінізацій, очистки та дезінфекції приміщень. З профілактичною метою не допускають завозу до господарства хворих на туберкульоз тварин. Овець слід утримувати ізольовано від великої рогатої худоби та птиці, які можуть бути потенційними джерелами цього важкого захворювання.

Л.К. Волинець,
доктор ветеринарних наук

Служба взаємодопомоги

Добрий день, шановна редакціє журналу "Дім, сад, город"! До вас звертається читачка всіх номерів журналу, починаючи з першого. Прощу дати відповіді на мої запитання.

У 2007–2008 рр. я купила курчат – бройлерів. Годувала їх з першого дня кормом, який купувала в інкубаторі для курчат-бройлерів. Курчата його поїдали охоче і гарно росли, через днів 5–6 я додала їм зелень, пісок, через місяць – кукурудзяну крупу, й так вони добре росли місяців до трьох.

Коли вони вже були великі, стали падати на ноги, хоча до корму я їм додавала крейду, яєчну шкаралупу. П`ятеро з десяти зовсім не могли ходити, вони сиділи й сидячи добре їли, але вже не росли і не додавали у вазі, інші п`ятеро, гарно їли, росли й набирали вагу до 4–5 кг.

Мене цікавить: чому одні падають на ноги, а інші ні, що я не так роблю? Можливо, такі курчата з інкубатора й подібне явище не тільки в мене трапилося, а й в сусідів також, котрі брали курчат у тому ж інкубаторі?

Прошу спеціалістів, а також господарів написати, як їх годувати і чим, щоб вони не падали на ноги.

Друге питання. 16 жовтня 2008 року я, як і щороку, купила на ринку порося вагою 8 кг. У перший місяць я йому варила супи, додавала трішки молока, всі відходи з кухні, але воно зовсім не росло й не поправлялося. Потім почала давати корм із загального казана, в якому я варю більшому поросяті й курям. Там є все: гарбузи, кормові буряки, картопля, яблука. Всі корми я перемелюю і варю кашу, додаючи туди товч із кукурудзи, ячменю і пшениці. Виходить добрий і ситний корм, який охоче поїдає друге порося і кури, а це порося хоча і їсть добре, але не росте.

В даний час воно вже в мене п`ять місяців, а має вагу 25 кг. Я уже 2 місяці до корму додаю вітамінну добавку увечері й уранці згідно з інструкцією на упаковці, також додаю ще й крейду. Воно дуже неспокійне, увесь час щось у клітці шукає, риється.

Чекаю відповіді на сторінках журналу, такі запитання, напевно, цікавлять не тільки мене.

Буду дуже вдячна за відповідь.

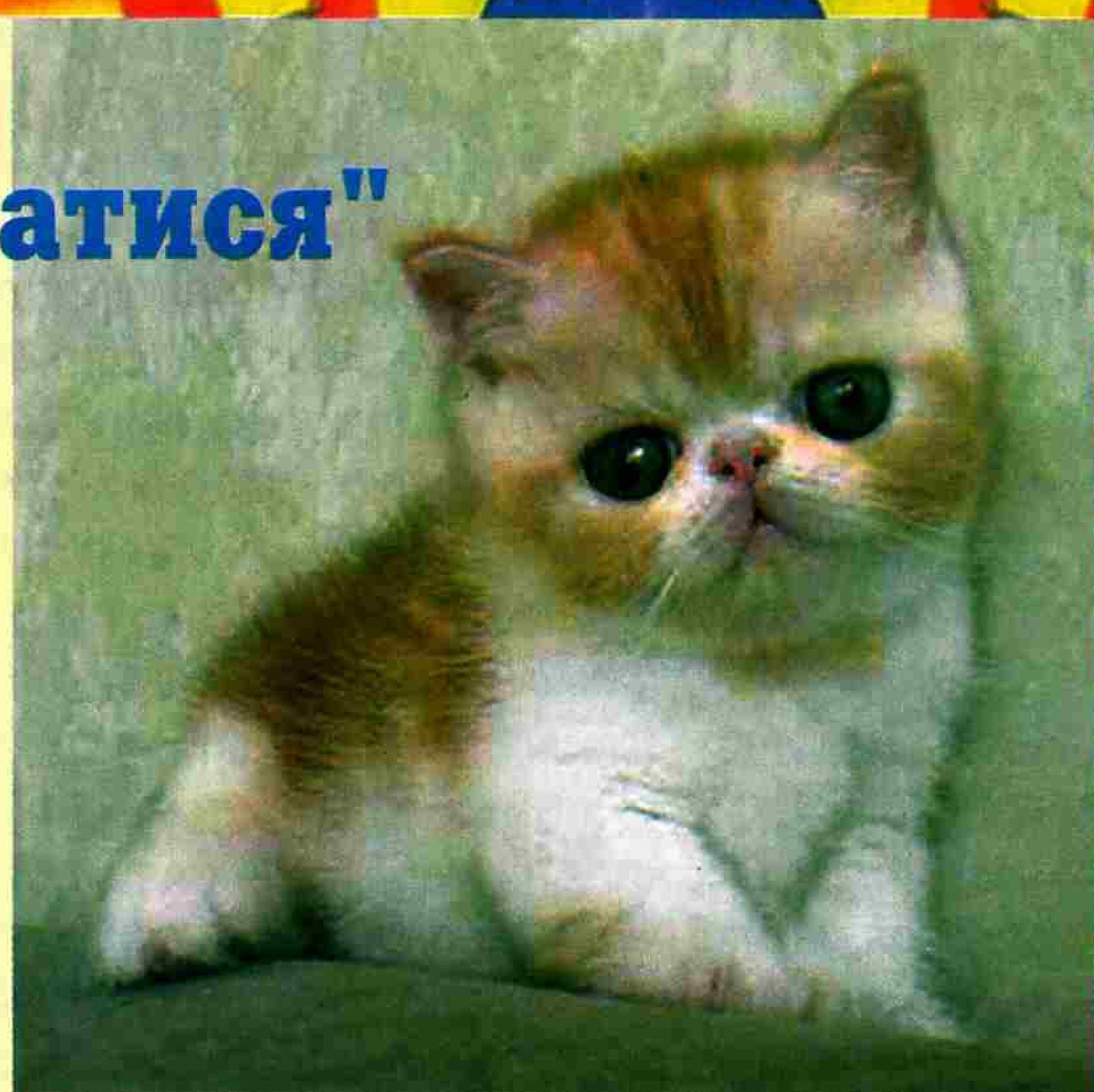
Т.М. Нагорна,
м. Старокостянтинів, Хмельницька обл.

Від "ДСГ". Шановна добродійко Г.М. Нагорна, щиро Вам дякуємо, що читаєте наш і безумовно, свій журнал "ДСГ". Ваші запитання цікаві й ми віримо, що на них дадуть Вам відповідь читачі журналу на сторінках "ДСГ".

І,безумовно, до цієї розмови ми запросимо й спеціалістів, дамо відповідь.

Відділ журналу "Домашня ферма"

Цілюща сила кішок, або
Як правильно ними "лікуватися"

Навіть найзатятіші любителі кішок можуть не знати, що цілющою силою володіють саме кішки, а не коти. Пухнасті улюблениці, виявляється, справжні універсальні лікарі – вони нормалізують наш енергообмін.

Якщо ви виснажені, втомлені (а хронічна нестача позитивної енергії призводить до таких захворювань, як інфаркт, інсульт, гіпертонія, остеохондроз, гастрит, виразкова хвороба), кішка вас "підживить", поверне втрачені сили. Все, що вам необхідно робити, – частіше брати на руки хвостату подружку, яка щойно прокинулася і добре відпочила.

Якщо ви ніяк не можете заспокоїтися, роздратовані, енергія вирує (її надлишок призводить до неврастенії, ниркової й серцевої недостатності, артриту та гіпотонії), допоможе сонна кішка: пригорніть її до себе, погладьте, послухайте її заспокійливе муркотання.

При гіпертонії й остеохондрозі шийного відділу чудово зарекомендував себе "котячий комірець". Нехай тричі на день ваша кішка 3–4 хвилини побуде вам пухнастою горжеткою.

Слід зазначити, що неабияке значення мають і колір, і порода кішки. Скажімо, чорні гладкошерсті та сіамські кішки добре знімають хронічну втому. Білі напівдовгошерсті й довгошерсті (ангора, перс) зцілюють хвороби, пов'язані з ***порушеннями обміну речовин***. А руді й сірі – універсали, вони допомагають за будь-яких нездужань.

Якщо хочете бути здорові – придивляйтеся до поведінки кішки. Ваша вихованка наполегливо горнеться до вас? Швидше за все, вона відчуває, що вам загрожує загострення хронічного захворювання. Коли кішка вилизує або смикає ваше вухо, вона лікує вас: на вушній раковині, як відомо, розташовано багато акупунктурних точок. Впливаючи на них, тварина здатна запобігти серцевому нападу або нервовому зриву.

У Єгипті існує розплідник "Кішки-цілительки". Там розводять кішок із видатними екстрасенсорними здібностями, кожна з яких коштує 10 тис. доларів. І вони того варті – чимало його "випускниць" вилікували своїх господарів від тяжких хвороб – наслідків різного роду травм, післяопераційних ускладнень, захворювань серця. Щодо наших рідних кішок, то вони люблять своїх господарів анітрохи не менше за єгипетських. Статистика свідчить, що самотні люди, які тримають кішок, набагато менше піддаються депресіям і не схильні до суїциду.

Сучасними дослідженнями встановлено, що людина отримує позитивні емоції не тільки від спілкування й спостереження за кішками, а й від процесу створення фігурок і картинок кішок, тож дуже корисно малювати, ліпити, фотографувати цих тваринок, особливо тим, хто схильний до істерик і депресій, скаржиться на погану пам'ять і тремтіння рук, а також тим, у кого часто бувають стреси.

Щиро бажаємо вам бути здоровими, а якщо у вас є кішка, то приємного й корисного вам спілкування з цією милою й лагідною твариною. Будьте здорові!

Чим годувати папугу?

Папугам необхідний раціон, що містить якомога більше різних свіжих овочів і фруктів, з додаванням зерен злаків, бобових і горіхів. Щотижня радимо присвятити годину–дві, щоб приготувати цю багатошарову суміш із свіжих овочів і фруктів, яку потім зберігають у герметично закритих пластикових контейнерах.

Суміш, рецепт якої пропонується, складається з кількох шарів, які розташовуються у наступному порядку (перераховані, починаючи з нижнього): 1 – подрібнена зелень (мангольд, гірчиця листкова, свіжі трави, щавель, капуста листкова, листки кольрабі, зелень моркви, салат тощо); 2 – подрібнені овочі (селера, солодкий перець, цукіні, гарбуз, огірок, цвітна капуста, кольрабі, кабачки, натерта морква, буряк, зелена квасоля); 3 – подрібнена броколі (свіжа або відварена протягом 5 хв.); 4 – макарони (у сухому вигляді) з цільного зерна; 5 – відварені бобові (замочити на ніч, потім варити 20 хв.); 6 – свіжа кукурудза у качанах, нарізана спочатку на невеликі кругляші, а потім ще й на четвертинки (якщо сезон); 7 – подрібнені яблука; 8 – подрібнені цитрусові; 9 – ягоди винограду (можна з насінням).

Якщо викладати шари суміші у такому порядку (цитрусові – останній шар), то за необхідності можна зберегти свіжість усіх її складових до чотирьох днів.

Коли мені потрібно використати суміш, я висипаю її у велику миску і ретельно перемішую всі інгредієнти.

Запропонований раціон на основі цієї суміші має безліч переваг порівняно з іншими, але найголовніше те, що він залишає за папугою можливість вибору – птиця їсть відповідно до свого апетиту й потреб організму. А саме приготування вітамінної "страви" – процес творчий, бо немає кінця варіантам суміші.

Підготувала ***О. Мартіросова***

Випробувані часом рецепти

Шановна редакція журналу "Дім, сад, город"!

Я захоплююся кулінарією. Зараз мені 90 років. З великою цікавістю читаю ті видання, де друкуються кулінарні рецепти, у тому числі й хороший журнал "Дім, сад, город". Надсилаю свої випробувані часом рецепти. Можливо, вони комусь стануть у пригоді.

З повагою ветеран Великої Вітчизняної війни

П.С. Хавин

Салат "Асорті"

Треба мати: 5 яєць, 2 червоних бурячки, 2 морквини, 2 цибулини, баночку будь-яких рибних консервів, баночку майонезу. Зелень та сіль кладемо за смаком. Готовий до вживання хрін також додаємо за смаком. Хто хрону не любить, його можна взагалі не класти.

Цей салат подається до столу на великій круглій тарілці. Кожний продукт лежить на ній окремо, а змішується безпосередньо перед вживанням. Бурячок і моркву миємо та відварюємо в окремому посуді. Охолоджуємо, чистимо і тремо на тертушці з середніми отворами. Білки та жовтки варених яєць січемо ножем, нарізуємо цибулю, з рибних консервів виймаємо великі кісточки, а решту розминаємо виделкою. Рибу кладемо по центру тарілки, а по краях окремими гірками викладаємо буряк, моркву, яйця, білки, жовтки, цибулю та зелень. Зверху кожну овочеву гірку поливаємо майонезом, до якого можна додати хрін. Змішуємо салат вже на столі перед тим, як подавати гостям.

Трубочки з салатом

Треба мати для тіста: 800 г борошна, склянку води, 2 столових ложки олії. Сіль кладемо за смаком.

Тісто треба вимісити та розкачати на тонкі коржі за розміром сковороди й обсмажити без жиру з обох боків. На кожний, поки він теплий, покласти начинку і згорнути трубочкою.

Для начинки треба мати: 300 г кальмарів, 200 г яблук, 100 г цибулі, 200 г свіжих огірків, склянку відвареного рису, 100 г тертого твердого сиру, майонез.

Спочатку у підсоленій воді варимо кальмари (3–4 хвилини після того, як закиплять). Охолоджуємо, знімаємо плівку і нарізуємо соломкою. Цибулю дрібно січемо, обливаємо окропом, щоб не гірчила, і віджимаємо. Яблука тремо на буряковій тертушці або нарізуємо дрібними кубиками. Огірки теж дрібно нарізуємо.

Всі складові змішуємо з вареним рисом, тертим сиром та заправляємо майонезом. Зверху трубочки прикрашаємо узором із майонезу.

Якщо у господині немає кальмарів, то їх може замінити філе будь-якої вареної риби.

Салат із моркви з медом

Треба мати: 5–6 морквин, 6 столових ложок меду, півсклянки ядер грецьких горіхів, 1 чайну ложку лимонного соку.

Моркву тремо на дрібній тертушці. Поливаємо моркву рідким медом, а потім лимонним соком. Перемішуємо, викладаємо в салатницю й присипаємо подрібненими горіхами. Такий салат залюбки їдять діти.

Салат "Ко-ко-ко" (із курячих шлуночків)

Треба мати: 300 г відварених курячих шлуночків, 2 солоних огірки, 1 цибулину, 2 яйця, майонез.

Все нарізуємо тонкою соломкою, а яйця – кубиками, заправляємо майонезом, викладаємо у салатницю, прикрашаємо зеленню.

М'ясо або риба у фруктовому желе

Треба мати: 600 г відвареного й нарізаного шматочками будь-якого м'яса або філе риби, склянку яблучного соку, 50 г желатину, 100 г маслин без кісточок, листя салату, гілочки петрушки та кропу.

У не дуже солодкий яблучний сік додаємо замочений у невеликій кількості води желатин. Сік з желатином треба добре нагріти, дати охолонути. М'ясо або рибу викладаємо на блюдо, прикрашаємо маслинами та гілочками кропу і петрушки. Даємо застигнути, нарізуємо на порції. Кожну порцію кладемо на листочок салату і знову викладаємо на блюдо або піднос.

Качка з яблуками

Треба мати: підготовлену тушку качки, кислі яблука, сіль, перець.

Тушку качки солимо, перчимо і начиняємо порізаними на скибочки яблуками. Черевце з яблуками зашиваємо ниткою. Качку запікаємо в гарячій духовці до готовності, яку визначаємо шпажкою. Якщо при протиканні виділяється прозорий сік – качка готова, а якщо з кров'ю, то сира. Процес запікання займає приблизно 1,5–2 год. Це залежить від розміру качки та температури у духовці. Страва проста, але користується незмінним успіхом.

Яблука, фаршировані м'ясом курки

Треба мати: кислі яблука пізніх сортів за кількістю порцій, філе курки, вершкове масло, білі сухарі, сіль, перець.

У яблуках треба вирізати серцевину і трохи м'якоті. Наповнити яблука м'ясним фаршем зі спеціями та майонезом. У кожне яблуко покласти шматочок масла і випікати до готовності за високої температури. Зверху яблука посипати сухарями. Перед подаванням до столу прикрасити зеленню.

Яблука, фаршировані сирною масою

Треба мати: 10 кислих яблук, 150 г сиру, 2 яйця, 1 столову ложку цукру.

У яблук вирізати серцевину і начинити сиром, змішаним із збитими яйцями з цукром. Начинені яблука запекти у духовці до готовності. При бажанні зверху можна посипати корицею.

Закусочний пиріг

Треба мати: 0,5 пачки маргарину, 3 столових ложки сметани, 0,5 чайної ложечки соди (погасити сметаною), 1 склянку борошна, смалець або олію.

Із цих складових замісити тісто й розділити його на дві нерівних частини: 3/4 і 1/4 і поставити у холодильник не менш як на годину або з вечора до ранку. При бажанні господині чи господаря порцію можна відповідно збільшити у 2, 3 рази і т.д.

Для начинки треба мати: 3 курячих яйця, 200 г твердого сиру або плавлених сирків, 3 цибулини середнього розміру, чорний мелений перець, сіль.

Цибулю подрібнити якомога дрібніше, а сир натерти на великій тертушці. Подрібнену цибулю залити крутим окропом і залишити на 3–4 хв. У друшляку промити холодною проточною водою і в цій же посудині, але вже без води поставити на маленький вогонь, накрити кришкою і гріти до тих пір, поки цибуля в каструлі не стане прозорою, але не підсмажувати її.

Збити три яйця. Від цієї маси надібрати дві столових ложки (для змащування верхнього шару пирога). У збиті яйця покласти сир, цибулю, посолити за смаком і додати гіркий мелений перець. Все перемішати.

Сковороду добре змастити жиром, смальцем або олією. Більший шматок розкачати по розміру сковороди, але так, щоб утворилися бортики з тіста. Рівномірно викласти на тісто начинку.

Менший шматок тіста розкачати до такого розміру, щоб воно покрило начинку і зайшло під нижній край бортиків. Бортики загорнути на верх меншого шару тіста. Перед тим, як ставити у духовку, прорізати у верхньому коржі посередині отвір діаметром як 25 копійок для того, щоб виходила пара і не піднімався верхній шар тіста.

Збитим яйцем, яке залишили, змастити пиріг і випікати у гарячій духовці 25–35 хвилин.

Котлети полтавські

Треба мати: яловичину, сало, часник, сіль, перець.

Яловичину двічі пропустити через м'ясорубку, додати нарізане дрібними кубиками свиняче сало, воду. Часник, сіль та перець кладемо за смаком.

Із фаршу формуємо котлети, паніруємо їх у сухарях і смажимо на сковороді до готовності. На гарнір бажано подавати смажену картоплю, поливши її розтопленим маслом.

Торт "Наполеон"

Треба мати: 5 склянок борошна, 2 пачки вершкового маргарину, 1 склянку кип'яченої води, 1 чайну ложечку соди і 2 столових ложки оцту.

Замісити тісто і покласти його на ніч у морозильну камеру. Вранці розморозити, розділити на 4 частини і спекти 4 коржі.

Для крему треба мати: 1 л молока, 4 столових ложки борошна, 1,5 склянки цукру, 4 жовтки, 100 г вершкового масла.

Жовтки розтерти з цукром. Від літра молока відлити одну склянку і розмішати в ньому борошно. Потім з'єднати з яйцем і поступово влити у решту киплячого молока. Коли крем охолоне, додати масло, вимішати і цим кремом намастити коржі.

Смачного всім!

У 2009 році ми друкували

"Дім, сад, город" №1

"Дім, сад, город" №2

"Дім, сад, город" №3

"Дім, сад, город" №4

"Дім, сад, город" №5

"Дім, сад, город" №6

"Дім, сад, город" №7

"Дім, сад, город" №8

"Дім, сад, город" № 9

"Дім, сад, город" № 10

"Дім, сад, город" № 11

У номері:

На першій сторінці обкладинки В.Г. Лисанюк, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік АТНУ

„ДІМ, САД, ГОРОД“
виробничо-практичний журнал
№ 12, грудень, 2009 р.
Головний редактор
М. І. Халимоненко
Головний художник
Т. П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
А.М.Капітульська
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор **Г.А.Донець**,
Реклама **Н.В.Васильєва**,
тел.: (044) 222-93-17,
тел.: (044) 223-38-17,
E-mail:vgt@i.com.ua
Оголошення **О.К.Шевченко**
223-22-58
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т. І. Лазебник
тел.: 223-22-58, 221-68-08
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 18.11.2009 р.
Загальний тираж 141 033 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП-680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com
При передруку та використанні тексту й ілюстрацій посилання на „Дім, сад, город“ обов'язкове.
Думки авторів і редакції не завжди збігаються.
Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.
Листування з читачами лише на сторінках журналу.
Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».

Надруковано у друкарні Видавничий Дім "Високий замок".
м. Львів, вул. Вол. Великого, 2.
Тел.: (032) 237-47-02

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — 21869.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — 90245.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях» — 98881.